294.308
อ234พ

ဂျွါ်ရွေါ်ယီု ဃောသကာ

46386

อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ

พระครูสังฆวุฒาจารย์

(เย่อ โฆสโก)

อดีตเจ้าอาวาสวัดอาษาสงคราม

ณ เมรุวัดอาษาสงคราม พระประแดง สมุทรปราการ

6 มีนาคม 2526

คณะกรรมการจัดงานขอขอบคุณผู้จัดทำภาพและรูปเล่มหนังสือนี้คือ

1. *ผศ.กมล ฉายาวัฒนะ*
   คณะวารสารศาสตร์และสื่อมวลชน
   มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. *นายสุธน ศรีหิรัญ*
   กรมแรงงาน
   กระทรวงมหาดไทย

พิมพ์ที่ เจริญวิทย์การพิมพ์
322/1-2 ตลาดพานถม บางลำพู กรุงเทพฯ
นายสุรวิทย์ ไชยพงศาวลี ผู้พิมพ์โฆษณา 2526
โทร. 2821994

เลขหมู่ 294.308
๑234พ
เลขทะเบียน 018241

(แบบ ก.)

หมายรับสั่งที่ ๑๕๕๗

สำนักพระราชวัง

๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖

พระราชทานเพลิงศพ พระครูสังฆวุฒาจารย์ (เย่อ โฆสโก) อดีตเจ้าอาวาส วัดอาษาสงคราม ณ เมรุวัดอาษาสงคราม อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

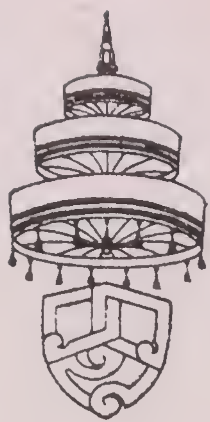
วันอาทิตย์ ที่ ๖ มีนาคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๖.๐๐ น. พระราชทานเพลิง

วิชัย/พิมพ์/ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พระครูสังฆวุฒาจารย์ เพื่อทราบ เครื่องพระราชทานเพลิง และเจ้าพนักงานผู้เชิญมานี้ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

อนุสรณ์

ได้ถวายความเคารพนับถืออย่างสนิทใจ ในท่านพระครูสังฆวุฒาจารย์ (เย่อ โฆสโก) อดีตเจ้าอาวาสวัดอาษาสงคราม จังหวัดสมุทรปราการ มานานแล้ว เพราะเห็นการปฏิบัติตนของท่าน หนักอยู่ในพระธรรมวินัย เป็นที่น่าเลื่อมใส, เป็นผู้มีนิสัยเปิดเผย ยิ้มแย้ม มากด้วยเมตตา กรุณา ไม่นิยมก่อความทุกข์ยากเดือดร้อนแก่ผู้อื่น มีแต่การเอื้อเฟื้อ อนุเคราะห์ สงเคราะห์ แก่ผู้อื่นตามกำลังสามารถอยู่เสมอ.

เรียกได้ว่า ท่านเป็นพระ ดำรงชีวิตอย่างพระ ได้ปฏิบัติหน้าที่ของพระ ชักจูงผู้อื่นให้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ เพราะท่านได้บรรพชาอุปสมบทอยู่ในอริยชาติจนตลอดอายุขัย.

เมื่อพิจารณาตามนัยแห่งพุทธภาษิต ที่ว่า "บุญย่อมเป็นที่พึ่งของสัตว์ทั้งหลายในโลกเบื้องหน้า" แล้ว เชื่อมั่นได้ว่า คติวิสัยของท่านพระครูสังฆวุฒาจารย์ (เย่อ โฆสโก) คงถึงสุคติ ในสัมปรายภพอย่างแน่นอน.

[illegible]

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กทม.
วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖

คำปรารภ

ในการพระราชทานเพลิงศพ ท่านพระครูสังฆวุฒาจารย์ (หลวงปู่เย่อ โฆสโก) อดีตเจ้าอาวาส วัดอาษาสงคราม ตำบลตลาด อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งท่านได้มรณภาพเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ.2524 เวลา 08.10 น. รวมสิริอายุ 94 ปี พรรษาที่ 73

ข้าพเจ้าพร้อมด้วยคณะกรรมการวัด ได้ปรารภร่วมกันที่จะทำการขอพระราชทานเพลิงศพท่านให้เป็นที่เรียบร้อยและถูกต้องตามประเพณีนิยม ให้สมกับที่ท่านเป็นครุฐานียะ พระเถระผู้ใหญ่มีประชาชนเคารพนับถือมาก มีลูกศิษย์และญาติก็มากมาย ครั้งที่ท่านยังดำรงชีวิตอยู่ก็ได้ทำประโยชน์แก่พระศาสนาและประเทศชาติไว้เป็นเอนกนานับประการ เกินกว่าจะนำมาพรรณนาไว้ได้หมดสิ้น

ข้าพเจ้าพร้อมด้วยคณะกรรมการดำเนินงาน ได้ปรึกษาร่วมกันว่าในการพระราชทานเพลิงศพของท่านในครั้งนี้ ควรจะทำอนุสรณ์ประกอบไว้สักอย่างหนึ่งเพื่อเป็นประโยชน์อันควรรำลึกถึงท่านและมอบให้แก่ผู้ที่มาร่วมกุศล เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่มีอะไรจะดีกว่าพิมพ์หนังสือ เพราะหนังสือนั้นมีสาระประโยชน์แน่นอนไม่มากก็น้อย นักปราชญ์ทั้งหลายจึงถือว่า หนังสือเป็นยาใจหยิบได้อ่านได้ทุกเวลา สามารถบรรเทาทุกข์ เพิ่มความสุขแก่ชีวิตได้เสมอ คนที่ชอบอ่านหนังสือย่อมทำให้ความคิดปราชญ์เปรื่องเรืองปัญญาขจัดความโง่เขลาความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ได้เป็นอย่างดี จึงพยายามสรรหาเนื้อหาสาระประโยชน์เท่าที่จะพอมีในเวลาอันจำกัดและขนาดหน้าซึ่งจัดทำขึ้นมาได้มอบมาสู่สายตาของท่านทั้งหลาย และพร้อมกันนี้ก็นำผลงานและประวัติของหลวงปู่ในส่วนน้อยมาบันทึกไว้ เพื่อประโยชน์ในอนาคตกาลซึ่งอาจมีบางท่านที่ต้องการทราบหรือศึกษาค้นคว้า

ขออำนาจแห่งกุศลราศีทักษิณานุปทาน ซึ่งศิษญ์ยานุศิษย์และท่านทั้งหลายที่มาบำเพ็ญร่วมกันในวันนี้ จงเป็นพลวปัจจัยอำนวยผลดลบันดาลให้ท่านพระครูสังฆวุฒาจารย์ (หลวงปู่เย่อ โฆสโก) ได้ประสบแต่อิฏฐคุณมนุญผล ไปสู่สุคติโลกสวรรค์ จงยั่งยืนนานอยู่ ณ คติภพนั้นเทอญ

พระครูธีรสารปริยัติคุณ (โนรี ธีโร ปธ.5)
รักษาการเจ้าอาวาสวัดอาษาสงคราม

อนุสรณ์
รำลึกถึงหลวงปู่ฯ

เนื่องในวาระพระราชทานเพลิงศพ พระครูสังฆวุฒาจารย์ (หลวงปู่ เย่อ) ณ วัดอาษาสงคราม ในวันนี้ คณะศิษยานุศิษย์และท่านที่เคารพนับถือได้ให้เกียรตินำความมาปรึกษาขอการอุปถัมภ์จัดพิมพ์หนังสืออนุสรณ์ และฉายภาพยนตร์ 3 คืน ข้าพเจ้าจึงยินดีน้อมใจปฏิบัติบูชาสนองกตัญญูกตเวทิตาคุณเพื่อเป็นกุศลถวายแด่ดวงวิญญาณของท่านพระครูสังฆวุฒาจารย์ (หลวงปู่ เย่อ)

เมื่อครั้งยังอยู่ในอายุพรรษาพระคุณท่านเป็นพระเถระผู้ใหญ่ได้ปฏิบัติกรณียกิจอันเป็นประโยชน์ด้วยเมตตากรุณา อบรมสั่งสอน เป็นพระกรรมวาจาจารย์ของพ่อ และรุ่นลูกหลานสืบเนื่องกันมาหลายชั้น

ข้าพเจ้าในฐานะที่ได้รับความเมตตาเป็นประธานที่ปรึกษาและได้เป็นศิษย์คนหนึ่ง ยังระลึกถึงพระคุณท่านอาจารย์ (หลวงปู่ เย่อ) ซึ่งเคยกรุณาแก่ข้าพเจ้า เมื่อได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกผู้แทนราษฎรจังหวัดสมุทรปราการถึง 3 สมัย ข้าพเจ้าจึงขอน้อมจิตสักการะดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์และศักดิ์สิทธิ์ โดยขออุทิศกุศลทานซึ่งได้ปฏิบัติมาในอดีตเป็นเครื่องบูชาด้วยเต็มใจในครั้งนี้ เพื่อท่านพระครูสังฆวุฒาจารย์ (หลวงปู่-เย่อ) ตามควรแก่คติวิสัยในสัมปรายภพ เทอญ.

(นายวัฒนา อัศวเหม)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสมุทรปราการ

อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

ประธานที่ปรึกษางานพระราชทานเพลิงศพ
พระครูสังฆวุฒาจารย์ (เย่อ โฆสโก)

1. พล อ.อ. กมล เดชะตุคะ
2. พล ท. สุกรี อินทปัญญา
3. พล ต.ต. สงวน คล่องใจ
4. พล ต.ต. สมชาย บุญลือ
5. พ.ต.อ. สมัคร เกิดสว่างเนตร
6. ศาสตราจารย์นายแพทย์ สุเอ็ด คชเสนี
7. นายวัฒนา อัศวเหม ส.ส. สมุทรปราการ
8. นายอนุ สงวนนาม
9. นายอรุณ พุ่มหิรัญ
10. นายทวน รัชตะประกร
11. ว่าที่ ร.ต. ทรงวุฒิ งามมีศรี นายอำเภอพระประแดง
12. นายแพทย์นิคม ศิริไชย นายกเทศมนตรี
13. นายละเมียด สุชีววัฒน์
14. พ.ต.ท. ธวัช เชาวนโยธิน

กรรมการดำเนินงานพระราชทานเพลิงศพ

1. นายวิฑูรย์ บุษสาย
2. น.อ. ประสิทธิ ศิริบุญ
3. พ.ท. พัฒนา ศิริสาคร
4. นายอำนวย พ่อค้า
5. นายเฉลา ไวทยานนท์
6. นายสงัด ไกรทอง
7. นายวิมลศักดิ์ ศรีเพริศ
8. นายประโยชน์ กลิ่นอดุง
9. นายดุสิต มิมะพันธ์
10. นายเอี้ยง เหลืองธนกุล
11. นายประสาร ศิริบุญ
12. นายเทียน พันธ์แพทย์
13. นายจำรัส พิศาลพันธ์
14. น.ส. อุบลศรี รังสรรค์
15. น.ส. อังคณา วินิจชีวิต
16. นายวิชัย อภิญญานนท์
17. นายสุธน ศรีหิรัญ
18. นายสมชาย อินทรขาว *เลขานุการ*
19. *นายวิฑูรย์ บุษสาย* *เหรัญญิก*

ท่านผู้อุปถัมภ์หนังสืออนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพเล่มนี้

คือ

คุณวัฒนา อัศวเหม ส.ส.สมุทรปราการ

ดร.มั่น พัธโนทัย

ประเสริฐ สุขวัฒน์

สมัคร เทียนสุวรรณ

ขออำนวยพรแด่ทุกท่าน จงถึงซึ่งความสุขความเจริญ ในชีวิตยิ่ง ๆ ขึ้นไป เทอญ.

พระครูธีรสารปริยัติคุณ (โนรี ธีโร ปธ.5) และคณะกรรมการจัดงาน

พระครูสังฆวุฒาจารย์ (หลวงปู่เฒ่อ โฆสิโก)

หลวงปู่รับพัดพระครูสัญญาบัตรชั้นโท ฝ่ายวิปัสสนา จากสมเด็จพระสังฆราช เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2518

สมเด็จพระสังฆราช เสด็จมาในงานพิธีพุทธาภิเศก เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521
หลวงปู่ หลวงพ่ออุตมะและท่านพระครูธีรสารปริยัติคุณ (โนรี ธีโร ปธ.5) ร่วมถวายการต้อนรับ

สมเด็จพระสังฆราช ทรงประพรมน้ำพระพุทธมนต์ วัตถุมงคล ท่ามกลางพระคณาจารย์ที่เข้าร่วมพิธี

สมเด็จพระสังฆราช ทรงจุดเทียนชัย
ในพิธีพุทธาภิเศกวัตถุมงคลของวัดอาษาสงคราม
นับเป็นผลงานชิ้นหนึ่งของหลวงปู่ ที่ช่วยให้การ
สร้างศาลาการเปรียญสำเร็จลุล่วงลงอย่างรวดเร็ว

หลวงพ่ออุตมะ กำลังดับเทียนชัย
เมื่อครั้งงานพุทธาภิเศกวัตถุมงคล

สมเด็จพระสังฆราช เสด็จมาว
ศิลาฤกษ์ศาลาการเปรียญ
"สังฆวุฒาจารยานุสรณ์"

พระสังฆราช ประทานของที่ระลึกแก่ พลอากาศเอกกมล
งคะ โอกาสที่บริจาคเงินร่วมสร้างศาลาการเปรียญ

พล.ต.ต.สมชาย บุญลือ รับของที่ระลึกจากสมเด็จพระสังฆรา
ในงานพิธีวางศิลาฤกษ์ศาลาการเปรีย

สมเด็จพระสังฆราช
เสด็จมาร่วมฉลองศาลา
สังฆวุฒาจารยานุสรณ์
เมื่อวันที่ 16 มกราคม
พ.ศ. 2522

นายอนุ สงวนนาม
นายอำเภอพระประแดง
ถวายเครื่องไทยธรรม
แด่สมเด็จพระสังฆราช

ศาลาสังฆาวุฒาจารยานุสรณ์

คุณนายอุษา คล่องใจ พร้อมมิตรสหายได้เข้าเยี่ยมและสนทนากับหลวงปู่นับเป็นโอกาสครั้งสุดท้าย

สมเด็จพระสังฆราชประทานน้ำสรงศพ พระครูสังฆวุฒาจารย์ (เย่อ โฆสโก) เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2524

สมเด็จพระญาณสังวร สรงน้ำศพ พระครูสังฆวุฒาจารย์

ตั้งบำเพ็ญกุศลที่กุฏิหลวงปู่ ตลอดหนึ่งปี

สมเด็จพระสังฆราช
ทรงรับเป็นเจ้าภาพสวดอภิธรรมให้หลวงปู่
ในคืนวันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. 2524

สมเด็จพระสังฆราช และพระภิกษุ สามเณร วัดอาษาสงครามในวันที่สวดอภิธรรมศพหลวงปู่

บรรดาญาติและลูกหลานของหลวงปู่ในวันสวดอภิธรรม

ประวัติ
พระครูสังฆวุฒาจารย์ (เย่อ โฆสโก)
อดีตเจ้าอาวาสวัดอาษาสงคราม

คำปรารภ

ประวัติของหลวงปู่เย่อ ที่ได้นำมาพิมพ์ไว้ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพของหลวงปู่นี้เขียนขึ้นในลักษณะเชิงสารคดี โดยที่ผู้เขียนมีความเคารพเลื่อมใสในศีลาจารวัตรและการปฏิบัติอันพิสุทธิ์น่าเคารพกราบไหว้ของหลวงปู่เป็นเอนกนาประการ จึงเขียนขึ้นเพื่อต้องการเผยแพร่กิติคุณความดีงานนั้น ให้แพร่หลายทราบประจักษ์กันต่อ ๆ ไป ครั้งแรกได้นำลงในหนังสือ *"พุทธเวทย์"* เมื่อปี พ.ศ. 2520 และต่อมาเมื่อต้นปี พ.ศ. 2526 มีผู้อ่านอีกจำนวนมากใคร่ทราบกิติคุณความดีงามของหลวงปู่อีก จึงได้นำลงเผยแพร่ในหนังสือนิตยสาร *"ลานโพธิ์"* เป็นครั้งที่สอง

ดังนั้นแนวการเขียนจึงเป็นรูปแบบที่เสนอสำหรับนิตยสาร ส่วนสาระเนื้อหาและข้อสัตย์จริงบางประการหากจะมีผิดหรือคลาดเคลื่อนอยู่บ้างนั้น ก็นับว่าเป็นความผิดที่เกิดขึ้นจากผู้เขียนโดยแท้และขอน้อมรับไว้ทั้งสิ้น สำหรับเนื้อหาที่ถูกต้องอันมีคุณค่าที่เกิดขึ้นได้ก็ด้วยผู้เขียนได้รับความเมตตาจาก ท่านพระครูธีรสารปริยัติคุณ (โนรี ธีโร) คุณลุงวาด บุญทองงาม และน.อ.ประสิทธิ์ ศิริบูรณ์ได้กรุณาให้ข้อมูลเหล่านั้นแก่ผู้เขียน จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

หลวงปู่เป็นพระเถระที่ดำรงอยู่ในรัตตัญญู และเป็นครุฐานียะ มีเมตตากรุณา หนักในพระธรรมวินัย พรหมวิหารธรรมอันควรค่าอย่างยิ่ง ขออำนาจมหากุศลทั้งหลายจงเป็นพลวปัจจัยบันดาลให้หลวงปู่ได้ประสบแต่อิฏฐคุณมนุญผลตามควรแก่คติวิสัยในสัมปรายภพทุกประการเทอญ

สุธน ศรีหิรัญ

"นครเขื่อนขันธ์" เป็นเมืองที่มีชนชาวรามัญเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารขององค์พระมหากษัตริย์ไทยจำนวนมากเมืองหนึ่ง ซึ่งในปัจจุบันนี้รู้จักกันในนามของ"อำเภอพระประแดง"จังหวัดสมุทรปราการ

ชนชาวรามัญเหล่านี้ เมื่อได้มาอยู่ในแผ่นดินไทย มีความสุขความสบายตามสมควรแล้วก็หาได้เฉยเมยแต่ประการใดไม่ ยามใดที่ได้มีโอกาสสนองพระคุณของแผ่นดินที่อยู่อาศัย ก็ต่างพร้อมใจกันรีบเสนอรับใช้ประเทศชาติเทียมบ่าเทียมไหล่กับชาวไทยเจ้าของแผ่นดินเหมือนกัน

ในแผ่นดินของ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) หัวเมืองฝ่ายเหนือเกิดความไม่สงบขึ้น เนื่องจากมีพวกเงี้ยวเกิดกำเริบเข้ามาปล้นสดมส์สร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนชาวไทยมากทวียิ่ง ๆ ขึ้นทุกขณะ ความได้ทราบถึงใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท จึงทรงพระกรุณาโปรดกล้าฯให้จัดกองทัพจากเมืองหลวงขึ้นไปปราบปรามพวกเงี้ยว การนี้ได้โปรดเกล้าให้ชนชาวรามัญที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารซึ่งขออาสาโดยสมัครใจ ได้มีโอกาสเข้าร่วมเคียงบ่าเคียงไหล่กับนักรบไทยด้วย โดยมอบให้ *"สมิงกล้ารามัญ"* เป็นผู้รวบรวมนักรบรามัญขึ้นมากองหนึ่งเพื่อขึ้นไปปราบพวกเงี้ยวในครั้งนั้น

ปรากฏว่า *"สมิงกล้ารามัญ"* และนักรบชาวรามัญได้ทำการรบอย่างสุดความสามารถ มีความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว เข้มแข็ง ไม่กลัวความตายรุกไล่ฟาดฟันอริราชศัตรูจนแตกพ่ายย่อยยับและปราชัยไปในที่สุด

ในสมรภูมิครั้งนั้นเป็นที่ลือลั่นกันว่า นักรบชาวรามัญทั้งหลายต่างอุดมด้วยเวทย์มนต์คาถาวิทยาคมประจำตัวกันทุกคน ต่างอาบว่านกินยาคาดของขลังจนเนื้อหนังเหนียว แม้จะถูกดาบ หอก แหลน หลาวก็ไม่ระคายเคืองผิวหนังแม้แต่น้อย สร้างความอกสั่นขวัญหายให้พวกเงี้ยวเข็ดขยาดยำเกรงเป็นอย่างยิ่ง

เมื่อเสร็จศึกรบกับพวกเงี้ยวแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้มีพระกรุณาโปรดกล้าฯพระราชทานตอบแทนความดีความชอบให้แก่ไพร่พลทหารทั้งไทยและรามัญโดยทั่วถ้วนหน้ากันสำหรับ *"สมิงกล้ารามัญ"* นั้นได้รับพระมหากรุณธิคุณ โปรดกล้าฯพระราชทานแต่งตั้งให้เป็นนายทัพมีราชทินนามว่า *"สมิงอายาสงคราม"* และได้ปูนบำเหน็จพระราชทานที่ดินให้แปลงหนึ่ง ในท้องที่นครเขื่อนขันธ์เพื่อเป็นที่อยู่อาศัย

สมิงอายาสงคราม เมื่อได้รับพระราชทานที่ดินแล้ว จึงได้รำลึกถึงในช่วงเวลาที่ออกรบนั้นตนได้ฆ่าผู้คนล้มตายไปเป็นจำนวนมาก อันอาจจะเป็นบาปกรรมสืบไปในอนาคตชาติได้ ประกอบกับตนเองมีความมั่นคงศรัทธาในพุทธศาสนาอยู่เป็นกำลังด้วยแล้ว จึงหวังจะสร้างบุญสร้างกุศลฝากไว้ในบวรพุทธศาสนา จึงตั้งใจจะแบ่งที่ดินที่ได้รับพระราชทานมานั้น จัดสร้างเป็นวัดขึ้น และอีกส่วนเป็นที่อยู่อาศัยทำสวนหาเลี้ยงชีพสืบไป

จึงได้บอกบุญกับบรรดาทหารกล้ารามัญที่ออกร่วมรบด้วยกันให้ร่วมสร้างมหากุศลครั้งนั้น จนสามารถสร้างวัดขึ้นได้สำเร็จเรียบร้อยทุกประการและถวายชื่อวัดแห่งนี้ตามราชทินนามของตนอันเป็นมงคลอยู่แล้วว่า

"วัดอายาสงคราม"

วัดอายาสงครามจึงมีกำเนิดมาโดยเหตุตามที่ได้พรรณามานั้น ได้เจ้าอาวาสปกครองวัดสืบต่อมาหลายยุคหลายสมัยเท่าที่สืบขึ้นไปได้มี

1. **อาจารย์มหาทอง**
2. **อาจารย์มหาขัน**
3. **อาจารย์ต้าน**
4. **อาจารย์ไอ**
5. **พระครูอาทรธรรมกิจ (พร้อม อุชุโก ปธ.4)**
6. **พระครูสังฆวุฒาจารย์ (เย่อ โมสโก)**

เจ้าอาวาสที่ได้ปกครองวัดดังกล่าวล้วนเป็นพระเถราจารย์เชื้อสายรามัญ ผู้ทรงคุณสามารถทางวิปัสสนาและพุทธเวทย์วิทยาคมทั้งสิ้น ต่างได้สร้างสรรความเจริญรุ่งเรืองมาโดยลำดับจวบจนถึงสมัยของ ท่านพระครูสังฆวุฒาจารย์ *"หลวงปู่เย่อ โมสโก"* ผู้ทรงคุณทั้งทางด้านปริยัติธรรมและทางด้านวิปัส–สนา กัมมัฏฐาน แก่กล้าในพลังจิต จนได้รับพัดยศสีขาว อันเป็นสัญญาลักษณ์ของพระเถระจารย์ผู้ทรงญาณทางวิปัสสนาโดยเฉพาะ

ปฐมวัย

หลวงปู่ มีนามเดิมว่า "เย่อ" นามสกุล "กงเพ็ชร์" บิดามารดาเป็นชาวรามัญ โยมบิดาชื่อ "เคอะ" โยมมารดาชื่อ "และ" เกิดเมื่อวันจันทร์ที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2431 ตรงกับวันแรม 3 ค่ำ เดือน 7 ปีชวด ที่บ้านทมัง ตำบลตลาด อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีญาติพี่น้องร่วมสายโลหิตเดียวกันทั้งสิ้น 4 คนคือ

1. นายบ๊ะ
2. นายหนู
3. หลวงปู่เย่อ
4. นายเว่

เนื่องจากบิดา มารดา เป็นชาวรามัญที่เคร่งครัดต่อประเพณีนิยมและมั่นคงต่อพระพุทธศาสนาดังเมื่ออยู่ในเยาวัย บิดาจึงพาไปทำบุญที่วัดด้วยเสมอ ทำให้เลื่อมใสต่อบวรพุทธศาสนามาตั้งแต่เด็ก ๆ มีจิตใจใคร่ศึกษาธรรม ฝักใฝ่ต่อการเรียนรู้เพราะความใกล้ชิดระหว่างบ้านกับวัดเป็นสาเหตุสำคัญ ดังนั้นเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2444 ท่านมีอายุได้เพียง 13 ปี บิดา มารดาผู้หวังจะให้บุตรได้ศึกษาหาความรู้จึงได้พาท่านไปบรรพชาเป็นสามเณรน้อย ที่วัดอายาสงคราม โดยมีท่านพระมหาขันธ์เป็นอาจารย์ให้ศีลและอนุสัยบวชให้หลังจากนั้นก็ได้ศึกษาเล่าเรียนอัขระสมัยทั้งไทยและรามัญ จนมีความชำนิชำนาญ โดยเฉพาะอักขระขอมรามัญ จึงทำให้ท่านสามารถค้นคว้าตำราและคัมภีร์ต่าง ๆ ของรามัญได้อย่างกว้างขวาง เกิดความรอบรู้ทั้งทาง

ปริยัติธรรมและวิชาแขนงต่าง ๆ ทางพุทธศาสนาตลอดจนวิชาการแพทย์ตามแบบโบราณสมัย ไว้เพื่อช่วยสงเคราะห์ชาวบ้านอีกด้วย

ครั้งเป็นสามเณรน้อยท่านดำรงตนเคร่งครัดอยู่ในศีล มีจริยาวัตรงดงาม ผ่องใสด้วยธรรมของพระพุทธองค์ จึงเป็นที่ปีติของบิดามารดา และบรรดาญาติพี่น้อง ตลอดจนครูอาจารย์และชาวบ้านที่พบเห็น ต่างก็ชื่นชมโดยทั่วกัน นอกจากนั้นท่านเองก็มีความแจ่มใสอยู่ในเพศบรรพชิต จึงตั้งจิตมั่นคงที่จะรับใช้พุทธศาสนาอยู่จนชีวิตหาไม่

อุปสมบท

สืบมาอายุกาลของท่านย่างเข้าครบ 20 ปี จึงเป็นที่ยินดีปรีดา ของโยมบิดา มารดาและญาติพี่น้อง จะได้ทำการอุปสมบทสามเณรน้อยให้เป็นพระภิกษุผู้สืบอายุพระพุทธศาสนาต่อไป พร้อมใจกันจัดแจงเตรียมพิธีการต่าง ๆ ให้สมกับศรัทธาที่มุ่งมั่น สมัยนั้นวัดอาษาสงครามยังไม่มีพระอุโบสถและพันธเสมาก็ได้พากันไปใช้พระอุโบสถของ วัดพญาปราบปัจจามิตร ซึ่งอยู่ติดกันนั้น แล้วนิมนต์ให้พระอธิการทองวัดโมกข์ เป็นอุปัชฌาย์ พระอธิการเกลี้ยง วัดพญาปราบปัจจามิตรเป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระธรรมวิสารธะวัดโมกข์ เป็นพระอนุสาวนาจารย์ กำหนดวันอุปสมบทเมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2451 เมื่อถึงเวลาที่ตั้งหมายกำหนดไว้ท่านก็ได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุ พระอุปัชฌาย์ตั้งฉายาให้ว่า *"โฆสโก"* แปลได้ว่า ผู้มีความกึกก้องกังวาล หมายถึงมีธรรมอันกว้างใหญ่ไพศาลถ้วนทั่วนั่นเอง

หลังจากอุปสมบทแล้ว ท่านก็ยิ่งเพิ่มทวีศึกษาทางพระพุทธศาสนาทั้งทางคันถธุระและวิปัสสนาธุระมีความรู้แตกฉานเจนจบโดยเฉพาะบาลีแบบรามัญ ท่านมีความสามารถมาก แต่ยังไม่ทันได้เข้าสอบ "สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส" ทรงมีพระบัญชาให้เลิกการสอบแบบปากเปล่า (มุขปาฐะ) และทรงยกเลิกการสอบแบบปากเปล่าทั้งทางบาลีไทยด้วย ให้สอบโดยการขีดเขียน แบบที่ใช้กันอยู่ทุกวันนี้

ถึงแม้ท่านจะไม่ได้สอบ มีใบรับรองความรู้อย่างใดก็ตาม แต่ความสามารถทางธรรมของท่านก็แตกฉาน สามารถอบรมสั่งสอนลูกศิษย์และภิกษุสามเณร หยิบยกข้อธรรมวินัย ที่มีหลักธรรมและคติธรรมมาสั่งสอนอย่างแคล่วคล่อง ทำให้ผู้ได้รับการสั่งสอนมีความรู้ ความสบายใจซึ้งใจเป็นอย่างยิ่ง จนมีศิษย์ของท่านสามารถผ่านการสอบได้เปรียญสูง ๆ มากองค์ด้วยกัน ชาวบ้านที่มีความทุกข์เดือดร้อน ท่านก็ใช้หลักธรรมกล่อมเกลาอบรมสั่งสอน จนคลายทุกข์เดือดร้อนได้ บางคนที่มีความประพฤติไม่ดีงาม ท่านก็สั่งสอนให้แก้ไขปรับปรุงให้กำลังใจเขาจนกลับตัวได้ มีชีวิตมั่งมีศรีสุขเจริญขึ้น เป็นเจ้าคนนายคนก็มีไม่น้อย

นับได้ว่า ท่านเป็นผู้คงแก่เรียนผู้หนึ่งทีเดียว มีความชำนิชำนาญแม่นยำ ทั้งภาษาไทยและภาษารามัญ ผู้ใดมีปัญหาติดขัด ข้องใจปัญหาหลักภาษาหรืออักขระอย่างไร ท่านก็จะช่วยเหลือชี้แจง อธิบายให้จนแจ่มแจ้งเข้าใจได้อย่างถูกต้อง แสดงให้เห็นได้ว่าท่านชอบสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย มีความเมตตาต่อผู้อื่นอยู่เสมอ

ต่อมาท่านพิจารณาเห็นว่า สิ่งที่จะทำให้ล่วงพ้นความทุกข์ไปได้นั้นก็คือ การมุ่งศึกษาทางปฏิบัติธรรมกัมมัฏฐาน ท่านจึงมุ่งกลับไปศึกษา ทางวิปัสสนากรรมฐานโดยการค้นคว้าด้วยตนเองจากตำราภาษารามัญจนมีเข้าใจเป็นอย่างดี จึงแสวงหาอาจารย์ผู้ทรงคุณในทางปฏิบัติ ท่านจึงเดินทางไปศึกษากับ *"หลวงพ่อหลิม"* วัดทุ่งบางมด เดี๋ยวนี้เปลี่ยนชื่อเป็นวัดทุ่งโพธิ์ทอง ซึ่งเป็นพระอาจารย์ที่มีความสามารถทางวิปัสสนาสูง

และเป็นพระเกจิอาจารย์ที่เชี่ยวชาญทางพุทธเวทย์วิทยาคม อันมีชื่อเสียงเกรียงไกรในยุคนั้น จนกล่าวกันเป็นคำพูดว่า *"หลวงพ่อหลิม วัดทุ่ง หลวงพ่อรุ่ง วัดท่าควาย"* หลวงพ่อรุ่งนั้นหมายถึง หลวงพ่อรุ่ง วัดท่ากระบือ เกจิอาจารย์ที่โด่งดังในยุคเดียวกัน

หลวงพ่อหลิมนั้นท่านสร้างเครื่องลางของขลังแจกจ่ายประชาชน ของของท่านมีความศักสิทธิ์ใช้ได้ผล ทางเมตตามหานิยมนับว่ายอดเยี่ยมมาก เป็นต้นว่า นางกวัก ของท่านปัจจุบันมีค่าหาได้ยาก

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง "รัก–ยม" ของหลวงพ่อหลิมนั้น ไม่มีอาจารย์ผู้ใดทำได้ศักสิทธิ์เหมือนของท่าน หลวงปู่เย่อได้ขอศึกษาวิปัสสนากับหลวงพ่อหลิมจนหลวงพ่อหลิมออกปากชมว่า หลวงปู่เย่อมีความเพียรพยามดีมาก แม้จะมีอุปสรรคกีดขวางอย่างไร ก็พยามฟันฝ่าเดินทางไปศึกษาโดยมิยอมลดละ ซึ่งในสมัยนั้น ถนนหนทางก็มิใช่จะสะดวกสบายเหมือนสมัยนี้ การเดินทางจากพระประแดงไป วัดทุ่งบางมดจะต้องใช้เรือแจวไปกว่าจะถึงก็ใช้เวลานานหลายชั่วโมงทีเดียว

เมื่อสำเร็จวิชาการวิปัสสนาจนมีความเชี่ยวชาญชำนาญดีแล้ว หลวงพ่อหลิมซึ่งมีความเมตตาหลวงปู่เย่อมาก จึงได้ให้เรียนวิชาทางพุทธเวทย์วิทยาคมต่อ หลวงปู่ก็พยายามศึกษาเวทย์มนต์คาถาที่หลวงพ่อหลิมประสิทธิ์ประสาทให้ด้วยความขยันหมั่นเพียร ตั้งอกตั้งใจ เอาจริงเอาจัง จนเกิดความชำนาญสามารถทำเครื่องรางของขลังที่ได้เรียนมา ใช้ได้ผลเป็นที่น่าพึงพอใจ

หลังจากนั้นท่านก็ยังไม่หยุดที่จะศึกษาหาความรอบรู้ ท่านถือคติที่ว่าการศึกษาไม่มีการจบสิ้น ยิ่งรู้มากก็จะทำให้มีหูตากว้างไกล ชีวิตคือการศึกษาผู้รู้มากกว่าย่อมฉลาดมากกว่า ความรู้มีอยู่ทั่วไปผู้ฉลาดจะต้องพยามเพียรแสวงหาอยู่เสมอ ประเภทมือใครยาวสาวได้ สาวเอา มือใครสั้นก็เอาเถาวัลย์ต่อเข้า เมื่อเรียนวิชาจากหลวงพ่อหลิมจบสิ้นแล้ว ท่านจึงไปขอศึกษาวิชาจากอาจารย์ *"กินรี" วัดบ้านเชียงใหม่* และ *อาจารย์ "พันธ์" วัดสะกา* อาจารย์สองท่านนี้ เป็นเถราจารย์ชาวรามัญที่มีความแก่กล้าทางคาถาอาคมไสยเวทย์มาก สามารถเสกสิ่งของให้มีชีวิตให้เห็นได้กับตาเช่นเดียวกับหลวงพ่อศุข วัดปากคลองมะขามเฒ่า วิชาทางพุทธเวทย์วิทยาคมนั้นถ้าจะกล่าวแล้วของรามัญมีมาแต่โบราณ มีชื่อเสียงมาก จะเห็นได้ว่าในสมัยประวัติศาสตร์ ท่านมหาเถรคันฉ่องอาจารย์ผู้ขมังเวทย์ชาวรามัญ ได้ใช้ความเชี่ยวชาญทางวิปัสสนาญาณและคาถาอาคม แสดงให้สมเด็จพระนเรศวรมหาราชและทหารหาญได้ทอดพระเนตรประจักษ์แก่สายตา เมื่อครั้งการรณยุทธที่แม่น้ำสะโตง ภายหลังท่านมหาเถระ ได้รับเกียรติคุณเป็นถึง *"สมเด็จพระพนรัต"* วัดป่าแก้ว สังฆราชฝ่ายอรัญญวาสี แห่งกรุงศรีอยุธยา ถือเป็นแบบฉบับแห่งคัมภีร์ทางพุทธเวทย์วิทยาคมสืบต่อมาแต่ครั้งกระโน้น

อาจารย์พันธ์ วัดสะกานั้นท่านมีชื่อทาง สีผึ้งเมตตามหานิยม ที่ทำจากน้ำมันช้างพลายตกมัน คือเอาน้ำมันตรงซอกหูช้างที่ไหลขณะตกมัน มาเคี่ยวกับสีผึ้งใต้ร้านบวบด้วยพระเวทย์ สีผึ้งนั้นใช้ทางเมตตามหานิยมเป็นเยี่ยม

สำหรับ พระอาจารย์กินรี นั้นท่านชำนาญทั้งทางอยู่คงและเมตตา ทางอยู่คงท่านสร้างผ้าประเจียดสีแดงสรวมต้นแขน เล่ากันว่าคงกระชาตรีชนิดแมลงวันไม่ได้กลิ่นเลือดทีเดียว นอกจากนั้นท่านยังสร้างพระไว้ด้วยกันสามชนิดคือ แบบสมาธิผงดำพิมพ์ครอบแก้ว ขนาดเล็กกว่าปลายนิ้วก้อยเล็กน้อย ด้านหลังเรียบ เนื้อพระเป็นผงสีดำละเอียดแลดูหนึกนุ่ม อีกแบบหนึ่งเป็นพิมพ์สามเหลี่ยมมุมมนทั้งสามด้านองค์พระปางสมาธิด้านหลังอูมคล้ายเบี้ย พุทธลักษณะปางสมาธิ เนื้อผงสีดำอมแดงเล็กน้อย พระเครื่องทั้งสองแบบของท่าน

นี้ มีพุทธคุณทางอยู่คงกระพันชาตรีและเมตตามหานิยมมาก ส่วนแบบที่สามเป็นพระเครื่องพิมพ์ปิดตา ทรงป้อมป้านด้านหลังอูมคล้ายหลังเบี้ยเนื้อผงสีดำ ขนาดเล็กเท่าปลายนิ้วก้อยมีพุทธคุณหนักแน่นทางเมตตามหานิยมและโชคลาภ ชาวพระประแดงรุ่นเก่าที่มีไว้หวงแหนกันมาก เพราะประสบการณ์เป็นเยี่ยมโดยเฉพาะโดดเด่นทางเมตตาอย่างลึกล้ำ

หลวงปู่เย่อ ได้ขอศึกษาสืบต่อวิชา จากท่านอาจารย์ทั้งสองนี้ไว้จนเจนจบสิ้น นับว่าท่านมีความเพียรสูง เพราะการศึกษามิใช่เรื่องง่าย ๆ จะต้องใช้พลังจิตตั้งใจมากจึงจะสำเร็จ จากนั้นมาท่านก็เฝ้าเพียรฝึกฝนวิปัสสนาอยู่อย่างสม่ำเสมอ ค้นคว้าตำรับตำราของรามัญเก่า ๆ ที่มีอย่างเงียบ ๆ เพียงลำพังมิได้แสดงตนให้ผู้ใดทราบ เพราะหลวงปู่เป็นผู้มีความมักน้อย ถ่อมตนอยู่เป็นนิสัย การเจรจาก็สงบเสงี่ยมสังวรณ์อยู่ในศีลแห่งสมณะ สมเป็นพุทธบุตรโดยแท้

งานด้านการพัฒนา

หลวงปู่เป็นเถระที่มีความคิดก้าวหน้าอยู่เสมอ มีความสนใจการพัฒนาวัดให้เจริญรุ่งเรืองเห็นแก่ประโยชน์ของสาธารณะเป็นที่ตั้ง สนับสนุนทางด้านการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรให้มีความรู้โดยการจัดตั้งให้มีการเรียนการสอนทางด้านพระปริยัติธรรม นอกจากนั้นยังสร้างสรรถาวรวัตถุไว้มากมายเพื่อให้เกิดเป็นศรีสง่าแก่บรรดาผู้พบเห็น และสืบอายุพระพุทธศาสนา ให้มั่นคงต่อไป

สิ่งก่อสร้างที่หลวงปู่สร้างไว้เพื่อให้ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์มีหลายอย่างเช่น เมรุฌาปนสถานและศาลาการเปรียญซึ่งใหญ่โตสวยงาม หลวงปู่ใช้เวลาสร้างเพียงปีเดียวก็สำเร็จ แสดงให้เห็นว่ามีผู้ศรัทธาหลวงปู่มาร่วมแรงร่วมใจกันอย่างดียิ่ง สำหรับที่อยู่อาศัยของภิกษุ สามเณรท่านก็สร้างสรรไว้ให้ใหม่เป็นที่งดงามเจริญตา ช่วยเสริมสร้างศรัทธาให้แก่ผู้พบเห็น

วัดอาษาสงครามที่ได้เห็นงดงามเป็นศรีสง่าในปัจจุบันนี้ก็ด้วยบารมีแห่งหลวงปู่โดยแท้

สมณศักดิ์

ด้วยกุศลราศีบารมีที่หลวงปู่ได้สร้างสรรตลอดมานั้นเป็นที่ประจักษ์กันโดยแพร่หลายทั่วไปจึงทำให้หลวงปู่ได้รับสมณศักดิ์ดังนี้

วันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2507	เป็น"พระครูสังฆวิจารณ์ ฐานานุกรมของสมเด็จพระสังฆราชองค์ปัจจุบัน ครั้งเมื่อยังเป็นสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (วาสน์) วัดราชบพิตร
วันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2508	เป็น"พระครูสังฆวุฒาจารย์" พระครูสัญญาบัตร พัดยศสีขาว ฝ่ายวิปัสสนา
วันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2518	เป็น "พระครูสังฆวุฒาจารย์" พระครูสัญญาบัตรชั้นโท พัดยศสีขาวฝ่ายวิปัสสนา

หลวงพ่อโต วัดอาษาสงคราม

ที่วัดอาษาสงคราม มีพระพุทธรูปคู่บารมีวัดอยู่องค์หนึ่ง มีความศักดิ์สิทธิ์มาก เป็นพระพุทธรูปขนาดหน้าตักกว้าง 9 นิ้ว ประชาชนเรียกว่า "**หลวงพ่อโต**" หลวงปู่เย่อมีความเคารพเลื่อมใสหลวงพ่อโตมากเป็นชีวิตจิตใจ

พระพุทธรูปหลวงพ่อโตองค์นี้ หลวงปู่เย่อได้มาจากญาติโยมผู้หนึ่งมีสามี เป็นฝรั่งที่เข้ามาสร้างทางรถไฟในประเทศไทย ได้ขุดพบพระพุทธรูปองค์นี้ ต่อมาฝรั่งผู้นี้ ได้ประกอบการค้าขาย จนร่ำรวยมหาศาล และได้สั่งภรรยาว่า "**ถ้าฉันยังมีชีวิตอยู่ ขออย่าได้นำพระพุทธรูปองค์นี้ไปให้ใครเด็ดขาด**"

ต่อมาเมื่อสามีของนางได้ถึงแก่กรรมแล้วภรรยาได้มีโอกาสนิมนต์หลวงปู่เย่อไปที่บ้านหลวงปู่จึงได้พบเห็นพระพุทธรูปองค์นี้เข้าเอ่ยปากชมความงดงามของพระพุทธลักษณะ เจ้าของบ้านก็เลยถวายให้หลวงปู่ หลวงปู่จึงได้อาราธนาองค์หลวงพ่อโตมาไว้ที่วัดอาษาสงคราม

อยู่ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2470 พระบวชใหม่รูปหนึ่งในวัดอาษาสงคราม อยู่ดี ๆ ก็เกิดเอะอะตึงตังขึ้นในเวลาดึก ๆ แล้วพูดเป็นภาษามคธ ผู้อยู่ในที่ใกล้เคียงไม่มีใครฟังรู้เรื่อง จึงไปนิมนต์พระ **ท่านพระครูปริยัติสุนทร** มาสนทนา ก็ได้ความว่า.... **เราคือหลวงพ่อโตอยู่ที่กุฏิอาจารย์เย่อมีชื่อว่า หะยีปุระ พระเจ้ากุกุรัตนปิติเชษฐ์ แห่งกรุงลังกาเป็นผู้สร้างเราขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ. 486**

ปัจจุบันนี้ องค์พระพุทธรูป "**หลวงพ่อโต**" เป็นที่เคารพกราบไหว้ของบรรดาชาวพระประแดง ทุกคนมีความเลื่อมใสศรัทธาในความศักดิ์สิทธิ์มาก ใครมีเรื่องเดือดเนื้อร้อนใจอะไร ไปบนบานศาลกล่าว ขอความเมตตาอนุเคราะห์จากท่าน ให้ช่วยปัดเป่าความทุกข์ร้อนนั้นไปเสีย ก็มักจะสำเร็จได้ผลอยู่เสมอ จนเป็นที่เลื่องลือกันอย่างกว้างขวาง

ทุกครั้งที่หลวงปู่เย่อจะสร้างเหรียญ จะต้องเอารูปหลวงพ่อโตไว้ด้านหลังเหรียญเสมอ

หลวงพ่อโตเป็นพระพุทธรูปที่มี พุทธลักษณะงดงามมาก และมีความศักดิ์สิทธิ์อย่างยิ่ง ในตอนนี้ก็ยังประดิษฐานอยู่ที่วัดอาษาสงคราม ใครมีเรื่องเดือดร้อนใจ ก็ลองไปอธิษฐานขอความช่วยเหลือจากท่านดูบ้าง เชื่อว่า คงจะได้ผลเหมือนอย่างที่ชาวพระประแดงได้ประจักษ์แจ้งมาแล้วเป็นแน่

การสร้างมงคลวัตถุ

หลวงปู่เย่อได้ปฏิบัติธรรมวิปัสสนา และร่ำเรียนมาทางคาถาอาคมมากมาย จนเกิดความชำนิชำนาญแก่กล้าในพลังจิต เป็นที่เลื่องลือกันมาก บรรดาลูกศิษย์ลูกหาก็เฝ้าแต่อ้อนวอนขอให้หลวงปู่ท่านสร้างมงคลวัตถุไว้ให้เป็นอนุสรณ์ คุ้มครองป้องกันภัยแก่ลูกศิษย์ลูกหากันบ้าง หลวงปู่ก็ได้เมตตาทำให้

ครั้งแรกหลวงปู่ได้ทำ **ผ้าประเจียด** สีแดงแบบรามัญ แจกจ่ายแก่ผู้ต้องการ ไปไว้ใช้ปรากฏว่า ได้มีผู้นำไปใช้แล้วได้ผลทางอยู่ยงคงกระพันยิ่งนัก

ต่อมาท่านได้สร้าง **รัก-ยม** ตามแบบฉบับที่ได้เล่าเรียนมาจาก **หลวงพ่อหลิม** ปรากฏว่า **รัก-ยม** ที่หลวงปู่เย่อสร้างขึ้นนั้นมีความขลังมาก เป็นที่แพร่หลายโดยทั่วไป สืบมาภายหลัง **รัก-ยม** ที่ท่านสร้างขึ้นนั้น ได้มีผู้นำไปใช้ในทางผิด ๆ ในการทำชั่ว ลักขโมย ท่านจึงได้เลิกทำ **รัก-ยม** อีกต่อไป

ต่อมาอีก ท่านได้ทำ **ตะกรุด ทางเมตตามหานิยม** ซึ่งก็ใช้ได้ผลเช่นกัน และ **ตะกรุดเด็กเล็ก** ก็ปรากฏว่ายอดเยี่ยมมาก เด็กเล็กคนใดมีตะกรุดของหลวงปู่เย่อแขวนคอแล้ว ไม่งอแง ไม่นอนผวา เลี้ยงง่าย ปลอดภัยจากโรคจุก ๆ จิก ๆ และแคล้วคลาดจากเรื่องเขี้ยวเล็บสัตว์ร้ายนานาชนิด

มงคลวัตถุที่ขึ้นชื่ออีกอย่างหนึ่งของหลวงปู่เย่อ ก็คือ **"สีผึ้ง"** ซึ่งท่านสร้างขึ้นตามตำรับของรามัญ คือใช้ **น้ำมันช้างพราย** โดยเอา **ช้างพลายที่กำลังตกมัน** แล้วเอาน้ำมันซึ่งตกบริเวณซอกหูช้าง (ผู้ที่จะเอาน้ำมันนี้ได้จะต้องมีวิชาสะกดช้างให้หยุดได้ เพราะขณะช้างตกมัน จะดุร้ายมาก ใครเข้าใกล้ไม่ได้)

เมื่อได้น้ำมันช้างพลายตกมันมาแล้ว ก็จะเอามาหุงกับสีผึ้งบริสุทธิ์ ก่อนจะหุงก็จะต้องปลูกต้นบวบเสียก่อน จนกระทั่งต้นบวบออกดอก มีช่อดอก 5 ถึง 7 ช่อ จึงจะทำพิธีหุงกวนสีผึ้งกับน้ำมันช้างพลายตกมันได้ โดยต้องทำพิธีใต้ร้านต้นบวบนั้น....ของที่ได้จึงจะเข้มขลัง มีอานุภาพทางด้านเมตตามหานิยม

ขณะหุงกวนสีผึ้ง หลวงปู่จะต้องทำพิธีบริกรรมคาถา เวทมนต์ประกอบไปด้วยทุกขณะ ตามตำราของรามัญ ทั้งนี้จะต้องอยู่ในฤกษ์ยามด้วย

สีผึ้ง นี้ ได้มีผู้นำไปใช้แล้วเกิดประสบการณ์กันมากมาย โดยเฉพาะทางด้านเมตตามหานิยม ได้ผลทันตาเห็น จนเกิดปัญหายุ่ง ๆ ก็มี บางรายก็มีปัญหามาให้แก้ไข หลายครั้งหลายหน จนในที่สุด หลวงปู่เลยตัดปัญหาไม่ยอมทำสีผึ้งชนิดนี้อีกต่อไป

สำหรับมงคลวัตถุอื่น ๆ ที่หลวงปู่เย่อ ได้สร้างขึ้นอย่างแพร่หลายทั่วไป ใช้แล้วไม่ก่อเกิดปัญหาแก่ผู้อื่น มีอานุภาพนานาประการ ก็มีอยู่หลายอย่างด้วยกัน ดังต่อไปนี้

ภาพหลวงปู่ครั้งเมื่ออายุ 45 ปี

ผ้ายันต์ ผ้ายันต์ของหลวงปู่เย่อ ลงด้วยอักขระรามัญ มี 2 แบบ คือ **ผ้ายันต์แดง** ใช้ในทางคงกระพัน **ผ้ายันต์ขาว** ใช้ในทางเมตตามหานิยม ส่วนมากมักจะใช้คู่กัน บางคนก็เย็บติดกันเลยก็มี คือด้านหนึ่งแดง อีกด้านหนึ่งขาว วิธีใช้ก็เอาผ้ายันต์นั้นมาอธิษฐาน แล้วเอา ผ้ายันต์นั้นมาเช็ดหน้า จะมีอนุภาพทางด้านเมตตาและคงกระพัน ประสบการณ์มากมายได้ผลมาแล้วทั้งนั้น

ธงมหาลาภ ธงมหาลาภของหลวงปู่เย่อใช้ในทางค้าขาย พ่อค้าแม่ค้าที่เคยนำไปใช้แล้วของขายดีมีกำไร วิธีใช้ก็โดยปักไว้ในร้านค้าหรือของที่จะขาย หากธงสะบัดเมื่อไร ก็แสดงว่า เงินทองจะไหลมาเทมา ลักษณะเป็นธงสีขาว ขนาดเล็ก ๆ ลงอักขระเป็นภาษารามัญ

พระหลวงพ่อโต เป็นพระเครื่องแบบเนื้อชินตะกั่ว และแบบผงพุทธคุณ โดยจำลองลักษณะมาจากองค์พระหลวงพ่อโต ในกรอบรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว และสี่เหลียม รุ่นแรก หลวงปู่สร้างเป็นเนื้อชินตะกั่ว ส่วนรุ่นต่อ ๆ มาสร้างเป็นเนื้อผงพุทธคุณ ด้านหลังมีลายมือลงเหล็กจาร โดยหลวงปู่จารเองทุกองค์ บางรุ่นก็เป็นพิมพ์สี่เหลี่ยม

หลวงปู่ ในงานทำบุญฉลองกุฏิเมื่อปี พ.ศ. 2516

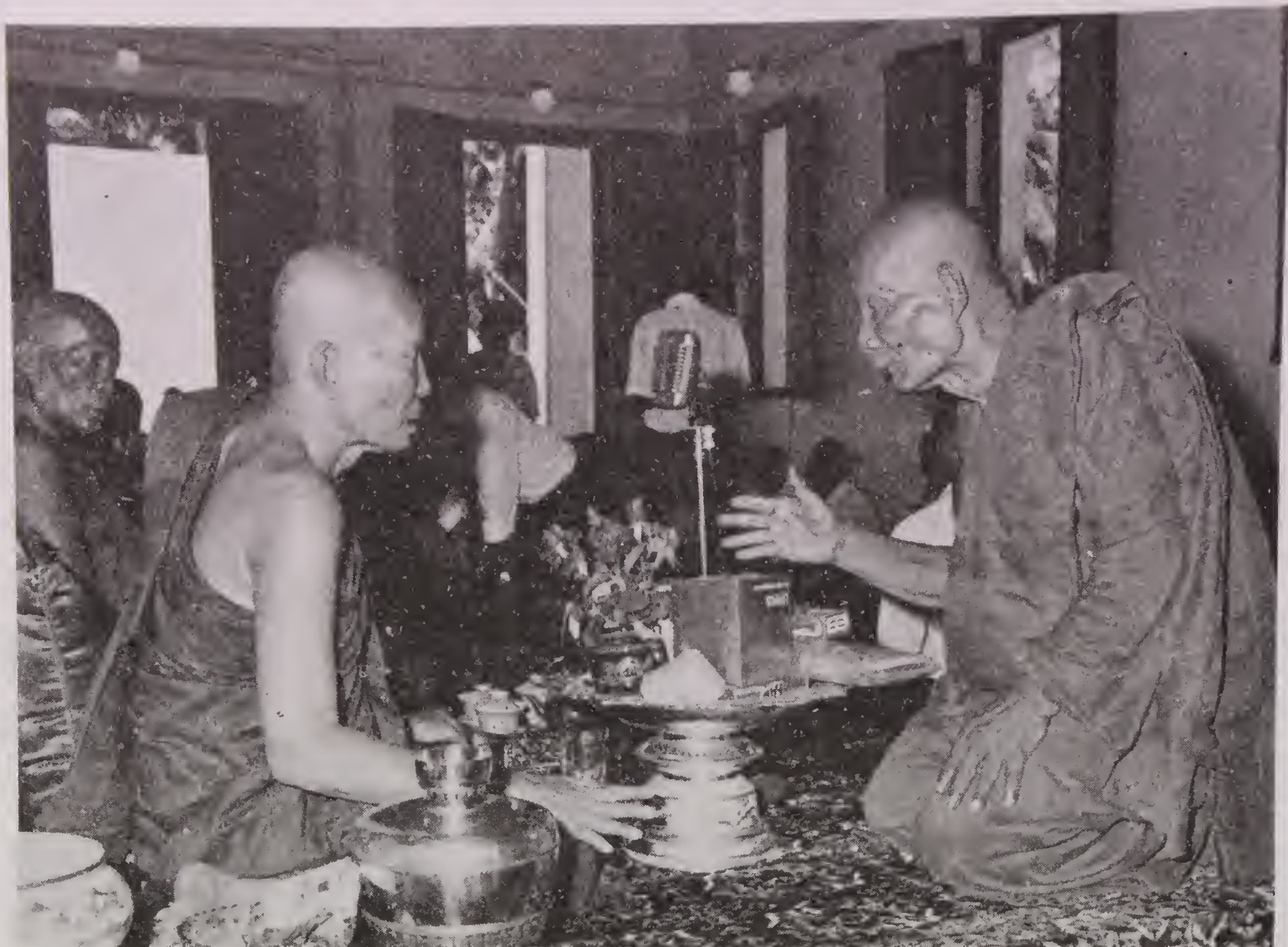
เหรียญรูปเหมือน เหรียญหลวงปู่เย่อสร้างขึ้นทั้งหมด 4 รุ่นด้วยกัน เนื่องในโอกาสและวาระต่าง ๆ กัน ลักษณะเหรียญรุ่น 1–2–3 เป็นแบบเดียวกันหมด คือเป็นรูปอาร์ม ด้านหน้าเป็นรูปหลวงปู่ ด้านหลังเป็นรูปหลวงพ่อโต

เหรียญทั้ง 3 รุ่นนี้ หลวงปู่ลงเหล็กจารด้วยตัวท่านเองทุกเหรียญ ไม่ว่าจะสร้างมากน้อยเพียงใดก็ตาม และการปลุกเสกเหรียญแต่ละรุ่นนั้น ท่านจะปลุกเสกเป็นเวลาอันยาวนาน จนกว่าท่านจะบอกเองว่า "**ใช้ได้**" แล้วนั่นแหละ เหรียญถึงจะนำออกมาแจกจ่ายกันด้วยเหตุนี้จึงทำให้เหรียญทุกรุ่นของท่านมีค่ามีความศักดิ์สิทธิ์อย่างยิ่ง ใครมีก็หวงแหนเพราะสร้างด้วยความตั้งใจจริง ๆ ปลุกเสกด้วยความตั้งใจจริง ๆ นั่นเอง

เหรียญรุ่นแรก เป็นเหรียญเนื้ออัลปาก้าขนาดกว้าง 2.7 ซม. สูง 3.2 ซม. ด้านหน้าเป็นรูปหลวงปู่นั่งเต็มองค์แบบสมาธิ เหรียญรูปอาร์ม ด้านล่างเขียนว่า "**พระครูสังฆวิจารณ์ (เย่อ) อายุครบรอบ 78 ปี**"

ด้านหลังเป็นรูปหลวงพ่อโต ประทับนั่งสมาธิ บนบัวคว่ำบัวหงาย บนสามกลีบ ล่างสามกลีบ เหนือพระเศียรหลวงพ่อโต เขียนว่า "**หลวงพ่อโต วัดอาษาสงคราม 28 พ.ค. 08**" ตรงมุมด้านขวามือ (ของเรา) ข้างเศียร หลวงพ่อโต มีรอยลายมือลงเหล็กจาร ซึ่งหลวงปู่เย่อลงของท่านเอง เหรียญรุ่นแรกนี้มีประสบการณ์มากมาย สุดที่จะนำมาพรรณนากันได้หมด

เหรียญรุ่น 2 สร้างในปี พ.ศ. 2500 ลักษณะรูปอาร์มเหนือรุ่นแรก ขนาดกว้าง 2.7 ซม. สูง 3 ซม. มี 2 เนื้อ คือ เนื้ออัลปาก้า และเนื้อทองแดง ด้านหน้าเป็นรูปหลวงปู่ครึ่งองค์ หน้าตรง ห่มลดไหล่ มีอักขระด้าน

สมเด็จพระสังฆราช เมื่อครั้งยังเป็น สมเด็จพุฒโฆษาจารย์มาในงานทำบุญอายุครบ 78 ปีของหลวงปู่

ล่าง เขียนว่า "**พระครูสังฆวุฒาจารย์ (เย่อ โฆสโก) อายุ 80 ปี**"

ด้านหลัง เป็นรูปหลวงพ่อโตประทับนั่งสมาธิเพชร บนฐานบัวคว่ำบัวหงาย ถอดแบบจากของจริง มีอักขระเขียนด้านล่างว่า "**หลวงพ่อหยีปุระ (โต) วัดอาษาสงคราม**" ไม่มีตัวอักขระรามัญใด ๆ ในเหรียญรุ่นนี้

ทางด้านข้างเศียรหลวงพ่อโต ด้านขวามือ (ของเรา) จะมีอักขระรามัญ เป็นรอยจารของหลวงปู่เย่อ เหรียญรุ่น 2 นี้ก็มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่ารุ่นแรก

เหรียญรุ่น 3 ลักษณะเช่นเดียวกับรุ่นแรกคือ เป็นเหรียญรูปอาร์ม ขนาดกว้าง 2.8 ซม. สูง 3.5 ซม. ด้านหน้าเป็นรูปหลวงปู่นั่งสมาธิเต็มองค์ มีอักขระเขียนด้านล่างว่า "**พระครูสังฆวุฒาจารย์ (เย่อ) อายุ 88 ปี**"

ด้านหลัง เป็นรูปหลวงพ่อโต นั่งสมาธิเพชร บนฐานบัวคว่ำบัวหงาย แต่กลีบบัวไม่ค่อยจะชัดเจนนัก มีตัวหนังสือเขียนด้านล่างว่า **หลวงพ่อโต วัดอาษาสงคราม พ.ศ. 2519**" และมีรอยเหล็กจารเช่นเดียวกับเหรียญรุ่น 1–2

เหรียญรุ่น 3 นี้ สร้างขึ้นในโอกาสทำบุญอายุครบ 88 ปี จำนวนสร้าง 10,000 เหรียญ นับเป็นเหรียญที่มีจำนวนมากที่สุดครั้งแรก ของหลวงปู่เย่อ จึงมีประสบการณ์มากเป็นพิเศษ เป็นที่กล่าวขวัญกันโดยทั่วไป

เหรียญรุ่น 4 เหรียญรุ่นนี้เป็นเหรียญแรกที่มีลักษณะการสร้างแตกต่างกับ 3 รุ่น ก่อน ๆ คือ เป็นเหรียญรูปไข่ ขนาดกว้าง 2.7 ซม. สูง 3.7 ซม. เนื้อทองแดง ด้านหน้าเป็นรูปหลวงปู่ครึ่งองค์หน้าตรง เหนือ

ศีรษะหลวงปู่ มีอักษรไทยว่า **"พระครูสังฆวุฒาจารย์ (หลวงปู่เย่อ โฆสโก)"** ใต้รูปหลวงปู่มีข้อความว่า **"วัดอาษาสงคราม พระประแดง"** ที่บริเวณหน้าอกหลวงปู่มีตัวเลข **"๙๐"** และตัวอักษร **"ย"** เล็ก ๆ ตอกประทับอยู่ด้วย

ด้านหลัง เป็นรูปหลวงพ่อโต อยู่กลางเหรียญ มีอักขระรามัญล้อมรอบตามแนวขอบเหรียญ

เหรียญรุ่นนี้หลวงปู่ไม่ได้ลงเหล็กจารเพราะสร้างจำนวนมากถึง 20,000 เหรียญ ทางวัดได้จัดพิธีปลุกเสกใหญ่ เมื่อปี พ.ศ. 2521 หลังจากพิธีผ่านไปแล้ว ไม่นานเหรียญก็หมดไปจากวัดอย่างรวดเร็ว เพราะศรัทธามหาชนมีมาก จึงหลั่งไหลไปรับเหรียญกันวันละมาก ๆ

มงคลวัตถุชุดพุทธาภิเศก

นอกจากเหรียญในรูปแบบของเหรียญรุ่นที่ 4 ตามที่กล่าวมาแล้ว ในพิธีพุทธาภิเศกเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521 ทางวัดยังได้สร้างเหรียญหลวงปู่ไว้อีกหลายแบบด้วยกัน คือ เหรียญรูปไข่หลวงปู่นั่งสมาธิเต็มองค์ด้านหลังเป็นองค์หลวงพ่อโต เหรียญหลวงปู่ด้านหน้าและหลวงพ่ออุตมะด้านหลัง เหรียญหลวงปู่รูปหัวใจขนาดเล็กด้านหน้าเป็นรูปหลวงปู่ครึ่งองค์ด้านหลังเป็นองค์หลวงพ่อโต และล็อคเก็ตขนาดเล็กและใหญ่อีกหลายลักษณะ (ตามภาพที่ได้รวบรวมมาประกอบไว้ครบ)

ในงานพุทธาภิเศกครั้งนี้ทางวัดยังได้สร้างรูปหล่อจำลองหลวงพ่อโตขนาด หน้าตัก 5 นิ้ว และรูปหล่อจำลองหลวงปู่ขนาดหน้าตัก 5 นิ้ว ไว้อีกจำนวนหนึ่งด้วย หลังจากพิธีเสร็จสิ้นปรากฏว่าวัตถุมงคลดังกล่าวได้หมดลงอย่างรวดเร็ว

ขอกล่าวถึงงานพุทธาภิเศกครั้งนี้ไว้สักเล็กน้อย เพราะเป็นงานพุทธาภิเศกที่นับว่ายิ่งใหญ่เท่าที่เคยมีในเมืองพระประแดง ก่อนจะถึงงาน ท่านพระครูธีรสารปริยติคุณ (โนรี ธีโร ปธ.5) ผู้เป็นกำลังสำคัญของหลวงปู่ ได้เตรียมการไว้อย่างดีและด้วยความเสียสละอันน่าเหน็ดเหนื่อย เพื่อหวังจะนำรายได้จากการทำบุญไปสร้างศาลาการเปรียญของวัดให้ลุล่วง ได้มอบให้ น.อ.ประสิทธิ์ ศิริบูรณ์ และ คุณลุงวาด บุญทองงาม เดินทางไปยังบรรดาเกจิอาจารย์ทั่วไปเพื่อนำแผ่นทองไปให้คณาจารย์ต่าง ๆ ลงแผ่นยันต์แล้วนำมาหลอมเป็นเนื้อของวัตถุมงคลทุกชิ้นที่สร้างในครั้งนี้ มากกว่า 100 เกจิอาจารย์ สำหรับท่านพระครูธีรสารปริยัติคุณเองก็ติดต่องานทุกอย่างตลอดจนนิมนต์พระอาจารย์ต่าง ๆ จำนวนมากองค์ พิธีนี้จึงสมบูรณ์แบบทั้งเนื้อหาของวัตถุมงคลและคณาจารย์ที่พุทธาภิเศก ซึ่งมีเกจิอาจารย์ทางสายรามัญมาชุมนุมกันมากที่สุดเท่าที่เคยมีมาก่อน เช่นหลวงพ่ออุตมะและหลวงพ่อสาลีเป็นต้น และมีคณาจารย์ที่มีชื่อเสียงอีกมากมายเช่นหลวงปู่โต๊ะ วัดประดู่ฉิมพลี หลวงพ่อทองอยู่วัดหนองพะอง ฯลฯ

ประสบการณ์

เนื่องจากการสร้างมงคลวัตถุของหลวงปู่เย่อนั้น ท่านได้สร้างด้วยความเข้มขลัง พิถีพิถันเป็นพิเศษ ทุกขั้นตอน สร้างด้วยความตั้งใจจริง มีเมตตาธรรมเป็นที่ตั้ง มิได้สร้างเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยส่วนตัว ดังนั้น แต่ละอย่างของมงคลวัตถุหลวงปู่เย่อ จึงเต็มเปี่ยมไปด้วยพุทธานุภาพอย่างเหลือล้น มีประสบการณ์มากมาย สามารถคุ้มครองป้องกันชีวิตและทรัพย์สินให้แคล้วคลาดปราศจากภัยอันตรายต่าง ๆ ได้อย่างวิเศษยิ่ง

นัก รายละเอียดของเรื่องประสบการณ์จึงไม่อาจจะนำมาลงได้หมดสิ้น เพราะมีมากมาย จึงขอยกแต่เพียงเหตุการณ์ครั้งหนึ่งซึ่งหนังสือพิมพ์รายวันได้ลงข่าวไปแล้ว คือ

ข่าวจาก **นสพ.ไทยรัฐ** และ **นสพ.เดลินิวส์** ฉบับวันที่ 1 ต.ค. 2520 ซึ่งได้เสนอข่าวว่า

"จ.ส.ต.ทองอินทร์ มณีรัตน์ บุกเดี่ยวจับโจร ถูกยิง 8 นัด แต่กระสุนไม่เข้า มีพระแขวนอยู่หลายองค์ และมีเหรียญอยู่เหรียญหนึ่ง ซึ่งเป็นเหรียญของหลวงปู่เย่อ วัดอาษาสงคราม"

ในข่าวรายงานว่า จ.ส.ต.ทองอินทร์ เป็นตำรวจ อยู่ที่พระประแดง ได้ไล่จับโจรปล้นรถสองแถว คนร้ายมีจำนวน 3 คน แต่ จ.ส.ต.ทองอินทร์ บุกจับคนเดียว ถูกคนร้ายยิงกระหน่ำด้วยปืน จนกระสุนถูกบริเวณหน้าอก จ.ส.ต.ทองอินทร์ ทว่า ไม่ได้ระคายผิวหนังของ จ.ส.ต.ทองอินทร์แต่ประการใด

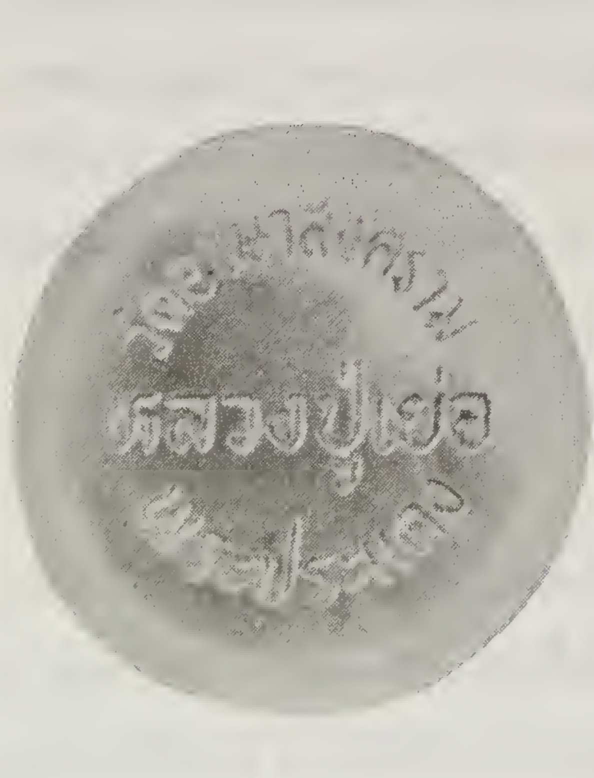
หลวงปู่เย่อ เป็นพระเกจิอาจารย์ที่เต็มเปี่ยมไปด้วยเมตตาธรรม มีความกรุณาต่อทุกคนที่ไปกราบไหว้ท่านโดยเสมอหน้ากัน ท่านเป็นผู้มีอารมณ์ดี เจรจาปราศรัยด้วยความเป็นกันเอง และมักจะสั่งสอนอบรมศีลธรรมแก่ทุก ๆ คนที่ไปหาท่าน ให้หมั่นทำคุณงามความดี

ท่านไม่เคยอวดอ้างความเก่งกล้าสามารถของท่านให้ใครรู้ใครเห็น แต่ในส่วนลึกของท่านนั้น แฝงไว้ด้วยความเข้มขลัง หลวงปู่มีปฏิปทาน่าเคารพ ศรัทธากราบไหว้ น่านับถืออย่างยิ่ง

มรณภาพ

เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง ที่นครเขื่อนขันธ์อันโด่งดังมาตั้งแต่อดีตกาล ต้องสูญเสียพระเกจิอาจารย์ระดับ "**ยอด**" ไปอีกท่านหนึ่ง คือ **หลวงปู่เย่อ** แห่งวัดอาษาสงคราม ซึ่งท่านได้ถึงแก่มรณภาพไปเมื่อเวลา 08.10 น. วันที่ 4 ตุลาคม 2524 ขณะอายุท่านได้ 94 ปี ด้วยโรคชรา ท่านจากไปท่ามกลางความอาลัยอาวรณ์ของบรรดาลูกศิษย์ลูกหาทั้งหลาย คงทิ้งไว้แต่คุณงามความดีที่ท่านได้สร้างสรรค์ไว้เป็นอนุสรณ์เตือนความทรงจำแก่อนุชนรุ่นหลังสืบไปชั่วกาลนาน

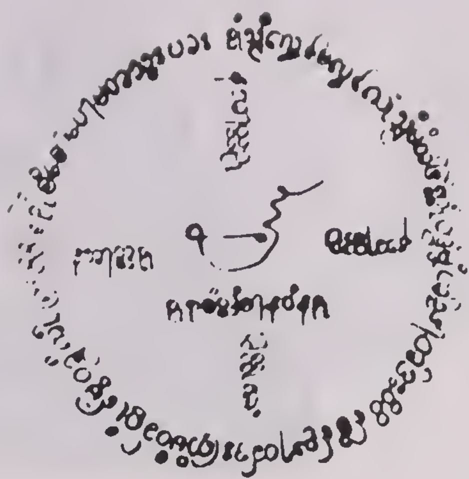
ใครมี "ของดี" ของหลวงปู่เย่อ ไม่ว่าจะเป็นอะไรก็ตาม ก็จงหวงแหนไว้เถิด ต่อนี้ไปจะหาไม่ได้อีกแล้ว

ตลับสีผึ้งเมตตา

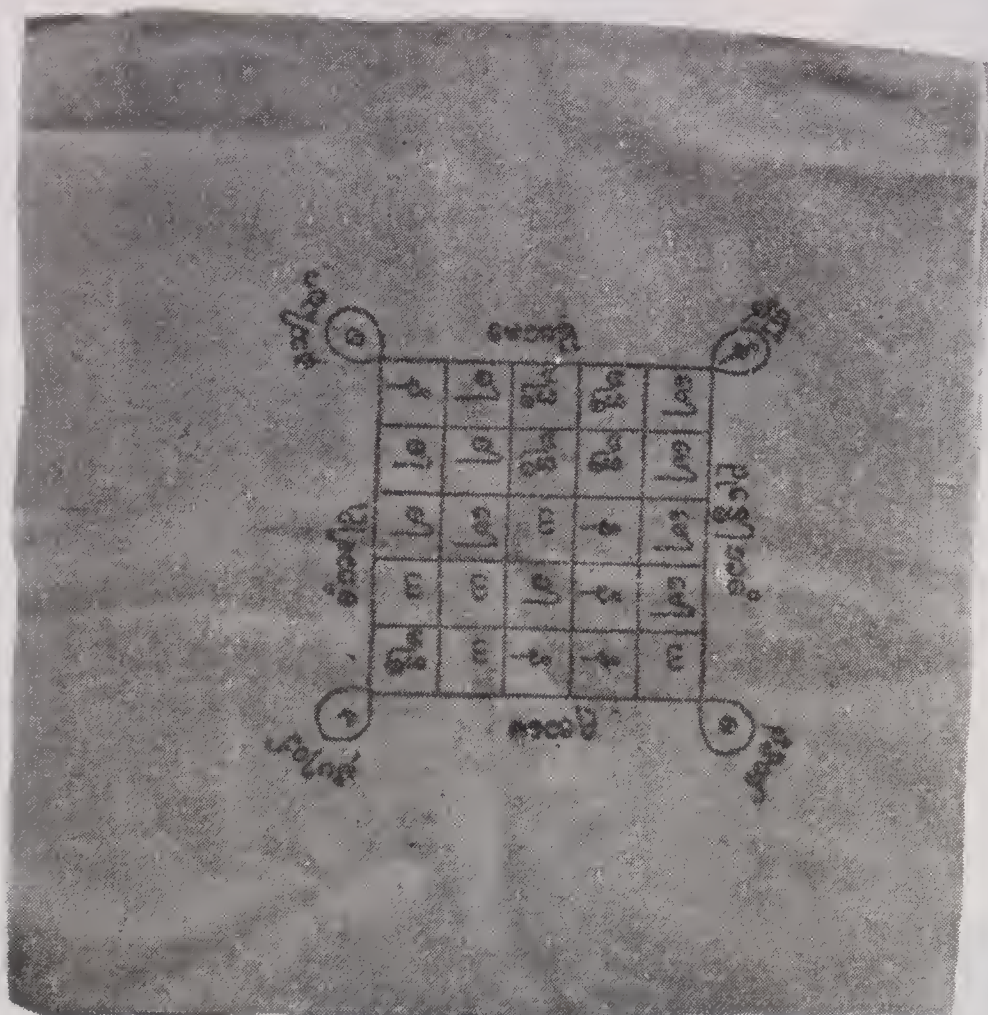
ผ้าประเจียดสีแดง

ตะกรุดของหลวงปู่

ผ้ายันต์ เมตตามหานิยมสีขาว

ผ้ายันต์คงกระพันชาตรีสีแดง

ธงมหาลาภ

พระเครื่องพิมพ์ครอบแก้ว
ของหลวงพ่อกินรี

รูปภาพหลวงพ่อโตชนิดแขวนคอ

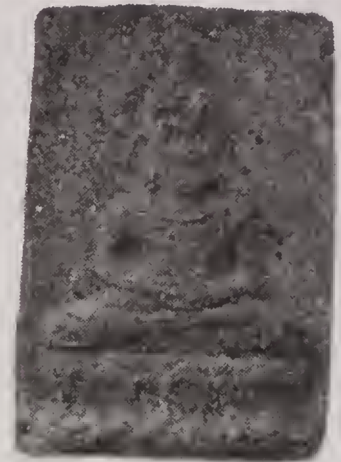

พระเนื้อชินหลวงพ่อโต รุ่นแรก

พระของหลวงพ่อโตพิมพ์สามเหลี่ยมสองแบบ

พระของหลวงพ่อโตพิมพ์สี่เหลี่ยม

เหรียญหลวงปู่ รุ่นที่ 1

เหรียญหลวงปู่ รุ่นที่ 2

เหรียญหลวงปู่ รุ่นที่ 3

เหรียญรุ่น 4

เหรียญหลวงปู่ รุ่นพุทธาภิเศก 2521

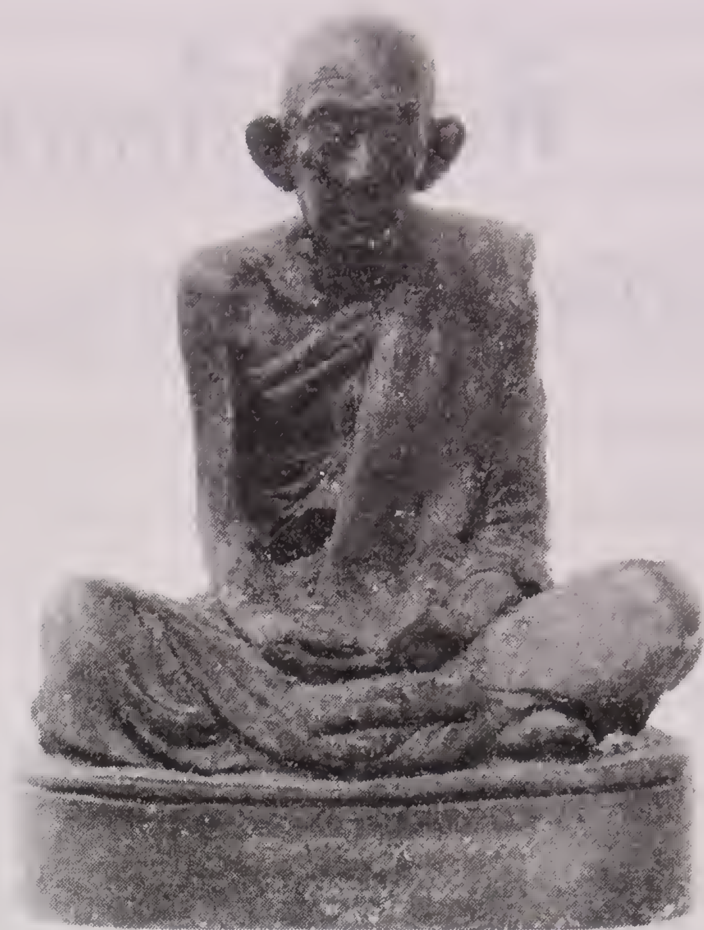

พระกริ่งหลวงพ่อโต

รูปเหมือนหลวงปู่ขนาดแขวน

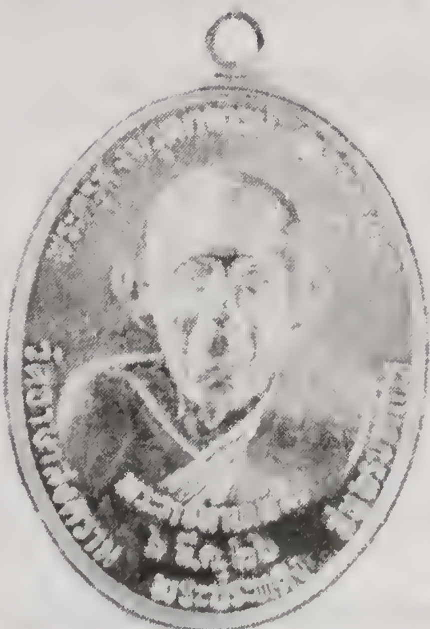
ล็อคเก็ตรูปแบบและขนาดต่าง ๆ ของหลวงปู่

รูปเหมือนหลวงปู่ขนาด บูชา 5 นิ้ว

เหรียญหลวงปู่ รุ่นพุทธาภิเศก 2521

เหรียญที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ

ศีล 5 คือสมบัติของมนุษย์

พระนิพนธ์ของเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชองค์ปัจจุบัน

คนไทยเรา นับว่ามีโชคประจำชีวิตอย่างน่าภูมิใจ ที่สำคัญยิ่งก็คือพระพุทธศาสนา ได้แก่คำสอนขององค์พระพุทธเจ้า ที่แพร่หลาอยู่ในขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม มาตั้งแต่ลืมตาเห็นโลก เพราะท่านบุรพชนนับแต่ต้นตระกูลปู่ทวดขึ้นไปตั้งหลายสิบชั้น ได้ใคร่ครวญพิจารณาอย่างรอบคอบถี่ถ้วนถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้ว เห็นว่าเป็นคำสอนที่มีหลักเกณฑ์แน่นอน สมเหตุสมผลมิใช่เป็นคำสอนเพื่อประโยชน์แก่พระองค์ศาสดาอย่างไรเลย แต่เป็นคำสอนที่ล้วนให้เกิดคุณประโยชน์แก่ผู้ประพฤติตามเฉพาะตนเองทั้งนั้น พระบรมศาสดามิได้มีส่วนแบ่งปันคุณประโยชน์ด้วยอย่างไร เพราะท่านได้แถลงเสมอว่าท่านเป็นเพียงผู้แนะนำ อะไรดีควรประพฤติ อะไรชั่วควรงดเว้นเท่านั้นสมกับคำสอนที่ว่า ใครทำดี ก็ได้ดีเอง ใครทำชั่ว ก็ได้ชั่วเอง ท่านบุรพชนชาวไทยของเราจึงยอมรับนับถือเป็นหลักประพฤติตามสืบต่อมา ส่งเสริมให้มรดกตกทอดถึงชาวเรารุ่นหลานเหลน ได้เรียนรู้คำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างสะดวกสบาย ไม่ต้องเที่ยวค้นคว้าให้เสียเวลาของชีวิตอาศัยพ่อแม่เป็นครูคนแรกแนะนำเป็นเบื้องต้นสืบมา

จึงใคร่ที่จะชักชวนชาวไทยผู้เหมือนญาติ ร่วมนับถือพระพุทธศาสนาตามอย่างพ่อแม่ ปู่ย่า ตายายให้มีน้ำใจได้ประพฤติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างจริงจังทั่วกัน จะได้สมกับที่พระองค์ตรัสเตือนกำชับว่า การงดไม่ปฏิบัติฝ่าฝืนคำห้าม การยินดีปฏิบัติตามคำแนะนำสั่งสอนนั้น ล้วนเป็นหน้าที่ของชาวเราผู้เป็นสาวกนับถือพระองค์เป็นเคารพบูชาอย่างสูงสุด ต้องประพฤติกระทำเอง จะมัวขอร้องบนบานศาลกล่าวขออำนาจบารมี ตลอดเทพาอารักษ์ให้มาช่วยดลบันดาลสิ่งที่ตนต้องการปรารถนา มีลาภ ยศ สรรเสริญ สุข นั้น ย่อมไม่สำเร็จสมประสงค์เลย

ที่ปรารถนาชักชวนคนไทยผู้มีปู่ย่า ตาทวด เป็นคนนับถือศาสนาพุทธในที่นี้ ก็เพื่อให้เลิกแสดงการนับถือพระพุทธเจ้าตามธรรมเนียมประเพณีกันเสียที เพราะได้ถูกตำหนิติเตียนอย่างน่าอับอายมาแล้วว่าคนไทยชาวพุทธเป็นพวกใกล้เกลือกินด่าง คือมีศาสนาคำสอนที่ดีด้วยหลักเหตุผล เป็นมรดกอยู่ในบ้านในเมืองเหมือนเกลืออยู่แล้วยังเพิกเฉยละเลยไม่นำพา กลับเห็นเป็นของเก่าคร่ำคร่าล้าสมัย มัวหลงนิยมสิ่งใหม่ ๆ ที่มีคุณค่าเท่ากับน้ำด่าง หลงทอดทิ้งละเลยคุณความดีเช่นเกลือเสีย จึงสมควรอย่างมากในปัจจุบันบัดนี้ ที่ชาวพุทธทั้งหลาย ชายหญิง คฤหัสถ์บรรพชิต จะมาร่วมมือประพฤติตามคำสอนของพระพุทธเจ้ากันอย่างจริงจังตลอดกาล

เป็นนิตย์เถิดไม่ต้องรอวันพระ วันโกน หรือในพรรษา นอกพรรษา เท่ากับพยายามละเลิกกินด่างหันมาเริ่มต้นกินเกลือเถอะ อย่าให้เสียชาติที่เกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนาแล้วแต่ไม่รับผลดีเป็นคุณแก่ชีวิตบ้าง จะน่าละอายใจไม่น้อย เพราะตนเองต้องพลอยผิลพลาดจากคุณความดีที่พึงประพฤติตามคำสอนของพระศาสนาแล้ว มิหนำซ้ำจะเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีไม่งามให้ลูกหลานอันเป็นยอดรักปานดวงตา จดจำบาปของบุรพชนไว้เป็นสมบัติติดนิสัยเขาโดยไม่รู้ตัว เหมือนผู้ใหญ่หลอกลวงลูกหลานให้เป็นเหมือนโจร และถ้าเป็นเด็กลูกหลานตระกูลอื่น หากจะถูกผู้ใหญ่ต่างตระกูลหลอกลวง ก็ยังพอประมาณเพราะต่างสายเลือด แต่นี่ลูกหลานจากสายเลือดของตนเอง กลับมาถูกผู้ใหญ่ต้นตระกูลต้นสายเลือด หลอกให้เป็นเหมือนโจร ขาดศีล ขาดธรรม ไม่นำพาต่อคำสอนที่ดี น้ำใจของผู้ใหญ่ชนิดนี้จะอำมหิตร้ายกาจสักเพียงไหน

เพื่อให้พุทธศาสนิกชนมีคุณธรรมความดีงามไว้ประดับตนเอง สมชาติเป็นมนุษย์ทั้งร่างกายจิตใจพระพุทธองค์จึงวางหัวข้อชื่อให้ระวังรักษาไม่ฝ่าฝืนกระทำความชั่วเป็นอย่างน้อยที่สุดไว้ 5 ข้อ ที่เราเรียนรู้กันว่า ศีล 5 ให้ตั้งใจงดเว้นอยู่เสมอ ไม่เลือกเวลา สถานที่ คือ

1. ตั้งใจงดเว้นการฆ่าสัตว์ ที่มีชีวิตให้ตาย
2. ตั้งใจงดเว้นการลักขโมยสิ่งของผู้อื่น
3. ตั้งใจงดเว้นการประพฤติประเพณี
4. ตั้งใจงดเว้นการพูดปดโกหกให้คลาดเคลื่อนจากความจริง
5. ตั้งใจงดเว้นการดื่มสุราเมรัย

ที่พระพุทธเจ้ายกหัวข้อทั้ง 5 นี้ ขึ้นตั้งไว้ให้ผู้เคารพนับถือในพระองค์ ตั้งใจสำรวมระวังรักษาเป็นประจำทุกอิริยาบถ ก็เพราะว่าในหัวข้อทั้ง 5 นี้เป็นเหตุการณ์ที่ไม่มีใครอยากประสบพบเห็นเลยเมื่อลองนึกเทียบกับตัวเราดูอย่างจริงใจแล้วเราเองก็ไม่ต้องการให้ใครมาประทุษร้ายชีวิต, ร่างกายต่อทรัพย์สมบัติ, ต่อประเวณี, ต่อความซื่อสัตย์, และต่อความมีสติสัมปชัญญะ เมื่อเราเองก็เป็นมนุษย์เหมือนเขา เราไม่ชอบให้ใครมาเบียดเบียนรังแกเราอย่างไรคนอื่นก็ย่อมไม่ชอบเช่นเดียวกับเราดังนั้นพระพุทธเจ้าจึงยกเป็นหัวข้อให้คอยสำรวมระวัง เพื่อไม่ให้เบียดเบียนกัน เพราะไม่มีใครอยากพบเห็น อย่าหลงกระทำตามชอบใจตน เมื่อต่างไม่ประทุษร้ายข่มเหงกัน ต่างมีความปรารถนาดีต่อกันและกัน อนุเคราะห์เกื้อกูลกันตามที่ท่านเรียกว่าเมตตา ได้แก่ ความปรารถนาความสุขจำเริญให้แก่กันและกัน ก็นับว่าอยู่เป็นสุข นอนตาหลับอย่างผาสุกสบาย สมกับเป็นหมู่คณะของคนดีมีศีลธรรมโดยแท้

วิธีที่จะรักษาศีลทั้ง 5 ข้อนี้มิใช่ว่าต้องอาศัยสมาทานกับพระภิกษุสงฆ์ตามวันพระหรือพิธีทำบุญในงานต่างๆ เท่านั้นเราปรารถนาจะประพฤติตัวให้เป็นคนดีตามคำสอนของท่าน ตามหน้าที่ของพุทธศาสนิกก็สามารถตั้งใจอธิษฐานเอาเองได้ไม่ต้องรอวันพระ ไม่ต้องสมาทานกับพระภิกษุ และเมื่อรู้ตัวว่าศีลข้อไหนขาดตกบกพร่องที่เรียกว่าศีลขาดหรือศีลเศร้าหมอง ก็พยายามเตือนตัวให้ได้ตั้งใจประพฤติดีชอบตามองค์ศีลนั้น ๆ เสียใหม่ ถึงจะเป็นการล้มร้อยครั้ง ก็พยายามตั้งใหม่ร้อยหนอยู่เสมอไปพยายามหัดทำไปทุกวันเวลา เหมือนเป็นการแต่งใจของเราให้สวยสดงดงามด้วยเมตตา เช่นเดียวกับการอาบน้ำชำระร่างกายให้สะอาดฉะนั้น

การรักษาศีล ชั้นแรกย่อมรู้สึกลำบาก ยากที่จะปฏิบัติอยู่บ้างเป็นธรรมดาเพราะยังไม่เคยกระทำแต่เมื่อเชื่อใจแน่วแน่ต่อคำสอนของพระพุทธเจ้าว่าเป็นคำสอนที่ดี มีคุณประโยชน์แก่ผู้ประพฤติตามได้อย่างจริงใจ

แล้ว อดทนปฏิบัติตามไปด้วยอุตสาหะพากเพียร ไม่ช้าการที่เห็นว่ายากลำบากทำไม่ได้ก็จะกลายเป็นของง่ายทำตามได้อย่างปกติไม่รู้สึกลำบาก อย่างเดียวกับกิริยายืน เดิน นั่ง นอน แต่เดิมเราทำยังไม่เป็น แต่เมื่อร่างกายค่อยเติบโตขึ้น ได้พยายามฝึกหัดกิริยาเหล่านี้มาแต่เล็กแต่น้อยจึงค่อยกระทำได้คล่องแคล่วเป็นอย่างปกติธรรมดาด้วยความเคยชินตามระยะเวลาที่เติบโต จึงสมควรอย่างยิ่งที่ชาวพุทธทั้งหลายจะได้ตั้งใจสำรวมระวังกายวาจาของตนตามองค์ศีลทั้ง 5 นี้ ให้เป็นคุณสมบัติประจำใจตลอดไปทุกวันคืน จะทำให้มีกำลังใจผ่องใสเบิกบานสุขกายสบายใจอย่างแท้จริง เท่ากับได้ขึ้นสวรรค์ทั้งเป็น ตามที่โบราณว่า สวรรค์อยู่ในอก นรกอยู่ในใจ ฉะนั้น

ผู้ที่ประกาศตนเป็นพุทธศาสนิกชน แต่ไม่สามารถสำรวมรักษาศีลทั้ง 5 ไว้ประจำใจได้ ออกจะเป็นคนบาปสักหน่อย เพราะการที่ได้กำเนิดเกิดมาเป็นมนุษย์นี้ท่านว่าเพราะบุญที่เคยสร้างสมไว้ในปางก่อนส่งเสริมมา เมื่อได้อัตภาพร่างกายเป็นมนุษย์แล้ว ก็มิใช่จะมีหน้าที่คอยฝ่าฝืนล่วงละเมิดศีลทั้ง 5 ข้อนี้ อยู่เท่านั้นเพราะการละเมิดศีลทั้ง 5 นี้ท่านว่าเป็นการทำบาป บาปก็คือฝ่ายชั่วเสื่อมทรามไม่มีใครปรารถนาพบเห็น เมื่อเกิดมาเป็นมนุษย์เพราะบุญส่งเสริมแล้ว ก็สมควรอย่างยิ่งที่จะได้ทำบุญให้มากยิ่งขึ้น จะได้เสวยสุขเพราะบุญส่ง ตั้งแต่โลกนี้ตลอดโลกหน้าโดยแท้ ครั้นเกิดเป็นมนุษย์แล้วกลับใจไปทำบาป อันมีผลเป็นความทุกข์ยากเดือดร้อนผิดศักดิ์ศรีเช่นนี้ ก็จะกลายเข้าหลักท่านเรียกว่า มนุสฺสเปโต มนุสฺสติรจฺฉาโน ร่างกายเป็นมนุษย์แต่จิตใจเป็นเปรตบ้าง เป็นดิรัจฉานบ้างเมื่อผลของบาป ไม่เป็นที่ปรารถนาของมนุษย์หน้าไหนเลย จึงควรที่เมื่อได้ภพชาติเป็นมนุษย์ต้องสร้างคุณสมบัติของมนุษย์ก็คือศีลทั้ง 5 เป็นอย่างน้อยที่สุด ประจำอัธยาศัยไว้ทุกลมหายใจเข้าออกจะได้สมกับที่ท่านยกย่องว่า มนุสฺสมนุสฺโส มนุสฺสเทโว เป็นมนุษย์ทั้งกายใจ หรือกายเป็นมนุษย์แต่มีใจเป็นเทวดา

ตามพิธีศาสนา การสมาทานศีล ต้องว่าด้วยภาษาชาวมคธ เพราะคำสอนของพระพุทธเจ้าจารึกอยู่ในภาษาชาวมคธ เมื่อนำคำสอนของพระพุทธเจ้าเข้ามาสู่เมืองไทย ก็เท่ากับนำภาษาชาวมคธมาด้วย ชาวไทยเราถือคติรักษาแบบแผนหลักฐานมูลเดิมเป็นสำคัญ เมื่อจะประกอบพิธีศาสนาจึงต้องใช้ภาษามคธเป็นหลักเสมอไป นับแต่คำอาราธนาศีลสมาทานศีล สวดมนต์ทำวัตรเช้าเย็นถวายทานต่าง ๆ ที่สุดการบรรพชาอุปสมบทบวชเป็นพระภิกษุ สามเณร ล้วนใช้ภาษามคธทั้งนั้นเท่ากับรักษาภาษาครูไว้เป็นหลักฐานมูลเดิม หากว่าผู้ฟังพระภิกษุสาธยายพิธีต่าง ๆ ด้วยภาษามคธ ฟังไม่รู้เรื่องราว ชวนให้ไม่สนใจอยู่บ้าง ก็ขอให้นึกอดใจเพื่อรักษาภาษาครูไว้ชั้นหนึ่งก่อน เมื่อปรารถนาจะรู้เนื้อความ เพื่อประพฤติปฏิบัติตามก็สามารถที่จะขวนขวายแสวงหาจากฉบับที่แปลเป็นภาษาไทยไว้ศึกษาได้อย่างกว้างขวางจากสำนักพิมพ์ต่าง ๆ

ถ้าชาวพุทธศาสนิกชน ไม่มีศีล 5 เหล่านี้ประจำใจ ก็ย่อมได้ชื่อเป็นพุทธศาสนิกชนเพียงตามประเพณีหรือเป็นชาวพุทธเพียงอามิสบูชาที่แสดงความเคารพนับถือด้วยดอกไม้ธูปเทียน หรือมีประจำใจอยู่น้อยข้อหรือมีอยู่บ้างครั้ง บางคราวความเป็นชาวพุทธย่อมอ่อนแอหรือเป็นอยู่เพียงบางครั้งคราวเท่านั้น ไม่เป็นชาวพุทธอย่างเต็มที่บริบูรณ์จนตลอดชีวิต จึงสมควรที่จะพยายามปรับปรุงอัธยาศัยให้ได้ตั้งใจงดเว้นความชั่วทั้ง 5 ข้อนั้น เป็นการแสดงความเคารพบูชาด้วยการปฏิบัติตามคำสอนสมความเป็นพุทธศาสนิกชนอย่างแท้จริง

ฉะนั้น ทุกพิธีศาสนาที่อาราธนาพระภิกษุสงฆ์มาร่วมด้วย เมื่อจุดธูปเทียนนมัสการพระพุทธปฏิมา

แล้ว ชาวพุทธทุกคนควรประนมมืออาราธนาด้วยเปล่งเสียงตามระยะวรรคตอนโดยพร้อมเพรียงกันอย่าปล่อยให้หัวหน้าว่าคนเดียวเลย เมื่อพระภิกษุเริ่มให้ศีล ทุกคนต้องเปล่งเสียงสมาทานดัง ๆ พอพระผู้ให้ศีลได้ยิน อย่างพร้อมกันอีกจนจบ เหมือนเป็นการไหว้ครูของชาวพุทธ อย่างพวกดนตรี ปี่พาทย์ หรือการเล่นต่าง ๆ ซึ่งก่อนจะเริ่มการแสดงเขาต้องมีพิธีไหว้ครู ด้วยความสำนึกคุณขอให้อำนาจบารมีครูอาจารย์มาคุ้มครองให้เกิดความเข้มแข็งในการแสดงต่อไป ชาวพุทธเราก็ต้องยึดหลักการสมาทานศีล 5 เป็นการไหว้ครูประจำทุกพิธีจะขาดเสียมิได้ ถึงแม้ในยามปกติจะรักษาอยู่แล้วก็ตาม ก็ต้องสมาทานเป็นการไหว้ครูตามธรรมเนียมด้วยเหมือนกัน

และการให้สมาทานด้วยเปล่งเสียงดังนั้น เพื่อให้เกิดสำนึกกระเทือนทั้งกายวาจาใจ การงุบงิบทำนองสมาทานในใจนั้น ไม่สมควรเลย คล้ายกับไม่เลื่อมใสหรือไม่เต็มใจ ยามชาวเราอยากแสดงความจงรักภักดีต่อในหลวง เวลารับเสด็จเราก็เปล่งเสียงเพลงสรรเสริญพระบารมีอย่างภาคภูมิใจได้ อยากแสดงความรักชาติเราก็เปล่งเสียงร้องเพลงชาติอย่างคึกคะนอง ทำไมถึงคราวจะกระทำพิธีในพระศาสนาซึ่งยอดสักการบูชาเราจึงมางุบงิบทำนองอับอายขายหน้าผู้อื่น หรือทำนองว่าตัวคมในฝัก เกรงกลัวว่าจะเสียสง่าราศีย่อมไม่เป็นการสมควรแท้ ๆ อันที่จริงน่าจะยินดีเชิดชู เต็มใจแสดงเป็นชาวพุทธอย่างอาจหาญเปิดเผย เป็นการแสดงน้ำใจเคารพของคนให้ปรากฏแก่เพื่อนฝูงมิหนำยังจะได้ชื่อว่าทำตัวอย่างให้เยาวชนรุ่นลูกหลานเหลนได้ยึดถือเป็นตัวอย่างประพฤติตามอีกด้วย

อนึ่งทั้งเราทั้งเขาต่างก็ไม่ชอบให้ใครมารังแกข่มเหงเบียดเบียนชีวิตร่างกายทรัพย์สิ่งของ เชื้อสายตระกูล ความสัตย์จริงซื่อตรง ในฐานะเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนาแล้ว จึงไม่ควรละเมิดศีล 5 อันเป็นการเห็นประโยชน์ส่วนตัวเป็นใหญ่มิใช่วิสัยของมนุษย์ผู้ทรงคุณธรรม รักความยุติธรรม ส่วนศีลที่ท่านให้งดดื่มสุราเมรัย ก็เพื่อไม่ให้ประทุษร้ายตนเองให้มัวเมา หลงไหลลืมความเป็นมนุษย์เมื่อทุกคนเริ่มแต่ครอบครัวออกไป ตลอดถึงประเทศชาติ ต่างตั้งใจรักษาศีลทั้ง 5 ข้อได้ทั่วถึงทั้งเด็กผู้ใหญ่ ชายหญิง การเบียดเบียนคนอื่นก็จะไม่มีทั้งตนเองก็ไม่ถูกเบียดเบียนด้วยน้ำมือของตนเองครอบครัวตลอดจนประเทศชาติก็จะมีแต่ความร่มเย็นเป็นสุข ด้วยอนุเคราะห์สงเคราะห์กันด้วยน้ำใจอันงามคือ เมตตา กรุณา เป็นคุณธรรมนำให้เกิดความสามัคคี

ถ้ายังจะนึกหมิ่นศักดิ์ศรีของตนเองว่า ยังไม่สามารถจะรักษาศีล 5 ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ได้ ก็จึงนึกถามตนเองก่อนว่า ที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์นี้ต้องมีหน้าที่เฉพาะแต่คอยฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม เท่านั้นหรือ ความจริงเพราะบุญเก่าส่งเสริมให้เราเกิดเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นสัตว์ประเสริฐกว่าสัตว์อื่นทั้งหลายแล้วยังจะกลับหลงไปก่อกรรมทำเวรเป็นบาปให้หมดโอกาสเกิดเป็นมนุษย์ในชาติหน้าอีกจะไม่เป็นการตัดความสุขจำเริญของตนเองเสียหรือ

บ้านเมืองกำลังโฆษณา แนะนำให้ราษฎรรักษาความสะอาดบ้านเมือง อย่าทิ้งขยะบนถนนและคูคลองอย่าทำบ้านเมืองให้สกปรก จึงสมควรที่พุทธศาสนิกชนผู้เป็นราษฎรพลเมืองจะนำมาเป็นข้อเตือนตนเองให้งดเว้นบาปทั้งหลาย ซึ่งเป็นส่วนสกปรกทั้งส่วนกาย วาจา ใจ ตามหลักศีล 5 ข้อตามความสามารถ อย่ามัวขัดโทษคนอื่นหรือผลัดวันประกันพรุ่ง ก็จะเป็นการยกระดับความสะอาดให้เกิดทั้งภายนอกคือบ้านเมือง ทั้งภายในคือนิสัยใจคอของราษฎร พุทธบริษัทที่สะอาดอยู่ด้วยบุญคือสมาทานศีล 5 ไว้ประจำตนทุกอิริยาบถ ไม่ใช่สมาทานเอาไปทิ้งหรือไม่สนใจประพฤติตาม ขืนประพฤติเพิกเฉยอยู่เช่นปัจจุบันนี้แล้ว จะไม่มีทางแก้คำเย้ยหยันว่า "ใกล้เกลือกินด่าง" ได้เลย

มรดกชีวิต

พระนิพนธ์สมัยเป็นพระธรรมปาโมกข์

ชาวเราย่อมจะเป็นห่วงทรัพย์สมบัติทั้งหลาย ที่ทำมาหาได้ เกรงจะได้รับอันตรธานหรือพลัดพรากจากไปโดยเร็ว เรื่องนี้ก็เป็นธรรมดา ไม่เลือกว่าใครเพราะต้องการให้ดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความสะดวกสบาย เพราะอาศัยทรัพย์สมบัติหากตนจะครองความสะดวกสบายนั้นไว้ไม่ได้ ก็ปรารถนาถ่ายทอดไปถึงลูกหลานอันเป็นที่รักของตนสืบต่อไปอีก ด้วยไม่ประสงค์ให้ทรัพย์สมบัติเครื่องอำนวยความสุขสบายอันตรธานสูญหายไปเสีย

พระพุทธเจ้าทรงทราบเจตนาของบุคคลทั่วไปเช่นนี้ตลอดแล้ว จึงได้ทรงชี้แจงให้งดเว้นจากทางอันจะนำไปสู่ความเสื่อมของทรัพย์สมบัติ ด้วยวิธีการหลายอย่าง รวมเรียกว่า อบายมุข ดังเป็นที่ทราบกันอยู่แล้ว ยังได้ทรงแนะนำวิธีปฏิบัติเพื่อความยั่งยืนแห่งทรัพย์สมบัติ หรือพอกพูนเพิ่มให้มากมั่นคง ก็มีอยู่มากวิธี ดังทรงเปรียเทียบจอมปลวกและรังผึ้ง ซึ่งกอบก่อเป็นรวงรังขึ้นด้วยกำลังอันเล็กน้อย แต่ขยันหมั่นเพียรไม่หยุดยั้งท้อถอย ดำเนินก้าวหน้าอยู่เสมอ จึงสามารถกอบก่อเป็นจอมปลวกใหญ่โตมั่นคงแข็งแรง หรือรวงรังใหญ่โตเป็นหวาดเกรง แม้คนก็ไม่อาจเข้าใกล้ การที่พระพุทธองค์ทรงแนะนำพร่ำสอน เพื่อดำเนินชีวิตเป็นหลักฐาน มีความสะดวกสบายเช่นนี้ ย่อมแสดงว่า พระองค์มิใช่แต่จะสอนให้ทอดทิ้งธุรกิจการงานแสวงหาทรัพย์สมบัติเสีย มุ่งแต่ให้ถึงพระนิพพานอย่างเดียวเท่านั้น ซึ่งบางคนถึงกับออกปากว่า ยังไม่อยากไปนิพพาน เพราะไม่มีอะไรสนุกเพลิดเพลิน เลยทำให้ปลีกตัวออกห่างจากพระศาสนาจากวัดเลยก็มี

พระนิพพาน เท่าที่เรารู้อย่างสายตาขอปุถุชนนั้นไม่ต่างอะไรกับบอกถึงแสงสีรูปวัตถุต่าง ๆ แก่คนจักษุบอด หรือประโยชน์ของการเรียนหนังสือแก่เด็กทารก จึงยังไม่ต้องกลัวเกรงอะไร เพราะภูมิปุถุชนหรือแม้ภูมิกัลยาณชนนั้น ยังไม่ใกล้เข้าไปเลย เป็นเรื่องของอนาคตอันแสนไกล ควรหันมาพิจารณาในภูมิปัจจุบันนี้ ซึ่งเรากำลังดำเนินชีวิตอยู่ดีกว่ามัวหลงเพ้อกลัวพระนิพพานที่เกินวิสัยอยู่ จะกลายเป็นคนฝืนภาษิตโบราณที่ว่า "ไม่เห็นน้ำ รีบตัดกระบอก ไม่เห็นกระรอก รีบโก่งหน้าไม้" เสียแรงเปล่าเท่านั้น

คำสอนของพระพุทธเจ้าที่เหมาะกับเวลาและสามารถกระทำได้ มีอยู่มิใช่น้อยจึงใคร่เชิญชวนชาวเราให้หันมาตรวจดูชีวิตที่กำลังดำเนินเป็นไปอยู่ทุก ๆ วันนี้ ให้มากกว่าอย่างอื่น จะได้ประโยชน์สมกับเป็นพุทธศาสนิกชนอย่างจริงจัง การดูชีวิตของเราเองที่กำลังผ่านไปทุกวันนี้ เป็นการถูกตรงที่สุด เพราะเราเองจะเป็นผู้เสวยผลจากการกระทำของเราเอง แต่เราก็มักไม่ชอบตรวจตัวเราเองชอบแต่ดูออกไปจากตนเอง ยิ่งเป็นของ

หลอกลวงให้หลงใหลใฝ่ฝันยิ่งชอบดูชอบพิจารณา เช่น เรื่องมหรสพต่าง ๆ ก็ชอบดู ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าเป็นนิยาย การแต่งตัว กิริยามารยาท อาชีพ ตลอดบ้านเรือนของคนอื่น ก็ชอบเก็บมาวิจารณ์ ดูเป็นที่เพลิดเพลินเจริญใจจริง ๆ และผู้อื่นเล่าก็ตกอยู่ในลักษณะเช่นเดียวกัน เท่ากับต่างคนต่างดูกัน ดูแล้วที่ชมมักมีน้อยมากแต่ส่วนติติเขามากเท่าไร แทนที่จะนำมาเป็นตัวอย่างงดเว้นเกรงกลัว ละอายใจต่อสิ่งที่ตัวติ กลับกระทำตนอย่างที่ตนติเขาเสียอย่างสบายใจ ด้วยอำนาจความทะนงตัว เลยวางตัวไม่ถูกตามฐานะที่เป็นจริง จึงเป็นความผิดของชาวเราอย่างมาก หลักของพระพุทธเจ้าสอนให้ตรวจตราตนเอง สอนตนเองพิจารณาตนเองเป็นประจำ จำได้วางตนให้เหมาะสมกับฐานะตำแหน่งหน้าที่ เห็นผิดพลาดก็ต้องแก้ผิดที่ตน เห็นถูกต้องอาศัยตนทำถูกเอง คนที่ยังไม่เชื่อตนเองยังต้องอาศัยคนอื่นช่วย มีเทพารักษ์ เครื่องรางของขลังในการดำรงชีวิตยังจะนับว่าเป็นผู้หลักคือที่พึ่งพาอาศัยแก่ตัวเอง ผู้ใหญ่คือ บริหารหมู่คณะให้ร่มเย็นเป็นสุขไม่ได้ เพราะตนเองยังปกครองตนเองไม่ได้ ไฉนจะปกครองผู้อื่นได้เล่า

วิธีจะปกครองตนเองได้ ก็คือการพิจารณาตรวจดูตนเองเสมอ ว่าตั้งตนประพฤติตน วางตนสมฐานะตำแหน่งหน้าที่ เหมาะสมหรือยัง ถ้าเห็นยังไม่เหมาะสม ต้องแก้ที่ตนให้เหมาะสม อย่าใช้วิธีไล่เบี้ยไปแก้ที่คนอื่น จะยิ่งพากันวุ่นวายห่างจุดผิดออกไปทุกที เกาไม่ถูกตุ่มคัน และความเหมาะสมเล่า ก็ต้องอาศัยระเบียบเหตุผล กาลเทศะเป็นใหญ่ มิใช่ความเหมาะตามอำเภอใจตน เพราะใจของแต่ละคนยังพอกพูนด้วยกิเลสเห็นแก่ตัวเองเป็นประมาณ ขืนถือความเหมาะสมตามใจตน ก็เท่ากับนำกิเลสของแต่ละคนออกอวดกัน กิเลสพบกิเลสย่อมก่อแต่ความยุ่งเหยิง เบียดเบียนทำร้ายกันเท่านั้น การแก้ผิดที่ตนก็คือแก้กิเลสของตนให้กลายเป็นธรรมะขึ้นแทน กิเลสค่อยลดห่างจางหายจากใจ ธรรมะเจริญประจำใจแทน จึงจะเรียกว่าแก้ตนได้เหมาะสม

ฉะนั้น ผู้ปรารถนาให้ชีวิตของตน ตลอดทรัพย์สมบัติ ดำเนินไปในทางแห่งความเจริญ เพื่อตกทอดหรือเป็นมรดกของชีวิต ให้แก่ลูกหลานสืบวงศ์ตระกูลสืบไปจึงควรที่จะตรวจตราดูชีวิตของตนเองเสียแต่บัดนี้ เวลานี้เป็นต้นไป อย่ามัวรออนาคตอยู่เลยเพราะยังไม่ถึงมือ หรือมัวซบเซาเสียดายอาลัยเหตุการณ์ที่ผ่านพ้นไปแล้ว จะให้ย้อนกลับมาใหม่อีกย่อมเป็นไปไม่ได้สมเจตนา ต้องคอยตรวจดูชีวิตที่กำลังดำเนินอยู่เป็นปัจจุบันนี้ ให้คงอยู่ในทำนองคลองธรรม แม้จะเป็นชีวิตที่ไม่รุ่งโรจน์ แต่ไม่สกปรกมัวมอม ซึ่งยังต้องระวังตัว เป็นลักษณะกินปูนร้อนท้อง ก็นับว่าเป็นชีวิตสบาย จะมั่งมีดีจนอย่างไรก็ตามถ้ามีความสุขกายสบายใจเพราะระวังตนอยู่ในทำนองคลองธรรมสมฐานะแล้ว ก็นับว่าเป็นโชคลาภของชีวิตอย่างแท้จริง เป็นมรดกอันล้ำค่า ควรที่ลูกหลานจะเทิดทูน เคารพบูชาด้วยความสนิทใจ

มรดกของชีวิตขอแยกออกเป็น 2 ประเภท คือทรัพย์สินเงินทอง เรือกสวนไร่นา ซึ่งรวมเรียกว่าสวิญญาณทรัพย์ อวิญญาณทรัพย์ ประเภท 1 คุณงามความดี ที่ประพฤติบำเพ็ญผ่านพ้นอบายมุขต่าง ๆ มาได้ ประเภท 1 ในประเภทต้น ทรัพย์สมบัตินั้น สามารถลงทุนหรือร่วมแรงรวมกำลังกับผู้อื่นให้ช่วยเหลือดำเนินงานแปลว่าอาศัยกำลังคนอื่นช่วยแสวงหา ก่อสร้างให้เกิดมีขึ้นได้ ส่วนในประเภทหลังคุณงามความดีนั้น ต้องตัวใครตัวมัน อาศัยวาสนาบารมีของใครมาช่วย ที่สุดพ่อแม่ก็ช่วยลูกไม่ได้ มรดกส่วนนี้นับว่าสำคัญยิ่ง จะมีสง่าราศีมีเกียรติยศชื่อเสียง มีคนเคารพบูชา ก็เพราะมรดกคือคุณงามความดีนี้เท่านั้น ทั้งจะเป็นผู้ปกครองทรัพย์สมบัติทั้งหลายนั้น ให้ถาวรมั่นคงสืบต่อไปได้อีกด้วย หากขาดหรือบกพร่องมรดกส่วนนี้แล้ว สมบัติประการอื่นทั้งหลายจะเจริญมั่นคงอยู่มิได้เลย มีแต่อันตรธานสูญหายย่อยยับอัปภาคย์ลงไปทุก

ขณะ ตัวอย่างย่อมปรากฏให้เห็นมาแล้วตลอดปัจจุบันนี้ สำนวนปากตลาดจึงพูดว่า "บุญไม่ถึง" จึงครองมรดกนั้นไว้ไม่ได้

มรดกประเภททรัพย์สินสมบัติ ไม่สูญหายไปไหน เป็นแต่เปลี่ยนมือ เปลี่ยนกรรมสิทธิ์ผู้ปกครองกระ–จายจากกลุ่มนี้ ก็กลับไปรวมกลุ่มใหม่ได้ เจ้าของครองอยู่ไม่ได้ผู้อื่นก็ครองแทน กลายเป็นสมบัติของผู้อื่นต่อ ๆ กันไป ใครฉลาดสามารถก็อาจรวบรวมได้มาก ใครโง่เกียจคร้าน ก็รวบรวมได้ยากและได้น้อย ทรัพย์สินเงินทองจึงเหมือนเป็นของกลาง ใครมีบุญวาสนามาก ทรัพย์สินก็มักชอบไปพึ่งบารมีอยู่ด้วยมาก ใครมีบุญวาสนาน้อย ทรัพย์สินก็ร่อยหรอน้อยลงตาม ทรัพย์สมบัติเป็นเพียงอุปกรณ์เครื่องให้ความสุขกายสบายใจ ยังมิใช่ตัวความสุขอย่างแท้จริง แต่คนเรามักทึกทักว่า เขามีทรัพย์สินเงินทองมาก เขาก็มีความสุขสบาย นั่ง ๆ นอน ๆ ก็มีกินไม่ต้องลำบากเดือดร้อน นี่เราดูกันเพียงเครื่องประกอบภายนอกอย่างเดียวดังเห็นใครแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าอย่างดีเรียบร้อย ก็ลงความเห็นว่าเป็นสุภาพชนไว้ก่อน ฉะนั้น แต่พึงทราบว่า การได้มาซึ่งทรัพย์สินด้วยทุจริตคิดมิชอบประการใดประการหนึ่งแล้ว ท่านว่าเป็นทรัพย์ร้อน ร้อนมาจากจิตใจของเจ้าของที่ต้องยอมจำใจยกให้ก็ชั้นหนึ่ง ใจของผู้รับเองยังจะร้อนด้วยการปิดบังซ้อนเร้นความทุจริตของตนมิให้เปิดเผย และระวังตัวกลัวเจ้าของเดิมจะแก้แค้น ทรัพย์สมบัติจึงยังไม่เป็นเครื่องแสดงความสุขกายสบายใจอย่างจริงแท้ยิ่งผู้ที่ตกเป็นทาสของทรัพย์สมบัติ ยอมให้สมบัติเป็นนาย จะยิ่งกระวนกระวายเดือดร้อนเป็นทวีคูณทั้งยามหลับยามตื่น พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญความสุขใจมากกว่าสุขการ จึงทรงให้รู้จักสันโดษรู้จักพอ รู้จักเป็นนายทรัพย์สมบัติ ใช้จ่ายทรัพย์ให้เป็นคุณประโยชน์แก่ตนและผู้อื่น จะได้เป็นอุปกรณ์เครื่องบำเรอความสุขกาย สุขใจได้ตามควร เป็นมรดกที่เย็นตลอดถึงลูกหลาน

ส่วนมรดกคือคุณงามความดี นับเป็นหลักสำคัญยิ่ง ใครมีมรดกส่วนนี้ ย่อมสนองผลให้มีมรดกเป็นทรัพย์สมบัติอีกด้วย เป็นมรดกที่เยือกเย็นสุขุม ชุ่มชื่นใจของเจ้าของ เป็นที่เคารพนับถือของผู้อื่น เป็นมรดกที่มั่นคงถาวร ทุกกาลสมัย บ้านเมืองที่เจริญรุ่งเรืองด้วยถาวรวัตถุ สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย สืบต่อกันมาได้ด้วยดี ก็เพราะมรดกคือคุณงามความดีของบุรพชนที่ได้ก่อสร้างวางแบบแผนให้เป็นมรดกตกทอดกันมาเป็นหลักใหญ่ จึงวิวัฒนาการมาตามลำดับ เพราะเป็นมรดกส่วนเพิ่มพูนส่งเสริม ไม่เหมือนมรดกส่วนชั่วช้าเลวทราม ส่วนนี้เป็นมรดกทำลายล้างผลาญ ย่อยยับถ่วงความเจริญ ไม่เป็นคุณทุกกาลเทศะ

ตามที่บรรยายมานี้ ก็เพื่อชักชวนชาวเราให้สะสมก่อสร้างส่วนคุณงามความดีตามแนวพระศาสนาอย่างน้อยก็จงมีเมตตากรุณาต่อกัน ถือคติประจำใจว่าหน้าที่โดยตรงของเรา คือการคอยมุ่งทำประโยชน์สุขให้แก่ผู้อื่นเสมอ เมื่อตนยังดำรงชีวิตอยู่ก็เสวยความสุขกายสบายใจให้ตนเองด้วย ซ้ำยังเป็นมรดกตกทอดถึงลูกหลานผู้สืบสกุลได้เห็นตัวอย่างที่ดีงาม อบรมอัธยาศัยลูกหลานให้ดีงามสืบต่อไปอีกด้วย จะเชื่อว่าทำมรดกอันล้นค่าถาวรไว้แก่ลูกหลาน แก่ประเทศชาติบ้านเมือง ถึงยามตายวายชีพสลายร่าง ชื่อก็ยังหอมหวนชวนสรรเสริญ ทั้งยังส่งเสริมให้สามารถรักษาทรัพย์สมบัติอันเป็นมรดกภายนอกให้มั่งคั่งสืบไปด้วย จงอย่าทะนงตนหลงสร้างมรดกชั่วช้าเลวทราม เพราะตกเป็นทาสของทรัพย์สมบัติ ให้ทรมานจิตใจตนเองตราบเท่าอายุขัย ซ้ำยังเป็นภัยอันชั่วร้ายแก่ลูกหลานด้วย จะถือเป็นตัวอย่างไปจนตลอดอายุอีกเลย รักตน รักลูกหลาน จงสงสารตนสงสารลูกหลาน ด้วยการสร้างมรดกคือคุณงามความดีทั่วกัน เทอญ.

อานิสงส์แห่งความเมตตามี 8 ประการ

ครั้งหนึ่งพระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ เชตวัน อารามของท่านอนาฑบิณฑิกะเศรษฐี ใกล้พระนครสาวัตถี ครั้งนั้นได้ตรัสแก่พระภิกษุทั้งหลายว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อเมตตาเจโตวิมุตอันบุคคลเกิดแล้วโดยเอื้อเฟื้อ เจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว กระทำให้เป็นดุจญาณ กระทำให้เป็นที่ตั้ง หมั่นเจริญเนือง ๆ สั่งสมไว้โดยรอบ ตราไว้ดี พึงหวังไว้อานิสงส์ 8 ประการ คือ

1. สุขํ สุปติ — หลับก็เป็นสุข
2. สุขํปฏิพุชฺฌติ — ตื่นก็เป็นสุข
3. นปาปกํ สปีนํ ปสฺสติ — ไม่ฝันเห็นสิ่งที่ลามก
4. มนุสฺสานํ ปิโย โหติ — เป็นที่รักของมนุษย์
5. อมนุสฺสนํ ปิโย โหติ — เป็นที่รักของอมนุษย์
6. เทวตา รกฺขนฺติ — เทวดาย่อมรักษา
7. นาสฺส อคฺคิ วา วสํ วา สตฺถํ วา กมติ ไฟยาพิษหรือศาสตราย่อมไม่กล้ำกรายผู้นั้น
8. อุตฺตรึ อปฺปฏิวิชฺฌนฺโต พฺรหมโลกูปโค โหติ เมื่อยังไม่ได้แทงตลอดคุณธรรมที่สูงขึ้นไปย่อมไม่บังเกิดในพรหมโลก

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อเมตตาเจโตวิมุติอันบุคคลเสพแล้วโดยเอื้อเฟื้อ เจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว กระทำให้เป็นดุจญาณ กระทำให้เป็นที่ตั้ง หมั่นเจริญเนือง ๆ สั่งสมโดยรอง ปรารภดีแล้ว พึงหวังอานิสงส์ 8 ประการนี้

จาก ขุททกนิกาย มหานิเทส สุตตันปิฎก

โทษของการละเมิดศีล 5

1. ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย "ปาณาติบาต" อันบุคคลเสพย์แล้วเจริญแล้ว กระทำให้มากแล้ว ย่อมยังสัตว์ให้เป็นไปในนรก ในกำเนิดดิรัจฉาน ในเปรตวิสัย ผลแห่งปาณาติบาตอย่างเบาที่สุดย่อมยังความเป็นผู้มีอายุน้อยให้เป็นไปแก่ผู้มาเกิดเป็นมนุษย์ (อายุสั้น)

2. ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย "อทินนาทาน" อันบุคคลเสพย์แล้ว เจริญแล้ว กระทำให้มากแล้วย่อมยังสัตว์ให้เป็นไปในนรก ในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉานและเปรตวิสัย ผลแห่งอทินนาทานอย่างเบาที่สุดย่อมเป็นไปแก่ผู้ที่เกิดมาเป็นมนุษย์ต้องประสบต่อความพินาศแห่งโภคะ (ยากจน–แร้นแค้น)

3. ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย "กาเมสุมิจฉาจาร" อันบุคคลเสพย์แล้ว เจริญแล้ว ทำให้มากแล้วย่อมยังสัตว์นั้นให้เป็นไปในนรก ในกำเนิดดิรัจฉาน ในเปรตวิสัย ผลแห่งกาเมสุมิจฉาจารอย่างเบาที่สุด ก็ยังผู้เกิดมาเป็นมนุษย์มีศัตรูและเวรภัยมาก (พูดจองล้าง–จองผลาญ)

4. ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย "มุสาวาท" อันบุคคลเสพย์แล้วเจริญแล้ว กระทำให้มากแล้ว ย่อมยังสัตว์ให้เป็น

ไปในนรก ในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน ในเปรตวิสัย ผลแห่งมุสาวาทอย่างเบาย่อมยังผู้ที่เกิดมาเป็นมนุษย์ได้รับการกล่าวตู่ด้วยธรรมที่ไม่เป็นจริง (พูดใส่ร้าย–กล่าวโทษ)

5. ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย "ปิสุณวาจา" อันบุคคลเสพย์แล้ว เจริญแล้ว กระทำให้มากแล้ว ย่อมยังสัตว์ให้เป็นไปในนรก ในกำเนิดดิรัจฉาน ในเปรตวิสัย ผลแห่งปิสุณวาจาอย่างเบาที่สุดย่อมยังผู้มาเกิดเป็นมนุษย์ให้แตกจากมิตร (ไม่มีใครคบด้วย)

6. ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย "ผรุสวาจา" อันบุคคลเสพย์แล้ว เจริญแล้ว กระทำให้มากแล้ว ย่อมยังสัตว์ให้เป็นไปในนรก ในกำเนิดดิรัจฉาน ในเปรตวิสัย ผลแห่งผรุสวาจาอย่างเบาที่สุด ย่อมยังบุคคลผู้เกิดมาเป็นมนุษย์ได้รับเสียงที่ไม่พอใจ (เกิดความรุ่มร้อนใจ)

7. ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย "สัมผัปปลาป" อันบุคคลเสพย์แล้ว เจริญแล้ว กระทำให้มากแล้วย่อมยังสัตว์ให้เป็นไปในนรก ในกำเนิดดิรัจฉาน ในเปรตวิสัย ผลแห่งสัมผัปปลาปะอย่างเบาที่สุดย่อมเกิดแก่ผู้ที่มาเป็นมนุษย์ได้รับแต่คำที่ไม่ควรเชื่อถือให้เป็นไป (พูดแล้วคนไม่เชื่อคำพูด)

8. ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย การดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัย อันบุคคลเสพย์แล้ว เจริญแล้ว กระทำให้มากแล้ว ย่อมยังสัตว์ให้เป็นไปในนรก ในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน ในเปรตวิสัย ด้วยผลแห่งการดื่มสุราเมรัยอย่างเบาที่สุดย่อมยังบุคคลผู้เกิดมาเป็นมนุษย์ให้ได้รับความเป็นคนบ้า (เป็นคนปัญญาอ่อนเป็นคนใบ้ และโง่เขลา)

อังคุตตรนิกาย อัฏฐกนิบาต สุตตันตปิฎก

ไม่ควรดูหมิ่นในสิ่งที่เล็กน้อย 4 อย่าง

พระผู้มีพระภาคตรัสแก่พระเจ้าปเสนทิโกศลว่า

ดูก่อนมหาบพิตร ของ 4 อย่างนี้ไม่ควรดูถูกดูหมิ่นว่าเล็กน้อย 4 อย่าง นั้นเป็นไฉน ของ 4 อย่างคือ

1. กษัตริย์ไม่ควรดูถูกดูหมิ่นว่ายังทรงพระเยาว์
2. งูไม่ควรดูถูกดูหมิ่นว่าตัวเล็ก
3. ไฟไม่ควรดูถูกดูหมิ่นว่าเล็กน้อย
4. ภิกษุไม่ควรดูถูกดูหมิ่นว่ายังหนุ่ม

นรชนไม่พึงดูกหมิ่นกษัตริย์ผู้ถึงพร้อมด้วยพระชาติ มีพระชาติสูง ผู้ทรงพระยศว่ายังทรงพระเยาว์เพราะเหตุพระองค์เป็นมนุษย์ชั้นสูง ได้เสวยราชสมบัติแล้ว ทรงพระพิโรธขึ้น ย่อมทรงพระราชอาชญาอย่างหนักแก่เขาได้ ฉะนั้นผู้รักษาชีวิตของตน พึงงดเว้นการสบประมาทกษัตริย์นั้นเสีย

นรชนเห็นงูที่บ้าน หรือที่ป่าก็ตาม ไม่พึงดูถูกดูหมิ่นว่าตัวเล็ก เพราะเหตุว่างูเป็นสัตว์มีพิษมีเดช ย่อมเที่ยวไปด้วยรูปร่างต่าง ๆ งูนั้นมากัดชายหญิง ผู้พลั้งเผลอในบางคราวได้ ฉะนั้นผู้รักษาชีวิตของตนพึงงดเว้นการสบประมาทงูนั้นเสีย

นรชนไม่พึงดูถูกหมิ่นไฟที่กินเชื้อมากลุกเป็นเปลวมีทางดำ (ที่ที่ไฟไหม้ไปดำ) ว่าเล็กน้อยเพราะว่าไฟนั้นได้เชื้อแล้วก็เป็นกองใหญ่ อาจลามไหม้ชายหญิงผู้พลั้งเผลอในบางคราวได้ ฉะนั้นผู้รักษาชีวิตของตนจึงงดเว้นการสบประมาทไฟนั้นเสีย

นรชนเห็นภิกษุหนุ่มอายุพรรษาน้อย ไม่ค่อยให้ความเคารพยำเกรง มักดูถูกดูหมิ่น ทั้งทางร่างกาย วาจาใจ ความประพฤติปฏิบัติอยู่เนือง ๆ ความจริงแท้ ภิกษุหนุ่ม มีศีลสามัญญูตา ทิฏฐิสามัญญูตาเสมอด้วย พระผู้เก่า ผู้เฒ่าทั้งหลาย และสามารถเป็นพระโสดาบันหรือพระอรหันต์ได้เหมือนกันหมด ฉะนั้นผู้รักษาชีวิตของตน ถวรงดเว้นความดูถูกดูหมิ่น หรือสบประมาทนั้นเสีย

ฉะนั้นแล บุคคลผู้เป็นบัณฑิตพิจารณาเห็นงู เห็นไฟ กษัตริย์ ผู้ทรงยศ และภิกษุผู้มีศีลว่าเป็นภัยแก่ตน พึงประพฤติต่อสิ่งนั้นโดยชอบ

บุคคลในโลกนี้มี 4 จำพวก

ครั้งหนึ่งพระผู้มีพระภาคประทับอยู่ในเชตวัน ได้ตรัสแก่พระเจ้าปเสนทิโกศลว่า ดูก่อนมหาบพิตรบุคคล 4 จำพวกนี้มีปรากฏอยู่ในโลก บุคคล 4 จำพวกนั้นเป็นไฉน คือ

1. ตโม ตมปรายโน บุคคลผู้มืดแล้ว ย่อมมืดต่อไป
2. ตโม โชติปรายโน บุคคลผู้มืดแล้วกลับสว่างต่อไป
3. โชติ ตมปรายโน บุคคลผู้สว่างแล้วกลับมืดต่อไป
4. โชติ โชติปรายโน บุคคลผู้สว่างแล้ว ย่อมสว่างต่อไป

ดูก่อน มหาบพิตร บุคคลอย่างไรที่ชื่อว่าบุคคลมืดแล้ว คงมืดต่อไป ดูก่อนมหาบพิตร บุคคลบางคนในโลกนี้เกิดมาในตระกูลอันต่ำ คือตระกูลจัณฑาล ในตระกูลช่างจักสาน ในตระกูลพราน ในตระกูลช่างรถ หรือในตระกูลคนเทหยากเยื่อ ซึ่งขัดสน มีข้นน้ำ โภชนาหารน้อย มีอาชีพฝืดเคือง เป็นตระกูลที่หาอาหารและผ้านุ่งห่มได้โดยยาก และเขาก็เป็นคนที่มีศีลทางกามไม่น่าดู ไม่น่าชม เป็นคนแคระมีอาพาธมาก เป็นคนจักษุเสีย เป็นง่อย เป็นคนกระจอก หรือคนเปลี้ย มักหาข้าว น้ำ ผ้านุ่งห่ม ยวดยาน ดอกไม้ของหอม เครื่องลูบไล้ ที่นอน ที่อยู่อาศัยเครื่องประทีปไม่ค่อยได้ ทั้งเขาเหล่านั้นยังประพฤติทุจริตด้วยกาย วาจา เมื่อเขาประพฤติทุจริตด้วยกาย วาจา และใจแล้ว ครั้นตายไปย่อมเข้าถึงอบายทุคติ วินิบาก นรก ดูก่อนมหาบพิตร บุรุษพึงไปจากความมืดทึบ สู่ความมืดทึบ หรือพึงไปจากความมืดมัว หรือพึงไปจาก โลหิตอันมีมลทิน สู่โลหิตอันมีมลทินฉันใด ดูก่อนมหาบพิตร ตถาคตกล่าวว่าบุคคลนี้มีอุปมัยฉันนั้นดูก่อนมหาบพิตร อย่างนี้แล คือบุคคลที่ชื่อว่าเป็นผู้มีมืดมาแล้วคงมืดต่อไป

ดูก่อนมหาบพิตร บุคคลชื่อว่าเป็นผู้มืดแล้วกลับสว่างต่อไปนั้นอย่างใด ดูก่อนมหาบพิตร บุคคลบางคนในโลกนี้เป็นคนเกิดมาในตระกูลอันต่ำทราม คือ ในตระกูลจัณฑาล ในตระกูลช่างสาน ในตระกูลพราน ในตระกูลช่างรถ หรือในตระกูลคนเทหยากเยื่อ ฯลฯ มักหาข้าว น้ำ ผ้า ยวดยาน ดอกไม้ของหอม เครื่องลูบไล้ ที่นอน ที่อาศัย และเครื่องประทีปไม่ได้ ถึงแม้กระนั้นเขาก็ประพฤติสุจริตด้วย กายวาจาใจ ครั้นเมื่อเขาประพฤติสุจริตด้วยกายวาจาใจแล้ว เมื่อตายไปย่อมถึงสุคติโลกสวรรค์ดูก่อนมหาบพิตร บุรุษถึงขึ้นจากแผ่นดินสู่บัลลังก์ หรือพึงขึ้นจากบัลลังก์สู่หลังม้า หรือพึงขึ้นจากหลังม้าสู่คอช้าง หรือพึงขึ้นจากคอช้างสู่ปราสาท แม้ฉันใด ดูก่อนมหาบพิตร ตถาคตย่อมกล่าวว่าบุคคลนี้มีอุปมัยฉันนั้น ดูก่อนมหาบพิตร อย่างนี้แล บุคคล ชื่อว่าเป็นผู้มืดแล้วกลับสว่างต่อไป

ดูก่อนมหาบพิตร ก็อย่างไรบุคคลชื่อว่าเป็นผู้สว่างแล้วกลับสว่างต่อไป ดูก่อนมหาบพิตร บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้เกิดมาในตระกูลสูง คือในตระกูลขัติยมหาศาล ในตระกูลพราหมณ์มหาศาล หรือในตระกูลคฤหบดีมหาศาล มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคสมบัติมาก มีทองและเงินล้นเหลือ ของใช้น่าปลื้มใจล้นเหลือ มีทรัพย์มีข้าวเปลือกล้นเหลือ ทั้งเขายังเป็นคนมีรูปงาม น่าดู น่าชม ประกอบด้วยความงามแห่งผิวเป็นเยี่ยม มักหาข้าว น้ำ ผ้า ยวดยาน ดอกไม้ ของหอม เครื่องลูบไล้ ที่นอน ที่อยู่อาศัยและเครื่องประทีปได้สะดวก แต่เขากลับประพฤติทุจริตด้วยกายวาจาใจ ครั้นเขาประพฤติทุจริตด้วยกายวาจาใจ เมื่อตายไปย่อมเข้าถึงอบาย ทุคติ วินิบาต นรก ดูก่อนมหาบพิตร บุรุษลงจากปราสาทสู่คอช้างหรือลงจากคอช้างสู่หลังม้า หรือลงจากหลังม้าสู่บัลลังก์ หรือลงจากบัลลังก์สู่พื้นดิน หรือจากพื้นดินเข้าสู่ที่มืดแม้ฉันใด ดูก่อนมหาบพิตร ตถาคตกล่าวว่าบุคคลนี้มีอุปมัยฉันนั้น ดูก่อนมหาบพิตร อย่างนี้แลบุคคลชื่อว่าเป็นผู้สว่างแล้วกลับมืดต่อไป

ดูก่อนมหาบพิตร อย่างไรบุคคลชื่อว่าเป็นผู้สว่างแล้วคงสว่างต่อไป ดูก่อนมหาบพิตร บุคคลบางคนในโลกนี้เป็นคนเกิดมาในตระกูลสูง คือในตระกูลขัติยมหาศาล ในตระกูลพราหมณ์มหาศาล หรือในตระกูลมั่งคั่งมีทรัพย์มาก มีโภคสมบัติมาก มีทองและเงินล้นเหลือ มีของใช้น่าปลื้มใจล้นเหลือ มีทรัพย์คือข้าวเปลือกล้นเหลือ และเขาเป็นคนมีรูปร่างสวย น่าดูน่าชม ประกอบด้วยความงามแห่งผิวพรรณเป็นเยี่ยม มักหาข้าว น้ำ ผ้า ยวดยานพาหนะ ดอกไม้ ของหอม เครื่องลูบไล้ ที่นอน ที่อยู่อาศัยและเครื่องประทีปได้สะดวก เขาย่อมประพฤติสุจริตด้วยกายวาจาใจ ครั้นเขาประพฤติสุจริตด้วยกายวาจาใจแล้วเมื่อตายไปย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ดูก่อนมหาบพิตร บุรุษพึงก้าวไปด้วยดีจากบัลลังก์สู่บังลังก์หรือพึงก้าวไปด้วยดีจากหลังม้าสู่หลังม้า หรือพึงก้าวไปด้วยดีจากคอช้างสู่คอช้าง หรือพึงก้าวไปด้วยดีจากปราสาทสู่ปราสาทแม้ฉันใด ดูก่อนมหาบพิตร ตถาคตย่อมกล่าวว่าบุคคลนี้มีอุปมัยฉันนั้น ดูก่อนมหาบพิตรอย่างนี้แล บุคคลชื่อว่าเป็นผู้สว่างแล้วคงสว่างต่อไป

ดูก่อนมหาบพิตร บุคคล 4 จำพวกนี้แล มีปรากฏอยู่ในโลก

ดูก่อนมหาบพิตร บุรุษเข็ญใจไม่มีศรัทธาเป็นคนตระหนี่เหนียวแน่น มีความดำริชั่ว เป็นมิจฉาทิฏฐิ ไม่มีความเอื้อเฟื้อ ย่อมด่าและบริภาษสมณะหรือกล่าวห้ามคนที่กำลังจะให้โภชนาหารแก่คนที่ขอดูก่อนมหาบพิตรผู้เป็นใหญ่ยิ่งของประชาราษฎร์ คนเช่นนั้น เมื่อตายไปย่อมเข้าถึงนรกอันร้ายแรง นี้ชื่อว่าผู้มืดแล้วคงมืดต่อไป

ดูก่อนมหาบพิตร บุรุษบางคนเป็นคนเข็ญใจ แต่เป็นคนมีศรัทธา ไม่มีความตระหนี่ เขามีความดำริประเสริฐมีใจไม่ฟุ้งซ่าน ย่อมให้ทาน ย่อมลุกรับสมณะหรือพราหมณ์ หรือวณิพกอื่น ๆ ย่อมสำเหนียกในจรรยาอันเรียบร้อยไม่ห้ามคนที่กำลังจะให้โภชนาการแก่คนที่ขอ ดูก่อนมหาบพิตร ผู้เป็นใหญ่ยิ่งของประชาราษฎร คนเช่นนั้นเมื่อตายไป ย่อมเข้าถึงภัยทุกสถาน นี้ชื่อว่าผู้มืดแล้วกลับสว่างต่อไป

ดูก่อนมหาบพิตร บุรุษบางคนถึงหากจะมั่งมี แต่ก็ไม่มีศรัทธา เป็นคนมีความตระหนี่เหนียวแน่น มีความดำริชั่ว เป็นมิจฉาทิฏฐิ ไม่มีความเอื้อเฟื้อย่อมด่าย่อมบริภาษสมณะหรือพราหมณ์หรือวณิพกอื่น ๆ เขาเป็นคนไม่มีประโยชน์เป็นคนมักขึ้งเครียด ย่อมห้ามคนที่กำลังจะให้โภชนาหารแก่คนที่ขอดูก่อนมหาบพิตรผู้เป็นใหญ่ของราษฎร คนเช่นนั้นเมื่อตายไปย่อมเข้าถึงนรกอันร้ายแรงนี้ชื่อว่าผู้สว่างแล้วกลับมืดต่อไป

ดูก่อนมหาบพิตร บุรุษบางคนถึงหากจะมั่งมีก็เป็นคนมีศรัทธา ไม่มีความตระหนี่ เขามีความดำริ

ประเสริฐ มีใจไม่ฟุ้งซ่าน ย่อมให้ทาน ย่อมลุกรับสมณะพราหมณ์หรือแม้วณิพกอื่น ๆ ย่อมสำเหนียกในจรรยาอันเรียบร้อย ไม่ห้ามตนที่กำลังจะให้โภชนาหารแก่ผู้ที่ขอ ดูก่อนมหาบพิตรผู้เป็นใหญ่ยิ่งของประชาราษฎร คนเช่นนั้นเมื่อตายไปย่อมเข้าถึงไตรทิพย์สถาน นี้ชื่อว่าผู้สว่างแล้วคงสว่างต่อไปดังนี้

สังยุตตนิกาย สคาถวรรค 15/136

น้ำตาของสัตว์ มากกว่าน้ำในมหาสมุทรทั้ง 4

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สงสารนี้กำหนดที่สุดเบื้องต้นเบื้องปลายไม่ได้ พวกเธอจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน น้ำตาที่หลั่งไหลออกมาของพวกเธอ ผู้ท่องเที่ยวไปมา คร่ำครวญร้องไห้อยู่ เพราะประสบสิ่งที่ไม่พอใจ เพราะพลัดพรากจากสิ่งที่พอใจ โดยกาลนานนี้ กับน้ำในมหาสมุทรทั้ง 4 สิ่งไหนจะมากกว่ากัน

ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลว่าข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พวกข้าพระองค์ย่อมทราบธรรมตามที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงแล้วว่า น้ำตาที่หลั่งไหลออกของพวกข้าพระองค์ที่ท่องเที่ยวไปมา คร่ำครวญร้องไห้อยู่เพราะการประสบสิ่งที่ไม่พอใจโดยกาลนานนี้แหละมากกว่าส่วนน้ำในมหาสมุทรทั้ง 4 ไม่มากกว่าเลย

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถูกแล้ว พวกเธอทราบธรรมที่เราทรงแสดงแล้วอย่างนี้ ถูกแล้ว น้ำตาที่หลั่งไหลออกของพวกเธอผู้ท่องเที่ยวไปมาโดยกาลนานนี้แหละมากกว่า ส่วนน้ำในมหาสมุทรทั้ง 4 ไม่มากกว่าเลย พวกเธอได้ประสบต่อมรณกรรมของมารดา ตลอดกาลนาน น้ำตาที่หลั่งไหลออกของเธอเหล่านั้นผู้ประสบมรณกรรมของมารดา คร่ำครวญร้องไห้อยู่ เพราะประสบสิ่งที่ไม่พอใจ เพราะพลัดพรากจากสิ่งที่พอใจนั้นแหละมากกว่า ส่วนน้ำในมหาสมุทรทั้ง 4 ไม่มากกว่าเลย พวกเธอได้ประสบต่อมรณกรรมของบิดา ของน้องสาว ของธิดา ความเสื่อมแห่งชาติ ความเสื่อมแห่งโภคะ ได้ประสบต่อความเสื่อมคร่ำครวญร้องไห้อยู่เพราะประสบสิ่งที่ไม่พอใจ เพราะพลัดพรากจากสิ่งที่พอใจ นั่นแหละมากกว่า ส่วนน้ำในมหาสมุทรทั้ง 4 ไม่มากกว่าเลย ข้อนั้นเพราะเหตุใด เพราะว่าสงสารนี้ กำเนิดเบื้องต้นเบื้องปลายไม่ได้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็เหตุเพียงเท่านี้พอทีเดียวเพื่อจะเบื่อหน่ายในสังขารทั้งปวง พอเพื่อจะคลายกำหนด พอเพื่อจะหลุดพ้น

สังยุตตนิกาย นิทานวรรค 16/114-119

น้ำนมของมารดาที่เราดื่มกิน มากกว่าน้ำในมหาสมุทรทั้ง 4

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สงสารนี้กำหนดที่สุดเบื้องต้นเบื้องปลายไม่ได้ เธอทั้งหลายจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน น้ำนมของมารดาที่พวกเธอผู้ท่องเที่ยวไปมาอยู่โดยกาลนานนี้ดื่มแล้ว กับน้ำในมหาสมุทรทั้ง 4 ไหนจะมากกว่ากัน

ภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่าข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พวกข้าพระองค์ย่อมทราบธรรมตามที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงแล้ว น้ำนมมารดาที่พวกข้าพระองค์ผู้ท่องเที่ยวไปมาอยู่โดยกาลนาน ดื่มแล้วนั่นแหละมากกว่าน้ำในมหาสมุทรทั้ง 4

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถูกแล้ว พวกเธอทั้งหลาย ทราบธรรมที่เราแสดงแล้วอย่างนี้ ถูกแล้ว น้ำนมธรรมดาที่พวกเธอผู้ท่องเที่ยวไปมาอยู่โดยกาลนานดื่มแล้วนั่นแหละมากกว่าน้ำในมหาสมุทรทั้ง 4 ไม่มากกว่าเลย ข้อนั้น เพราะเหตุไร เพราะว่าสงสารนี้กำหนดที่สุดเบื้องต้นเบื้องปลายไม่ได้

สังยุตตนิกาย นิทานวรรค

จิตแจงเจิดแจ่มจ้า อัครหาน
บุญเบิกกมลมาลย์ สว่างฟ้า
หวังลัดตัดสงสาร สู่โมกษ ธรรมนา
สร่างโศกวิโยคกล้า ลุด้าวแดนเกษม

ในการพระราชทานเพลิงศพท่านพระครูสังฆวุฒาจารย์ (อาจารย์เบ่อ โฆสโก) อดีตเจ้าอาวาสวัดอามา สงครามในวันอาทิตย์ที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2526 นี้ ด้วยเหตุที่ท่านอาจารย์เป็นผู้ที่ข้าพเจ้าเคารพรักและเลื่อมใสเป็นอย่างสูงเปรียบประดุจบุพพการีท่านหนึ่งเป็นกาลเวลาอันยาวนาน ท่านกับข้าพเจ้าได้เคยมีอุปการะคุณต่อกันและกันเสมอมามิได้ขาด และท่านก็ได้ให้ความเมตตากรุณาปราณีต่อข้าพเจ้าโดยสม่ำเสมอมาแต่ต้นจนถึงสาระที่สุดแห่งชีวิตของท่าน เพราะฉะนั้นในโอกาสวาระอันเป็นครั้งสุดท้ายของท่านในครั้งนี้ ข้าพเจ้าจึงมีความยินดีที่ได้เขียนบทความเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อร่วมในการพระราชทานเพลิงศพของท่าน แม้อาจจะไม่เป็นบทความที่มีคุณค่าเท่าใดก็ตาม แต่ประโยชน์ของบทความอันนี้แม้หากจะมีบ้างเพียงเล็กน้อย ข้าพเจ้าก็ขอน้อมอุทิศถวายแด่ท่านอาจารย์ของข้าพเจ้า และหากการอุทิศถวายเช่นนี้สามารถสัมฤทธิผลได้ดังใจหวัง ก็ขอจงช่วยเป็นปัจจัยให้ท่านอาจารย์ของข้าพเจ้าไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ.

เมืองนครเขื่อนขันธ์
เรื่องเกี่ยวกับอดีตบางส่วน *

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุเอ็ด คชเสนี **

การสร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์ [1] ที่เมืองนครเขื่อนขันธ์นี้ แต่โบราณมาก็เป็นเมืองเรียกว่าเมืองพระประแดง ตั้งอยู่ที่ตำบลราชบุรณะฝั่งแม่น้ำข้างตวันออก เปนเมืองปากน้ำอย่างเมืองสมุทรปราการทุกวันนี้ ด้วยครั้งนั้นทเลยังเข้ามาฉุก ครั้งแผ่นดินงอกออกไป เมืองพระประแดงห่างทเลนัก จึงย้ายเมืองลงไปตั้งที่บางเจ้าพระยาเรียกว่าเมืองสมุทรปราการ ที่เมืองพระประแดงเก่ายังเป็นเมืองอยู่จนแผ่นดินพระเจ้าทรงธรรม

เมื่อเดือน 5 ปีจอฉศกจุลศักราช 1176 (พระบาทสมเด็จพระเลิศหล้านภาลัย) ทรงพระราชดำริห์ว่า ที่ลัดต้นโพธิ์นั้นเมื่อในรัชกาลที่ 1 สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงได้โปรดให้กรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาท เสด็จลงไปกะการที่จะสร้างเมืองขึ้นไว้ป้องกันข้าศึกที่จะมาทางทเลอีกแห่ง1การยังค้างอยู่เพียงได้ลงมือทำป้อมยังไม่ทันแล้ว จะไว้ใจแก่การศึกสงครามทางทเลมิได้ ควรจะต้องทำขึ้นให้สำเร็จ จึงโปรดให้สมเด็จพระอนุชาธิราชกรมพระราชวังบวรสถานมงคลเปนแม่กองเสด็จลงไปทำเมืองขึ้นที่ปากลัด ตัดเอาท้องที่แขวงกรุงเทพมหานครบ้าง และแขวงเมืองสมุทรปราการบ้างรวมกันตั้งขึ้นเปนเมืองใหม่อีกเมือง 1 พระราช

* ส่วนหนึ่งของเรื่องนี้อยู่ในบทความที่มีชื่อว่า "บทบาทในด้านสังคม วัฒนธรรม และการเมืองของชนกลุ่มน้อยในกรุงรัตนโกสินทร์, ความเป็นมาและความเปลี่ยนแปลงในรอบ 200 ปีของมอญ" ซึ่งผู้เขียนได้เสนอในการสัมมนาในเรื่อง "วิวัฒนาการของศิลปะและวัฒนธรรมแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ในรอบ 200 ปี" ณ ห้องประชุมสารานิเทศ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2525

** ศาสตราจารย์ในวิชาอายุรศาสตร์ ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทย์ศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

ทานชื่อว่าเมืองนครเขื่อนขันธ์ ให้ย้ายครัวมอญเมืองประทุมธานีพวกพระยาเจ่งมี จำนวนชายฉกรรจ์สามร้อยคนลงไปอยู่ณเมืองนครเขื่อนขันธ์ แล้วทำป้อมขึ้นข้างฝั่งตวันออกสามป้อม ให้ชื่อป้อมปู่เจ้าสมิงพราย 1 ป้อมปีศาจสิง 1ป้อมราหูจร 1รวมทั้งป้อมเก่าชื่อป้อมวิทยาคมซึ่งสร้างในรัชกาลที่ 1 ด้วยเป็น 4 ป้อม สร้างข้างฝั่งตวันตกอีก5 ป้อมชื่อป้อมแผลงไฟฟ้า 1 ป้อมมหาสังหาร 1 ป้อมสัตรูพินาศ 1 ป้อมจักรกรด 1ป้อมพระจันทร์พระอาทิตย์ 1 ป้อมเหล่านี้ชักกำแพงถึงกันข้างหลังเมืองก็ชักกำแพงล้อมรอบ ตั้งยุ้งฉางตึกดินแลศาลาไว้เครื่องสาตราวุธพร้อมทุกประการที่ริมลำแม่น้ำทำลูกทุ่นสายโซ่สำหรับขึงกั้นแม่น้ำหลักผูกทุ่นก่อด้วยอิฐใช้ไม่ได้ จึงคิดเอาซุงมาทำเปนต้นโกลน ร้อยเกี่ยวคาบกระหนาบกันเปนตอน ๆ เข้าไปปักหลักหว่างต้นโกลนทุกช่องร้อยโซ่ผูกทุ่นได้มั่นคงดี การสร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์สำเร็จได้ตั้งพิธีฝังอาถรรภ์ปักหลักเมืองเมื่อวันศุกร์เดือน 7 แรม 10 ค่ำ ปีกุญสัปตศก จุลศักราช 1177พ.ศ. 2358 ครั้งนั้นกรมพระราชวังบวรสถานมงคลทรงสร้างพระอารามขึ้นไว้ในเมือง พระราชทานนามว่าวัดทรงธรรมพระอาราม 1 พระอุโบสถเปนแต่เครื่องไม้ฝากระดาน แล้วจึงโปรดตั้งสมิงทอมาบุตรพระยาเจ่งซึ่งเปนพระยาพระรามน้องเจ้าพระยามหาโยธาเปนพระยานครเขื่อนขันธ์รามัญราชชาติเสนาบดีศรีสิทธิสงคราม ผู้รักษาเมือง แลตั้งกรมการเมืองพร้อมทุกตำแหน่ง

อธิบาย พระยาเจ่งที่กล่าวนี้คือเจ้าพระยามหาโยธา(เจ่ง) เป็นต้นสกุลคชเสนี เป็นหัวหน้ามอญที่อพยพเข้าพึ่งพระบรมโพธิสมภารในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี มีบุตรรวม 6 คน คนที่ 3 ชื่อเดิมคือทอเรียะ ต่อมาได้เป็นที่เจ้าพระยามหาโยธาสืบต่อจากบิดา คนที่ 4 ชื่อเดิมคือทอมา ต่อมาได้เป็นที่พระยานครเขื่อนขันธ์ฯ เจ้าเมืองนครเขื่อนขันธ์คนแรกดังกล่าวแล้ว

ความเป็นไปเกี่ยวกับป้อมทั้งหลายที่กล่าวไว้แต่ตอนต้น[2] ก็คือ ป้อมซึ่งได้สร้างขึ้นในสมัยเมื่อสร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์ฝั่งตะวันออก ซึ่งมีป้อมปู่เจ้าสมิงพราย ป้อมปีศาจสิงป้อมราหูจร และป้อมเก่าซึ่งชื่อว่าป้อมวิทยาคมที่ชักกำแพงถึงกันนั้น ในปัจจุบันนี้อยู่ฝั่งตรงข้ามปากคลองลัดหลวงตำบลบางหญ้าแพรกได้ดัดแปลงเป็นสถานที่โรงพยาบาลโรคเรื้อน เดิมมีชาวมอญอยู่รักษาเรียกว่า *"มอญเดิงหะโมก"* และยังมีชาวมอญสืบเชื้อสายอยู่จนถึงปัจจุบันนี้ ส่วนป้อมตะวันตก 5 ป้อม มีป้อมแผลงไฟฟ้า ได้ดัดแปลงเป็นป้อมทหารเรือของกองโรงเรียนทหารเรือที่ 3 ในปัจจุบันนี้เทศบาลเมืองพระประแดงได้สงวนรักษาไว้เป็นสถานที่เที่ยวพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน 2 ป้อมมหาสังหาร (ได้รื้อแล้วอยู่ชายแม่น้ำตรงกับหน้าสถานีตำรวจพระประแดงปัจจุบันนี้) 3 ป้อมศัตรูพินาศ (ได้รื้อแล้วอยู่ที่หลังศาลจ้าวพ่อหลักเมือง ณ ที่ทำการอำเภอพระประแดงปัจจุบัน หรือศาลากลางเก่า) 4 ป้อมจักรภาค (ได้รื้อแล้วอยู่ที่ตรงมุมถนนพิริยกิจหลังสถานที่ทำการเทศบาลเมืองพระประแดงปัจจุบัน หรือจวนผู้ว่าราชการจังหวัดเดิม) 5 ป้อมพระจันทร์ และพระอาทิตย์ (ได้รื้อแล้วอยู่ที่ปลายถนนพิริยกิจติดต่อกับด้านตะวันตกของป้อมแผลงไฟฟ้าหลังบ้านดัง) ป้อมทั้ง 5 ดังกล่าวนี้ได้ชักกำแพงถึงกัน ข้างหลังเมืองก็ทำกำแพงสูงประมาณ 4 เมตร กว้างประมาณ 3 เมตรล้อมรอบ ภายในกำแพงเป็นตัวเมืองนครเขื่อนขันธ์ มีที่ทำการกรมการเมือง มีคลังกระสุนเสบียงพร้อมและมีทหารรักษา ส่วนบ้านเรือนกรมการเมืองและราษฎรปลูกอยู่ด้านหลังเมืองริมคลองลัดหลวง เมื่อข้าศึกศัตรูมาโจมตีและถ้าจะตั้งมั่นรับข้าศึกแล้ว ราษฎรเหล่านี้จะอพยพเข้าภายในตัวเมืองทำการต่อสู้ข้าศึกศัตรูในเวลามีศึกต่อไป

จากป้อมทั้ง 5 ซึ่งเป็นตัวเมืองนครเขื่อนขันธ์นี้ ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือได้ทำกำแพงขนาดเดียวกันจากป้อมศัตรูพินาศ ผ่านหลังบ้านแส้และผ่านหน้าวัดทรงธรรมไปถึงป้อมเพชรหึง (ซึ่งสร้างขึ้นในภายหลัง) ภายในป้อมมีลักษณะเช่นเดียวกันกับตัวเมืองนครเขื่อนขันธ์ แต่บริเวณภายในป้อมเล็กกว่า ป้อมนี้ได้รื้อและในปัจจุบันได้ทำเป็นสถานสงเคราะห์คนทุพลภาพ กำแพงต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วได้ถูกรื้อออกหมด และภายในที่ตั้งตัวเมืองนครเขื่อนขันธ์เดิมนั้นปัจจุบันทางราชการได้สงวนไว้และปลูกสร้างเป็นสถานที่ราชการ เช่นอำเภอ, ที่ทำการเทศบาล, สถานีตำรวจ, โรงเรียนฯ โดยไม่ยอมอนุญาตให้ประชาชนเข้าไปปะปนอยู่อาศัยเมืองนครเขื่อนขันธ์มีอาณาบริเวณเนื้อที่ประมาณ 185,000 ไร่เศษ ห่างจากกรุงรัตนโกสินทร์ประมาณ 300 เส้น ต่อมาในรัชกาลที่ 6 พุทธศักราช 2458 ได้เปลี่ยนนามเรียกว่า "จังหวัดพระประแดง" การเปลี่ยนนามทั้งนี้ก็เพื่อจะให้ตรงกับนามเมืองในทางประวัติศาสตร์ ซึ่งชื่อว่าเมืองพระประแดง ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ เมืองนี้เดิมเป็นเมืองปากน้ำตั้งแต่สมัยขอมเป็นใหญ่ ปากน้ำที่กล่าวนี้แต่โบราณมาเรียกว่าปากน้ำพระประแดง แม่น้ำจึงได้ชื่อว่าแม่น้ำพระประแดงภายหลังเมื่อแผ่นดินงอกทำให้ทะเลห่างไกลออกไปทุกที จึงได้ตั้งเมืองสมุทรปราการเป็นเมืองปากน้ำที่ตำบลบางเจ้าพระยา แม่น้ำพระประแดงจึงได้ชื่อใหม่ว่าแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดพระประแดงได้ถูกยุบเป็นอำเภอพระประแดง เพื่อความเหมาะสมในทางปกครอง ขึ้นอยู่กับจังหวัดสมุทรปราการเมื่อสมัยรัชกาลที่ 7 พุทธศักราช 2474

ตำแหน่งเจ้าเมือง หรือผู้รักษาราชการเมืองนครเขื่อนขันธ์ตั้งแต่คนแรกจนถึงคนรองสุดท้าย (ตั้งแต่ พ.ศ. 2458 จนถึง พ.ศ. 2467 รวมเป็นระยะเวลา 110 ปี) เป็นคนมอญและเป็นทายาทในสกุลคชเสนีทั้งหมดคือได้แก่

1. **พระยานคร เขื่อนขันธ์รามัญราชชาติเสนาบดีศรีสิทธิสงคราม** (ทอมา) เป็นบุตรคนที่ 3 ของเจ้าพระยามหาโยธา (เจ่ง) เป็นผู้รักษาราชการเมืองตั้งแต่ พ.ศ. 2358

2. พระยาดำรงราชพลขันธ์ (จุ้ย) เป็นบุตรคนที่ 3 ของเจ้าพระยามหาโยธา (ทอเรียะ) เข้าใจว่ารับตำแหน่งผู้ว่าราชการเมื่อ พ.ศ. 2401 ดังข้อความปรากฏว่า[3] ประกาศนามผู้ว่าราชการเมืองนครเขื่อนขันธ์ ณ วันพฤหัสบดี เดือนยี่ ขึ้นสิบค่ำ ปีมะเมีย สัมฤทธิ์ศก (พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) ดำรัสว่าชื่อผู้สำเร็จราชการเมืองนครเขื่อนขันธ์ เป็นชื่อตั้งตามนามเมืองไปเมื่อแรกตั้งเมืองนั้น พระบาทสมเด็จพระพุทธหล้านภาลัยได้พระราชทานแต่นามเมือง ยังไม่ได้พระราชทานนามผู้สำเร็จราชการเมืองการก็เลยมา ควรจะมีชื่อผู้สำเร็จการเมืองให้แปลกจากนามเมือง....เพราะฉะนั้นบัดนี้โปรดพระราชทานนามพระยาผู้สำเร็จราชการเมืองนครเขื่อนขันธ์นั้น ว่าพระยาดำรงราชพลขันธ์ ผู้สำเร็จราชการเมืองนครเขื่อนขันธ์ ถือศักดินา 3000.....

ผลงานเกี่ยวกับหน้าที่ราชการของพระยาดำรงราชพลขันธ์อันหนึ่ง[4] ที่ปรากฏคือเมื่อวันอังคาร แรม 1 ค่ำ เดือน 4 ปีฉลู นพศก จุลศักราช 1239 (พ.ศ. 2420) ว่าพระราชหัตถ์ถึงเจ้าพระยาสุรวงศ์ เรื่องริโปตพระยานครเขื่อนขันธ์ (พระยาดำรงราชพลขันธ์) ทำมายื่นซึ่งจะขุดคลองแต่ปลายคลองพระโขนงถึงปลายคลองบางพระแขวงฉะเชิงเทรานั้นเห็นว่าถ้าขุดขึ้น ยอมให้ขุดต้นฤดูฝนนี้ เงินซึ่งจะใช้นั้นให้เบิกคลังทั้งจำนวนให้มีแซงชั่นตามธรรมเนียม ส่วนเงินราษฎรจะช่วยในการขุดคลองนั้นแจกใบจองไปเมื่อไร ให้พระยานครเขื่อนขันธ์เก็บเงินแก่ราษฎรตามพิกัดส่งคลังทุกคราว ราษฎรจองนาจนตลอด ถ้าที่เหลือทุนหลวงก็ยังติดอยู่ในคลอง กว่าจะมีผู้มาจับจองจึงเก็บเงินส่งต่อไป....

๓. **พระยามหาโยธา** (นกแก้ว) เป็นบุตรคนที่ 5 ของพระยาดำรงราชพลขันธ์ (จุ้ย) และเป็นน้องชายของเจ้าจอมมารดากลิ่นในรัชกาลที่ 4 ได้รับตำแหน่งเป็นผู้ว่าราชการเมืองนครเขื่อนขันธ์ในปีใดไม่ทราบชัด แต่เชื่อว่าคงเป็นเมื่อก่อน พ.ศ. 2430 เล็กน้อย หลังจากนั้นได้รับราชการเป็นอัครราชทูตประจำกรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมนีระหว่าง พ.ศ. 2430 – 2440 แล้วต่อมาย้ายไปเป็นอัครราชทูตประจำกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ มีเรื่องที่น่าสนใจเกี่ยวกับท่านผู้นี้โดยการที่ร่วมมีบทบาทในด้านรัฐประสานโยบายของประเทศ[5] คือในพ.ศ. 2427 ตอนต้นรัชสมัยรัชกาลที่ 5 คือเมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสวยราชย์ได้ประมาณสิบหกปี เจ้านายและข้าราชการคณะหนึ่ง มีพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนเรศวรฤทธิ์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิธาดา พระยาดำรงราชพลขันธ์ (นกแก้ว) ซึ่งมีศักดิ์เป็นน้าชายของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนเรศวรฤทธิ์ เป็นต้น ได้เข้าชื่อกันถวายหนังสือกราบบังคมทูลความเห็นขอให้ทรงจัดเปลี่ยนแปลงระเบียบราชการแผ่นดินเป็นเนื้อความยืดยาว พร้อมด้วยอรรถาธิบายตัวอย่างเหตุการณ์ว่า กรุงสยามกำลังอยู่ในห้วงล่อแหลมอันตรายจากชาติอื่นที่ใหญ่กว่า แม้ในอดีตจะให้ดำเนินนโยบายต่างประเทศเป็นอย่างดีมาแล้วก็ตาม แต่ก็มิได้สามารถทำให้รอดพ้นจากอันตรายที่ว่านี้ได้โดยถาวร

ทางที่จะป้องกันอันตรายได้อย่างถาวรมีวิธีเดียวคือจัดการปกครองตามคติยุโรปให้เป็นที่นับถือเสมอบ่าเสมอไหล่ในหมู่ประเทศตะวันตก แต่การบำรุงรักษาเช่นมีในกรุงสยามทุกวันนี้เป็นทางผิดตรงข้ามต่อทางยุโรป ปราศจากแบบแผนและกฎหมายที่เรียกว่าคอนสติติวชั่น ซึ่งประกอบไปด้วยสติปัญญาและกำลังของราษฎรเป็นพร้อมเพรียงกันเป็นประมาณ ซึ่งเขานับกันว่ามียุติธรรมทั่วถึงกัน จะทำการสิ่งใดสำเร็จได้แน่จริง

ที่กราบบังคมทูลขอให้เป็น *"คอนสติติวชั่นยุโรป"* นั้น หาได้ประสงค์ที่จะให้มีปาลิเมนต์ในเวลานี้ไม่ แต่ใคร่ทูลขอให้เป็นระเบียบราชการแผ่นดิน โดยวิธีการอันได้แก่การเปลี่ยนแปลงพระราชประเพณีการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองแบบปรมิตาญาสิทธิราชย์ การบริหารทุกอย่างให้อยู่ในความรับผิดชอบของข้าราชการผู้ใหญ่ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งเป็นคณะคาบิเนต และบริหารงานภายในกรมของตนเองโดยอิสระ ต้องมีกฎสืบสันตติวงศ์เป็นราชประเพณีแน่นอน เพื่อป้องกันการระส่ำระสายเมื่อผลัดเปลี่ยนรัชกาล และเพื่อขัดขวางการที่เสนาบดีจะคิดแย่งราชสมบัติขจัดการรับและให้สินบนทุกทาง ให้ข้าราชการมีสวัสดิการและมีเงินเดือนเพียงพอตามฐานานุรูป ให้บุคคลมีสิทธิและหน้าที่เสมอภาคกันตามกฎหมายทั้งเรื่องภาษีและสักเลข ให้เปลี่ยนแปลงขนบธรรมเนียมและกฎหมายโบราณที่ล้าหลัง ข้าทูลละอองธุลีพระบาทและราษฎรต้องมีโสตในถ้อยคำและความคิดเห็นของตนที่เป็นประโยชน์และมีอำนาจที่จะแสดงออกมาให้ปรากฏ แต่การใส่ถ้อยความที่ไม่จริงนั้น จึงจะมีโทษตามพระราชกำหนดกฎหมาย ฯลฯ

ทั้งนี้เพื่อให้ราษฎรเกิดความรู้สึกทั่วกันว่าการกดขี่ยุติธรรมต่าง ๆ หมดสิ้นแล้ว และเมืองไทยเป็นของประชาชนไทยทุกคน ก็จะบังเกิดกำลังใจจะช่วยกันประกอบสัมมาชีพและรักบ้านเมืองห่วงแหนแผ่นดินไทย เมื่อศัตรูมีมาถึงก็จะเจ็บร้อนคิดเข้าช่วยป้องกันชาติ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ทรงมีพระราชดำรัสแถลงพระบรมราชาธิบายแก้ไขการปกครองแผ่นดินว่า ทรงตระหนักในภยันตรายดังกล่าวนั้นอยู่แล้ว ทรงปรารถนาแรงกล้าที่จะบำรุงความเจริญความมั่นคงของประเทศชาติ แม้จะเสียพระราชอำนาจเป็นต้นว่า อำนาจสิทธิขาด (แอบ

โซลูต) ก็จะมิทรงขัดขวาง นอกนั้นทรงเห็นว่าควรแบ่งการปกครองแบบจตุสดมภ์ แบ่งเสนาบดีออกเป็น 6 ตำแหน่งนั้น ควรแก้ไขโดยแบ่งราชการแผ่นดินเป็น 12 ส่วน และต้องเพิ่มเสนาบดีให้เพียงพอกับราชการ ทรงดำริหให้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดลำดับราชสันตติวงศ์ให้เป็นแบบฉบับมั่นคง (และได้สมบูรณ์ลงเมื่อ พ.ศ. 2467 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6)

นอกจากนี้ทรงพระดำริว่า การใช้การปกครองแบบยุโรปและด้วยอำนาจกำหนดอย่างของกษัตริย์นั้น ๆ ไม่อาจกระทำได้เพราะขาดคนรอบรู้ในทางนั้น และถ้าจะมี "ปาลิเมนต์" คนที่สามารถเป็น "เมมเบอ" หรือสมาชิกสภามีน้อยนัก ราษฎรอาจหวาดหวั่นด้วยว่ายังไม่เคยนึกปรารถนาการเช่นนั้น คงจะเชื่อถือกษัตริย์มากกว่าสภา พระบรมราชานุภาพของพระเจ้าแผ่นดินควรจะกำหนดตามแบบเดิมต่อไป แต่ก็มิได้หมายความว่าพระมหากษัตริย์จะทรงมีพระราชอำนาจฆ่าคนให้ตายโดยไม่มีความผิด

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าจึงได้ทรงดำเนินการปฏิรูปการปกครองโดยพระปรีชาสามารถ มิได้ทรงแต่งตั้งเสนาบดีต่าง ๆ โดยทันที แต่ทรงพยายามศึกษาแบบอย่างทางยุโรปก่อน ทรงแสวงหาหลักการจัดระบบบริหารแบบคณะเสนาบดียุโรป และทรงทดลองปฏิบัติตั้งแต่พ.ศ. 2431 ถึง 2435 โดยใช้คณะเสนาบดีของพระองค์ให้ลองบริหารงานโดยตั้งเป็นคณะรัฐบาลจำลองไว้ เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2435 ได้ทรงเลิกตำแหน่งอัครเสนาบดีและเสนาบดี โดยการประกาศแต่งตั้งเสนาบดี โปรดฯ ให้มีเสบาบดี 12 ตำแหน่งมีศักดิ์เสมอกัน และให้เป็นที่ประชุมเสนาบดี 12 ตำแหน่งเรียกว่า "เสนาบดีสภา" หรือ "ลูกขุน ณ ศาลา" ซึ่งมีหน้าที่ร่วมกันและแยกกันตามพระราชบัญญัติที่จะออกใช้ต่อไป....

ข้อความอันยืดยาวตามที่ท่านผู้อ่านได้ผ่านมาแล้วนี้ อาจทำให้เกิดความรู้สึกว่าไม่เห็นจะมีอะไรเกี่ยวข้องกับเมืองนครเขื่อนขันธ์ แต่ที่แท้จริงแล้วตอนนี้เป็นตอนที่เป็นสาระสำคัญที่สุดของบทความนี้ เป็นหลักฐานที่ชี้ให้เห็นว่าอย่างน้อยท่านผู้มีเชื้อสายมอญ 2 ท่าน และเป็นทายาทของมอญเมืองนครเขื่อนขันธ์ อันได้แก่ **พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนเรศวรฤทธิ์** ซึ่งทรงเป็นพระโอรสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 อันประสูติในเจ้าจอมมารดากลิ่นเพราะฉะนั้นจึงทรงเป็นพระหลานตาของพระยาดำรงราชพลขันธ์ (จุ้ย) พระองค์จึงทรงมีเชื้อสายมอญอยู่ครึ่งพระองค์ และเป็นที่เรียกขนานพระนามในหมู่คนมอญทั่วไปว่า *"เจ้ามอญ"* และท่านอีกผู้หนึ่งคือ**พระยาเกียรติ** (นกแก้ว) ซึ่งเป็นเชื้อสายมอญเต็มตัว ทั้งสองท่านนี้ทรงเป็นและเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการริเริ่มในการจัดการเปลี่ยนแปลงราชการแผ่นดินดังกล่าว ก่อนผู้หนึ่งผู้ใดทั้งสิ้นในประเทศนี้ และจนกระทั่งก่อให้เกิดการดำเนินการแก้ไขการปกครองแผ่นดินให้เป็นแบบประชาธิปไตยมาเป็นลำดับ ดังที่เป็นแบบของการปกครองของประเทศไทยตลอดมาจนกระทั่งทุกวันนี้

4. **พระขยันสงคราม** (เจ็ก หรือ แป๊ะ) เป็นบุตรคนที่ 19 ของพระยาดำรงราชพลขันธ์ (จุ้ย)

5. **พระยาเกียรติ์** (ขุนทอง) เป็นบุตรคนที่ 6 ของพระยาดำรงราชพลขันธ์ (จุ้ย)

6. **พระยาดำรงราชพลขันธ์** (หยอย) เป็นบุตรคนที่ 15 ของพระยาดำรงราชพลขันธ์ (จุ้ย)

7. **พระยาพิพิธมนตรี** (ปุย) เป็นบุตรคนที่ 1 ของพระยาเกียรติ์ (ขุนทอง) เกิด พ.ศ. 2414 เป็นผู้รั้งราชการจังหวัดสมุทรปราการเมื่อ พ.ศ. 2450–2454 เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดนครเขื่อนขันธ์ พ.ศ. 2454–2455 ถึงแก่กรรม พ.ศ. 2482

8. **พระยานาคราชกำแหงประแดงบุรีนายก** (แจง) เป็นบุตรคนที่ 18 ของพระยาดำรงราชพลขันธ์ (จุ้ย) เกิด พ.ศ. 2406 เป็นผู้ว่าราชการเมืองนครเขื่อนขันธ์เมื่อพ.ศ. 2457–2467 ถึงแก่กรรมเมื่อ พ.ศ. 2493

ในลำดับต่อไปผู้เขียนจะของดเว้นคำอธิบายที่เกี่ยวกับประชาชน พระภิกษุสงฆ์ วัดและขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ที่นิยมกันในหมู่ชนชาวรามัญในอำเภอพระประแดงไว้ก่อนจะขอกล่าวถึงการตั้งโรงพิมพ์หนังสือมอญในเมืองนครเขื่อนขันธ์ ซึ่งอันนี้ถือว่าเป็นวิธีการหรือความพยายามสิ่งหนึ่งซึ่งชาวรามัญได้กระทำเพื่อสืบทอดภาษาของตนเองเอาไว้ให้ถาวรสืบไป

การก่อตั้งโรงพิมพ์หนังสือมอญ[6] เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นประมาณก่อน พ.ศ. 2447 จนถึงหลัง พ.ศ. 2483 ผู้ที่ริเริ่มการก่อตั้งโรงพิมพ์นี้คือพระภิกษุบุญขัน จนทกนต ผู้ซึ่งมีชีวิตอยู่ระหว่างพ.ศ. 2409 ถึง 2483 โรงพิมพ์นี้ได้มีการย้ายที่อยู่ไปถึง 3 แห่งด้วยกัน ครั้งแรกอยู่ที่วัดแค ต่อมาได้ย้ายไปอยู่ที่วัดโมกข์ ตำบลตลาด อำเภอพระประแดง จนกระทั่งถึงประมาณ พ.ศ. 2469 ได้ย้ายโรงพิมพ์ไปตั้งอยู่ที่วัดพิมพาวาส อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จนกระทั่งประมาณ พ.ศ. 2484 เมื่อพระภิกษุบุญขันได้มรณภาพลงเมื่ออายุของท่านได้ประมาณ 75 ปี เหตุที่ต้องย้ายโรงพิมพ์ไปตั้งอยู่ณ ที่วัดพิมพาวาส จังหวัดฉะเชิงเทราก็เพราะท่านได้ถูกลงโทษคณะกรรมการของมหาเถรสมาคมโดยข้อหาที่ว่าผิดวินัยสงฆ์ ในฐานที่ไปร่วมสังฆกรรมกฐินที่วัดเชียงใหม่ (ในปัจจุบันวัดนี้ร้าง อยู่ในเนื้อที่ของวัดกลาง ตำบลบางพึ่ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ) ในขณะนั้นวัดเชียงใหม่เป็นวัดร้างไม่มีวิสุงคามสีมาที่จะทำญัตติกรรมใด ๆ ได้ ได้มีบุคคลกลุ่มหนึ่งคิดอ่านจัดให้มีการทอดกฐินขึ้นที่วัดนี้ โดยอาศัยพระอุโบสถของวัดพญาปราบปัจจามิตร์ซึ่งอยู่ที่ฝั่งตรงข้ามของคลองลัดหลวงเป็นสถานที่กระทำญัตติจตุตถกรรมกฐิน ความนี้ได้ทราบถึงพระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหลวงชินวรสิริวัฒน์พระสังฆราชเจ้า ได้ทรงมีมติลงโทษพระสงฆ์หลายองค์ที่ได้ไปร่วมในการทอดกฐินครั้งนั้น ในบรรดานี้ก็มีพระภิกษุบุญขันรวมอยู่ด้วยองค์หนึ่ง ท่านได้ถูกขับให้ย้ายไปอยู่ ณ ที่วัดพิมพาวาสดังกล่าว ฉะนั้นตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. 2469 ท่านจึงได้ไปดำเนินการโรงพิมพ์ของท่านต่อไป ณ สถานที่แห่งใหม่นี้ ได้ทำการพิมพ์หนังสือมอญที่ยังพิมพ์ไม่จบ เช่นได้แก่หนังสือชุดพระไตรปิฎก และหนังสืออื่น ๆ ด้วย

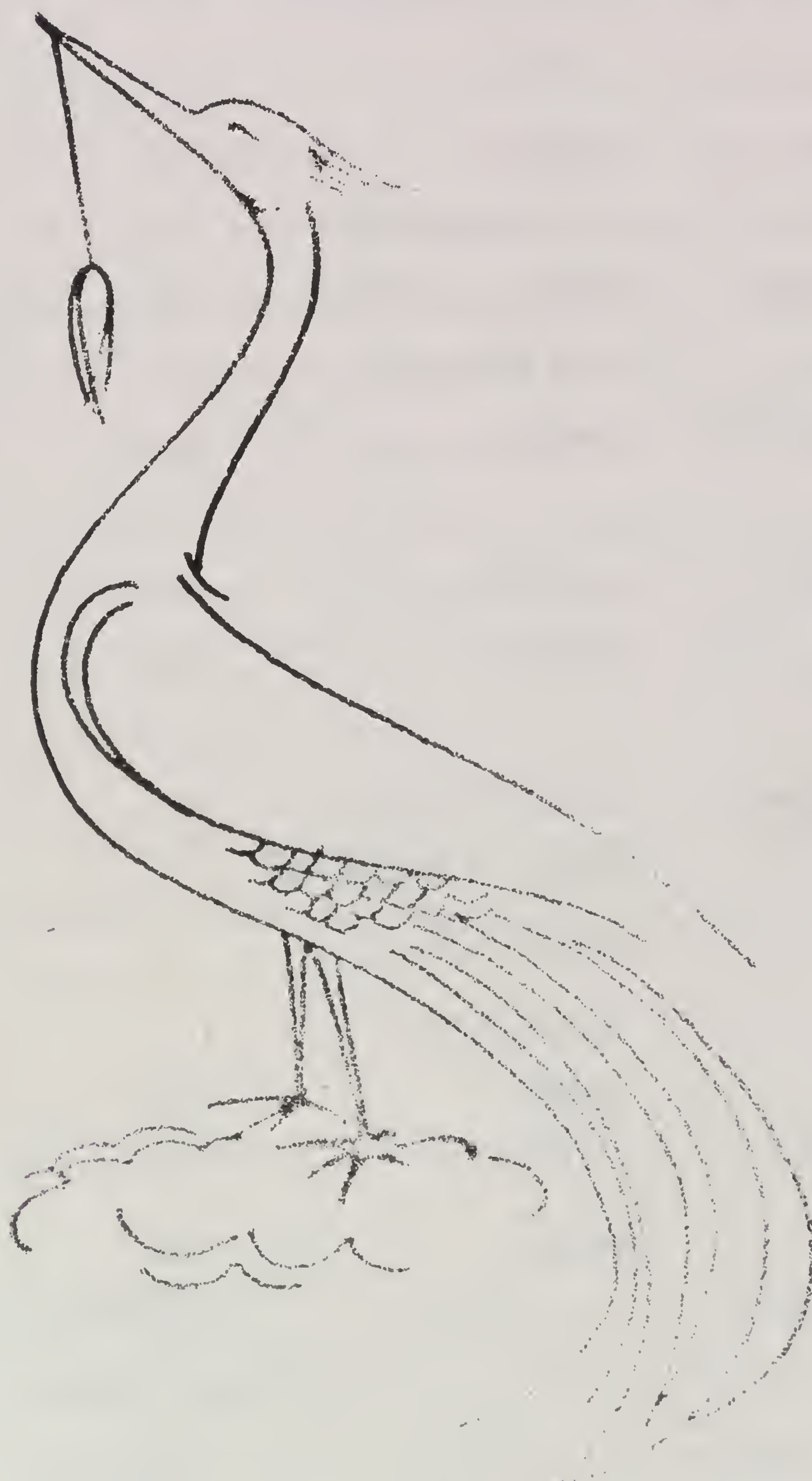
รายชื่อหนังสือมอญซึ่งได้ทำการตีพิมพ์โดยพระภิกษุบุญขัน จนฺทกนฺต ณ ที่โรงพิมพ์ปุญญักขันธาคาร (ณ ที่วัดแคและวัดโมกข์ พระประแดง) ตั้งแต่ พ.ศ. 2447 จนถึง พ.ศ. 2467 และณ ที่วัดพิมพาวาส ฉะเชิงเทรา ตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. 2469 ถึง 2484 มีดังนี้

	ชื่อหนังสือ	**ผู้แต่ง หรือที่มา**	**จำนวนหน้า**	**พ.ศ.ที่พิมพ์**	**จำนวนเล่มที่พิมพ์**
1.	ชุดประไตรปิฎก (มี 32 เล่ม)	พระไตรปิฎก ฉะบับหลวงของไทย	11,520	2445–83	1,000
2.	ทวาทสปริตและสุตตปริต	ของมอญเก่า	112	2447	2,000

3. คัมภีร์ลักขณปัญญา	พระคุณวงศ์ (จู) วัดปรมัยยิกาวาส	38	2448	1,000
4. หนังสือโลกสิทธิ	อาจารย์เฟาะ (พ.ศ. 2283)	28	2449	2,000
5. พยัญชนะอักขระและหนังสือเด็กวัด	ของเก่า	35	ไม่ทราบ	ไม่ทราบ
6. โรคนิทานกถา สรรพคุณยา และ ตำรายา	ของเก่า	81	ไม่ทราบ	ไม่ทราบ
7. หนังสือพระพุทธ์ 28 พระองค์	เยียะปล้าย (พ.ศ. 2379)	31	2451	4,000
8. หนังสือปารมีกาน	อาจารย์เฟาะ (พ.ศ. 2319)	75	2451	3,000
9. หนังสือพระโพธิสัตว์สิบ	พระภิกษุบัณฑิต (พ.ศ. 2371)	75	2451	3,000
10. สมณปฏิบัติ คิหิปฏิบัติ	พระครูอุตตโมรุวงสธาดา	140	2451	2,000
11. อุปาสโกวาทกถา	อุสีลเถร	119	2451	1,700
12. อจินเตยคุณกถา	พระไตรสรณธัช	80	2451	ไม่ทราบ
13. อุปาสกานุสาสนกถา	พระไตรสรณธัช	201	2451	1,000
14. มหาสติปัฏฐาน	พระไตสรณธัช	78	2451	1,000
15 พงศาวดารกรุงสุธัมมวดีและหงสาวดี	ของเก่า	444	2453	1,000
16. นิทานธรรมเจดีย์	ของเก่า	264	2455	1,000
17. ทวาทสปริต (พิมพ์ครั้งที่ 1)	ของเก่า	116	2455	1,000
18. อริยสัจจทิวินิจฉยกถา	เจ้าอาวาสวัดคลองสิบเจ็ด ต.ดอนฉิมพลี อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.ฉะเชิงเทรา	12	2466	2,000
19. ทวาทสปริต (พิมพ์ครั้งที่ 2)	ของเก่า	252	2467	1,000
20. ทวาทสปริต (พิมพ์ครั้งที่ 3)	ของเก่า	118	2480	1,000

เชิงอรรถ

1. *พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 2* พระนิพนธ์ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระดำรงราชานุภาพ ฉบับพิมพ์ครั้งแรก ปีมะโรงอัฐศก พ.ศ. 2459 หน้า 171–173 โรงพิมพ์ไทย ณ สพานยศเส กรุงเทพฯ
2. *เรื่องสร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์* ในหนังสือ*ลำดับสกุลคชเสนี.* พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพพระยานาคราชกำแหงประแดงบุรีนายก (แจ้ง คชเสนี). โรงพิมพ์บัญชรการพิมพ์ กรุงเทพฯ พ.ศ. 2496
3. ประกาศนามผู้ว่าราชการเมืองนครเขื่อนขันธ์ ในหนังสือ*ประชุมประกาศ รัชกาลที่ 4* พ.ศ. 2394–2404. หน้า 302–303. พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพพระมหาโพธิวงศาจารย์ อินทโชตเถระ. โรงพิมพ์ดำรงธรรม ธนบุรี. พ.ศ. 2511.
4. *จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน ภาค 5 และภาค 6.* พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พ.ต.อ. เพลิน ศรีสาคร และนางกัณหา ศรีสาคร. หน้า 58–59. โรงพิมพ์ทำเนียบนายกรัฐมนตรี กรุงเทพฯ พ.ศ. 2514.
5. *เรื่องเจ้านายและข้าราชการกราบบังคมทูลความเห็นจัดการเปลี่ยนแปลงราชการแผ่นดิน ร.ศ. 103 และพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแถลงพระบรมราชาธิบายแก้ไขการปกครองแผ่นดิน.* หน้า 106. โรงพิมพ์กรมสรรพสามิต พระนคร พ.ศ. 2510
6. พระครูวิธานธรรมปรีชา วัดกลาง ตำบลบางพึ่ง อำเภอพระประแดง. ติดต่อส่วนตัว.

ความนำ
หนังสือภาษารามัญที่นำมาตีพิมพ์ท้ายเล่มนี้

หนังสือรามัญที่ท่านจะได้พบต่อจากนี้ นับว่าเป็นวรรณกรรมอันยอดเยี่ยมของท่านโบราณจารย์ที่ได้รจนาเอาไว้ ประกอบด้วยเนื้อหาสาระที่สูงค่า ท่านผู้ใดที่สามารถอ่านได้จะได้รับความซาบซึ้งถึงคุณค่าแห่งพระคุณของบิดา มารดาที่ท่านพรรณนาโวหารเอาไว้อย่างลึกล้ำ แรกทีเดียวคิดว่าจะถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาไทย อันจะก่อประโยชน์ได้มากทีเดียว แต่พอครั้งใกล้งานหลวงปู่มากเข้าภาระกิจอันมากมายทับถมทวีจนไม่มีเวลาพอที่จะเพียรพยายามถอดถ้อยเนื้อความออกมาได้ แต่ใจก็ยังเสียดายคุณค่าของวรรณกรรมชิ้นนี้อยู่มิคลาย จึงขอนำมาลงไว้เป็นภาษารามัญ เพื่อท่านที่อ่านจะได้รับประโยชน์บ้างตามควร สำหรับท่านที่อ่านไม่ได้ก็จะได้รู้จักลักษณะภาษารามัญเอาไว้เพราะนับวันก็จะสูญหายไป นอกจากนั้นยังจะเป็นการสืบเนื่องวรรณกรรมชิ้นนี้ไว้ถึงจะเป็นภาษารามัญก็ตาม ด้วยเนื้อที่กระดาษมีจำกัดจึงนำมาพิมพ์ไว้เพียงแต่ส่วนเดียวเท่านั้น

ขอสรุปเนื้อความไว้ให้ท่านทราบเป็นแนวทางพอสังเขปดังนี้

เนื้อเรื่องเป็นการพรรนณาโวหารที่มีความไพเราะชวนประทับใจ ใช้การเปรียบเปรยยกอ้างอุทาหรณ์ที่ลึกซึ้ง บรรยายความถึงพระคุณของบิดา มารดา ครูอาจารย์ ที่มีความรักและเอ็นดูลูกและศิษย์อย่างสุดซึ้ง เมื่อลูกเจริญวัยแล้วบิดามารดาก็แสวงหาครูผู้สามารถสั่งสอนอบรมลูกรักของตนในศิลปวิชาการต่าง ๆ เพื่อให้ลูกรักนั้นเจริญรุ่งเรืองในวิชาการทุกสาขา ก่อนที่บิดามารดาจะมอบลูกแก้วให้อยู่ในสำนักของครูอาจารย์นั้นก็ได้พูดพร่ำสอนลูก ขอให้ลูกจงรู้จักกิจที่ควรปฏิบัติต่ออาจารย์ ตื่นเช้าขึ้นมาต้องปัดกวาดเช็ดถูเสนาสนะ กุฏิวิหาร (สมัยนั้นการศึกษามีอยู่เฉพาะในวัดเท่านั้น) ตักน้ำ ต้มน้ำ เตรียมน้ำใส่ขันล้างหน้าไว้ให้พร้อม จัดสำรับอาหารให้ดีไม่ขาดตกบกพร่อง ยามเมื่อท่านฉันอาหารคอยดูแลรับใช้ใกล้ชิด เมื่อท่านสั่งสอนศิลปวิชาการอย่างไรต้องตั้งใจและอดทน ฝึกฝนทั้งต่อหน้าแลลับหลัง ไม่กล่าวตำหนิโทษท่านโดยประการทั้งปวง ควรรำลึกยกย่องท่านในสถานที่ทุกสถาน กราบไหว้บูชาครูอาจารย์ทุกกาลเวลาด้วยจิตใจ นอกจากนั้นเนื้อเรื่องยังยกข้อพระคุณของครูอาจารย์ และบิดามารดามาให้เห็นไว้อย่างเด่นชัด การใช้ศิลปการเขียนวรรณกรรมชิ้นนี้มีการลำดับเรื่องด้วยลีลาที่งดงาม ชวนให้เจริญใจในการอ่านมาก ผู้ที่อ่านจะไม่ยอมวางจนกว่าจะจบเล่ม การใช้สำนวนมีลักษณะทางศิลปวัฒนธรรมของรามัญและรักษาบรรยากาศไว้อย่างน่ายกย่อง หากเวลาและโอกาสจะอำนวยในภายภาคหน้า อาตมาจะแสวงหาถ้อยคำภาษาไทยอันเหมาะสมถ่ายทอดเรียงรจนารักษาความสูงส่งและยิ่งใหญ่แห่งวรรณกรรมชิ้นนี้ออกมาเป็นภาษาและสำนวนไทยสืบไปในอนาคตสมัย

หากท่านใดที่มีความสงสัยไม่เข้าใจในการอ่านภาษารามัญเหล่านี้อยู่บ้าง อาตมาพร้อมที่จะให้ความกระจ่างชัดแก่ท่านได้เสมอ และขอให้ติดต่อสอบถามได้ทุกกาลเวลาโดยอาตมาจะถือเป็นสิ่งที่น่ายินดีเป็นอย่างยิ่ง

พระครูธีรสารปริยัติคุณ (โนรี ธีโร ปธ.5)

รักษาการเจ้าอาวาสวัดอาษาสงคราม

อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

လိဂၢ်ဖှ့ၤဘာ

သွဂၢ်ဂေၢာန်ဂရှ့ၫၿညိဂွံကၢဂၢ်မွေၢန်

နမောတညှတိ။ ကွ့်ငထံကၢ်ကလိ့တဲပွ့်ုသိဘ။ ယိုလဝ်ဂုန်ဓရာဇုဓဒ္ဓာ ဘာကျ။ ယိုဂုန်မွေနဝဂုန္ဒာ။ ယိဂုန်ဘင်ဃဘတ္တရိယာ။ ယိုလဝ်ဂုန်ရဘာ ဘာစာ။ ယိုလဝ်ဂုန်မိဒီကုိပိတာ။ ဉပ္ပဈာဲတုန်သိုဂုန်ဘစာ။ တဲဘဲပဗှာင် ပါင်ပုဓဒ္ဓာင်သွာ။ ဒွာပိလမောဝ်ဖျဝ်လဝ်စိတ္တာ။ ဂှုးကျောင်ဆတ္တဝ်ဒလာင် ဆဝ်ကျာ။ ဘဲယိုလဝ်စိပျှန်တူသိဘာ ။ လံဝိုပ်နိုဗာန်ထာန်ကျာ့ဘမှာ ကမှုကိုယဲဘဲဝေဒနာ.။ ညံင်ဒှာ်ပတ်ဂုဒကျ်ဘွာ ။ ဒးဘဆံကျာဒှ်ဘာ ဗတ်ဘု ။ ပကိုပျှန်ပါဘပွဲကာယျ ။ ဟိုလဝ်လိကၢ်ပွဲဗွဲဘင်ဓဒပ ။ ဆဗွဲခ ပ္နုဇန်လဝ်ဝကျ။ ပွဲရးမညှမတ်ဘာဘာဆာ။ ဆုတ်ဇာတ်ဌေတ်ဌွာ် ဖွဲဘာ။ ဂွံပျှုလိကၢ်ပ္ပိကၢ်ဝေါဟာ။ ခုတ်ယှုကျာလိဘ်ဖွဲဘာဓရာဒ် ။ ပဒ်ပိဒ်တူရှုပုံနုတမှာ ။ ဂဟာပ္ပတိဘ်ဘြဲကိုဗြဲခာ ။ မံင်တ်ဘုတ်ဘုန်တန် ပွဲဘှာ။ ညံင်ညှိထိုင်ဓရာင်ကိုဒှာင်ပုဗှာ။ ညံင်ဒှာင်ဂွံဗှန်ကိုညှိစန်ဗြာ ဘုဟ်န်ဘာခာစာဗြဲကိုဗြဲ။ ဆိုညးစာဘုတ်ဇှတ်မမံင်ဘ် ။ ဆမ့်င်ဗြဲ ဟ်ဒိုပိကိုမဘ် ။ ဆမှာပွဲဗှန်တန်ဘာဂဝ်ဂှ ။ ပေကၢ်ကောန်လိုပွဲပိမဒ်ပွဲ တ်။ မရိုင်တ္တာင်ဘ်ပိဂုဟွဲစး ဒှ်မိုဟ်လောန်ဘ်ဒှ်ဂတ္တရ။ ပျှင်ဗွးပဲါဝးဘ ဒုတံတဒ့ဲပင်ပွဲတ်ရ။ ဇှတ်မင်ပွဲကျာစာမိကိုမ။ ဂဝ်ဂုဒိုပ်ဘာပရိပါကာ။ ပွဲ ဂိတုဒးဗှုးနူဂတ္တာ။ ဂွံကောန်ဗြဲပွဲနဲဒှာင်ပုဗှ ။ ပိကိုမဗှန်ညှာတ်ကောန်

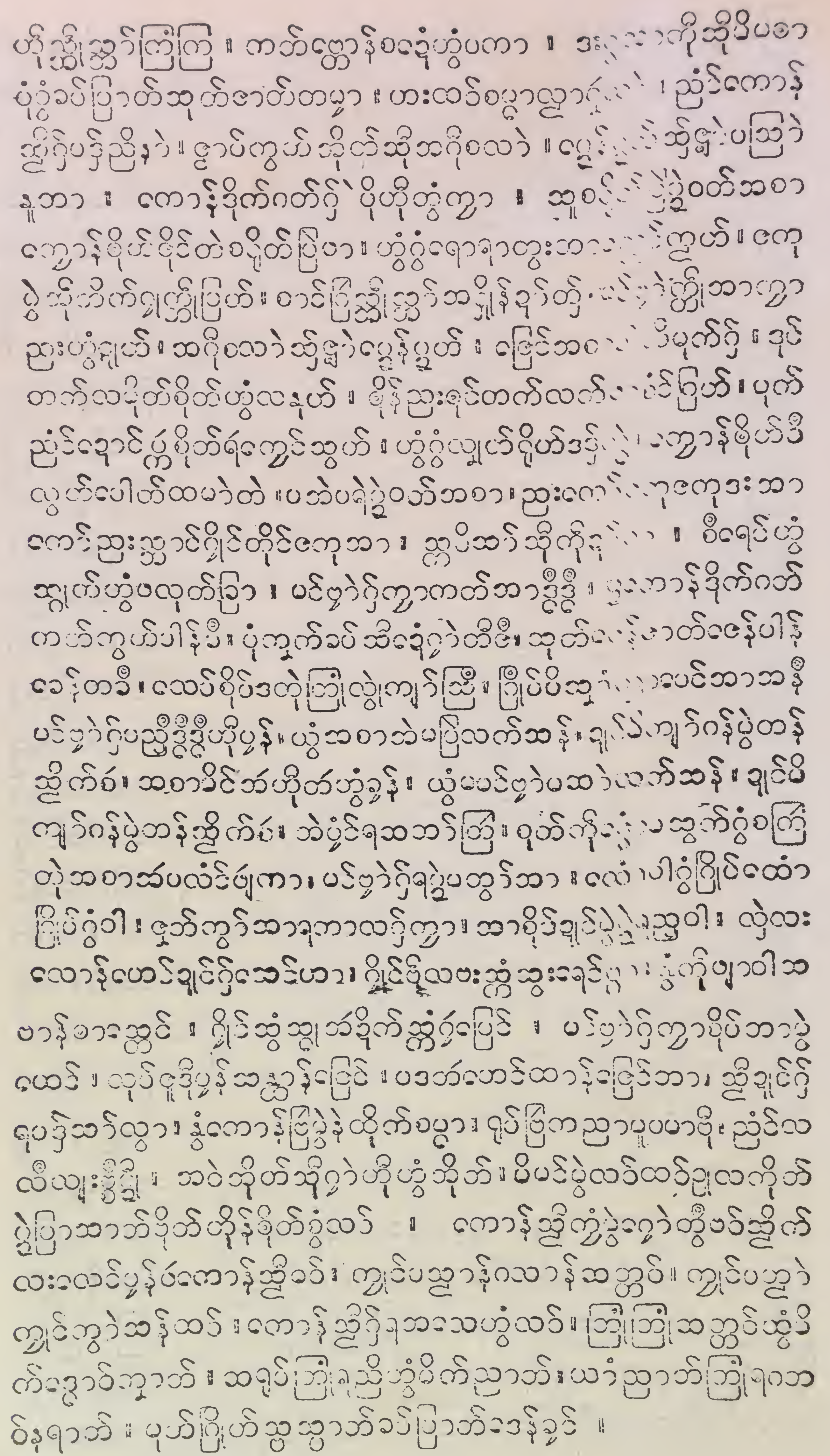
သၢ ၊ ပီတိဗျၢပ်ၸၢၸပ်ႂၢယျ ။ ဒိူၵ်ႂဝ်ၸုၵ်ၶႂ်ႂၢယျထၢၼ် ။ ၼေ ပ်ႃၶလၢၼ်ၸႅပ်ႂၵၢၼ်ႁဵတ်းၵၢၼ် ။ ၽဝ်ၵၢၸုၵ်ၵၢၸျၢပ်ၸၢၸၼ်ၶၢၼ် ၊ မုႁု ႁၢၺူတ်ၸိူၼ်ႉၶပ်ႈၵလၢၼ် ။ ပီမသိူၵ်ၸၢၼ်ၵၢၼ်ႁဵတ်းၵၢၼ်ပွႆႈ ။ ႁွႆႈၵွႆႈလၢ သၢႆဗတၢ်တၵုႆ ။ ၶဝိတ်ၵိုၵ်ႇပွႆႈႁွႆႈၵိုပွႆႈ ။ ပီမျိူၸဢၢႆပွႆႈမလၢႆၵၢ ။ ႁုႆႁၢၸ်ႁုႆ ပိတ်ႁိူတ်ႁွႆႈႁဵၢ ။ ၶေႃ်ၸၢၶႃၸ်ၸ်ၺႂ်ၶ်ၶုၸ်ၼပွႃ ။ ႁိူၸ်ၶဝ်ႁႂ်ႁႂ် ယၢၺၢတ်ထုၺၢတ်တသိပိၺၢတ်သိူၵ်ၸၢ ။ ႁၢႈထဝ်ၶုၵ်တ် ၵၶုၸ်ပတ်ၶၢ ။ ပါၼ်ၶိတၢ်ၵျၢၸ်ၶၢၵ်ပႂ် ။ ပါၼ်ၶိတၢ်ၸွႆႈပွႆႈၵၢၵိုၸုပ်ၼႂ် ၶါရပွႆႈၵၢႂ်တုပ်ၼႂ်ရၢၵၢၼ် ။ ႁၢႈထဝ်ပၵၢႂ်ၼႂ်ၸႂ်သွတ်လၼ် ။ ပိ ၺၢတ်ၼႂ်ပုၼ်သိူၵ်လၼ်ဗုတ် ။ ၸ်ၵိတုၸမၸ်ပွႆႈတၺူတ် ။ ၵျၵၶုၸ်မၸ် ၸုပ်ဗတ်ၺႃးၶၢၼ် ။ ဒိၸ်ၵၢၸ်ဒိၸ်ၵၢၸ်ၸိုတမွၸ်ၵၢၼ် ။ ဗၢတ်ပါၸ်သ ၶၢၼ်လိူၸ်ၸုၵၢၼ်ၵျ ။ ဒိၸ်ၸဒိၸ်ၸ်ၵိူၸ်ပါၸ်လၶု ။ လိူၸ်ရပိူၸ်ၸႃးၵျလ ၶၢၼ် ။ ပိပ်လိူၸ်ၵၢၼ်ၶိူၼ်ၼ်ရိုတ်တုႆ ။ ဗၢတ်ပါၸ်ၵိူၸ်ႁႂ်ပွႆႈမၵၢၼ် ဗႂ် ။ တုၸတုတုၵျထဝ်ပၵၢႂ် ။ ၵျထဝ်ပိူၼ်ၶေႃ်ၸိုၼ်ၸ်ဗႂ် ။ တုၸ်ၸမိူတ် မိူတ်ၵျၶူၸ်ၵိုတ်ယႂ် ။ ၶေႃ်ၸိုၼ်ၸ်ဗႂ်ၵိုၼႂ်တိတ်ၸၢ ။ ႁွႆႈၵိုဒွႆႈတႂ်ပ ပိူၵ်ပြိၵျၢ ။ ၵၢႁ်ၸၼ်ၸၢပ်ရၢႁွႆႈၸၵၢၼႂ် ။ ပႆၺၢတ်ၵၢၼ်ဗႂ်ၸိုၵ် ၸႂ်တသိ ။ ပိၺၢတ်သိူၵ်လၼ်ၵၢၼ်ႁိူပိတိ ။ ၼႂ်သွတ်ၸုၸ်ၶိမၸ်ပွႆႈ သိူၵျၢ ။ မၸ်ၵျၢၵၢၼ်ၵ်ပိမၶၢ ။ ၶေႃ်ၸိုၼ်ၸ်ၸႂ်ၵိုၼႂ်တိၵ်ၸၢ ။ ၵို ၼႂ်တိတ်ၵတ်ၵွတ်ႁိူၶၸ်ႁၢ ။ လၢၵိဗၢႁိပါၼ်ၶိၸုတ်ဢၢ ၸုတ်ၶၢတ်မၸ်ၶၼ်ၶွၼ်ပွႁ်ၸ်ၸၢ ။ ၵိုၵၢၼ်ၵတ်ႁၢၸ်ၶႁိူၸ်ၵွၢ ပိၵိုမၶၢႁိုၸၼ်ၸၢတ် ။ ရရၢတ်မၸ်ပုၼ်ၸပွႆႈၵၢၼ်ၵ် ။ ၼသိၼလပိၵိုမ ၸ ။ ၵၢၼ်ႁိူၵ်ၵိုၺႆၸ်ပိုၶုၸ်ၵၢ ။ ၶတိုၼ်ဗႂ်ၸမၸ်တ်ႁၢၸ် ။ ၶၢမ ၸိုၵ်ၸၢႂ်ဗႂ်ၺႂ်လၸ် ။ ပိၵိုမႁၢၸ်ၶၺ်ၸျၸ်ၶပ်ၸၢ ။ ၶၢၼ် ပိုပွႆႈ ႁၢၸ်ၶေႃ်ရၶၸ်ႁၢ ။ မၸ်ပွႆႈသိူၸွႆႈ ပိုပွႆႈၶၢၸ်ၵၢ ။ ၵၢၵွသိုတ်သိူၸ်ရိူ ဗၸ်ၸွႆႈၸ်ၸွ ။ ယၵ်ၸွႆႈၸုၵ်ၶုၵ်ဗၵ်ၶၵ်ၸၢၸျ ။ ပိုပွႆႈႁၢပ်ၸပိၵိုပ ဝ ။ တွၵ်တိုၵ်သိူၵ်ၵျၸ်ႁွႆႈၶးၵျၸ်ၸၢ ။ ၶွၼ်ပွႁ်ၸျ်ၸွၢႂ်ၸလႂ်ၶါ ႁၢ ။ လၢၵိဗၢႁိပါၼ်ၶိၸိၸၢ ။ ႁွႆႈၵွႆႈလၸ်ၺူတ်ၵွတ်ပါပ်ၸႂ်ၵျၢ ႁိူၸၵ်ၵ်ႁၢၸ်ႁွႆႈၸႂ်ၶၸ်ႁၢ ။ ၸ်ႁိူၺႆၸ်ၵ်ရၶၸ်ရၺႃးၵျၢ ။ သိူၸ် လၶးၸၢသၢႁွႆႈၵၸ်ၵး ။ ၸ်ႁိူၺႆၸ်ၸုဗျၶၸၢၺႃး ။ ၵၢၼ် ပိုပွႆႈၵျၢ ပၸ်ၸၢရၶၸ်ၸွႃး ။ ၵိုၸၢၵတ်ပုၼ်မၼ်ယၼ်ၸုၸွႃး ။ လၢၵိဗၢႁိပါၼ်

ခဳမဳပျး။ ကောန်`ပိုတုန်သွံညာန်ဂွံမဳကျွး ။ ဘိုတ်ဇှာပ်ပုံကျှက်ဂွံမြက်ဒဝ်
ညး ။ ကွတ်ပါင်တဲကိုလဟိုမဳကျွး ။ ကောန်`ပိုဍွးကြာဲဟွံဒးဍောင် ။ က
လောန်ဇှာပ်တငဲကျောန်နင်ဟွံယောင် ။ ပိုက်မရောင်ဟွံဒးဍောင်ဗိုတ်
ခိုဟ်ကွံကောန်ဗ္ဒဲနွံဗပေင်ဗိုတ် ။ မနဟွံလဝ်ဖျဝ်ဆူစရိုတ် ။ ဟွံဒး
ဍောင်ဓိုတ်စိုတ်ညံင်ပှ်ာင်တဲ။ နွံဟွံလေပ်ဒုတ်ဇ္ဂါပ်ကွတ်မွဲမွဲ ။ ချူကေဝ်
ဂှ်ကတ်ဇှာပ်ကွတ်ပါင်တဲ ။ ပုံကျက်မွဲမွဲဒဝ်ပေါဲဟိုဂှ်ဲ ။ ကွတ်တံဂှ်သွံ
ဟွံဂွံကိနွံ ။ တြုံဟွံမဳကျွးညးဂးဟွံဆဲ ။ ဟိုတ်ဂှ်ကောန်ဗ္ဒဲကိနွံဒဟ
ကိုနွံပံင်ဒါဝ်ဗ္ဒာဒုတ် ။ ဗ္တောန်ပြတ်ညာကိုနွံပြာကတ် ။ လောကဳ
ဗာဟဳပါန်ခဳပုတ်ဂှ်တ် ။ သုတ်ဗာတ်မင်ဇေန်ဗ္ဒုန်ပွ္ဍဟ်လိက်ပတ် ။ ဝဍ
ဝတ်ဝ်ရာသိုလောကဝတ် ။ ရာဇာဝတ်ဗျိုင်ခစည်ဒုတ် ။ ဂွံဝ ဆဝ်ဒ္ဂျင်
ကျုဝ်ဒါဝ်ဗှုတ် ။ ဂှုဂဍောင်မတ်ကတ်ညိရကောန် ။ မိက်ုမကိုဟိုပံင်
ဗြာန်နှ် ။ ဆိုတ်ဆဗ္ဗကွတ်ကိုကတ်ဗ္ဗောန် ။ ကောန်မိင်မိဟိုဍိုတ်ညို
လောန် ။ မုက်ညံင်ဍောင်ဂ္ဂြလိုတ်ပွန် ။ ညံင်ဂ္ဂမန်ညာန်ဂဖ္ဍတ္ဂဲ
ကောန်လိုက်စမ္ဂာဟွံမိတ်ခြာရဲ ။ နူမိမဓာဟွံမိတ်ခြာတုဲ ။ ဟိုပါန်ဒ
ဆင်ကောန်ကြုံထဝ်လွုံ။ ယွံမိက်ုမတလဂုန်ဒဲ ။ ဒဲမွဲကိုဒါခန်လွာဇွဲ
လျုလောန်တဲဗိုတ်အဲရယဲ ။ နူမိမဓာဟွံမိတ်ခြာဗြဲ ။ ဒမွဲဒါဆွံဒါ
ဂွံကောန်ဗ္ဒဲ ။ ဒ္ဂမွဲဗိုတ်ဒောန်လ္တုလောန်တဲ ။ နူမိမဟောင်ဟွံဒောင်ခြာ
ဗြဲ ။ ကောင်ဟွံခြာဒိုဟ်နူဂှ်ဗြိုဟ်ယဲ ။ ကောင်မစဟာပ်ဇေဇှာပ်မှ်ဲ
လမုဟ်ဂွံယဲကိုဒ္ဂဗ္ဒဲဒါ ။ ဓိုတ်ဂွံလဝ်ပေင်ဇေရပ်ဒ္ဂာ ။ ကိုကောန်
ဒကတ်ဗ္ဗောန်ပြတ်ညာ။ ဍိုကောန်ဒှ်ာတ်ပိုယဲဒါကိုဟာ။ ယွံထဝ်
ဒကောင်ဂဍောင်မတ်ဓါ။ လဟိုနွံဂှ်ဗြောင်ဒုတ်စဒ်ခြာ။ ပြတ်ပံင်ဒါနွံ
ကိုဟာကောန် ။ ကောန်ကြုံပံင်ရဂှ်အတယဲ ။ ကောန်ဟးကောန်ဗ္ဒဲကို
နွံတိတ်ဒါ။ ကိုနွံတိတ်ကတ်ဗ္ဗောန်ပြတ်ညာ။ ဂှ်ထဝ်ဒပြုတ်ထတ်
ရိုတ်ညိဟာ။ ယွံဒကောင်ပိုန်ဒတိုန်ပညာ ။ ပုံမွဲညးဟိုဒရိုတမှ်ာ။ မဍ
ဗ္ဒဲမွဲဒုတ်ဟွံမွဲပြတ်ညာ။ ဂးယဖုရာဃောဒကမှ်ာ။ နူမဒုတ်ဆွံဟွံဂွံ
ပံင်ဒါ။ ခလိုလိုင်လှ်ုင်မင်ဗ္ဒဲဂှ်ကျာ ။ ဒေသဳစုတ်ကိုစာဒိုဒ္ဂတာ။ တုဲ
ကွက်စုတ်ပေင်ကံဒေံဒင်ဟာ။ ကိုဒေံချိုတ်ဒုတ်လိက်ပတ်စုတ်ကာ
ဂိုတ်ဇကုဇကုဒးဒါ ။ ဟိုတ်ဟွံလေပ်ဒုတ်ပြတ်ညာဂ္ဂာ။ ဟိုတ်နူဗ္ဂိ
ဗှ်န်ဒန်ကုပညာ ။ လိက်ကိုချိုတ်ကွံဒေံဒးဒကတ်ကာ ။ ဂှုညိက်ဂွံဒ္ဂ

ညုံင်ဍဵုဂှ်ဟာ ။ ဟိုတ်ဟွံမံင်ဘာဟွံဒေသင်ဟာကောန် ။ ဟိုတ်ဂှ်ပိညာတ်
ကိုကတ်ဂွံဗ္ဒန် ။ ကိုတိတ်မံင်ဘာဝ်ဘစာပ္ဂန် ။ ကာပ္ဍဲအိုဂ်အွံပိဟွံကိုဂ်
ဂကျာန် ။ နွံကတ်ဗ္ဒန်ညိရကောန်ဍုၚ် ။ ကွတ်ဟွံမွဲတဲ့ညုံင်ဗိုကဲ္ဍုဗျု ။ ဒး
ဗြဲဒေ့ၚ်ဂုဍ္ဍဲတုဆု ။ ယွံအတဓုဍုဒကောင်ပိုန် ။ ဟးဒကောင်ရတ်ကုတ်
ထာင်ကိုန် ။ ဍုထဝ်ဗ္ဂိုန်ဃောဒတိုန်ညာတ် ။ ဃောမသိုက်ဘဲဃောမဂွှ်
ကွဟ် ။ ဃောဂွှ်ပညာဃောမပြာကတ် ။ ခါဍုတိတ်ကတ်ပြတ်ညာ
ဗ္ဒာပ်တင် ။ ပိကယိုင်နွံကိုဒ္ဂဗ္ဂဲဘာင် ။ ပေင်ကဘုပ္ဂန်ယာတ်ယန်ယာတ်
ကွ္ဍင် ။ ဗြောင်ဂတေပးဒးရေန်နှင် ။ ကို့တ်ပုန်ဝဝ်ါမဲ့ဆုတ်လာန်ဗင် ။ လ
ဗိန်စရံက်ဗြင်ဗောဝ်ပယင် ။ ဘဒေပါတ်ညးကွ္ဍင်ပိရာန်နှင်လဝ် ။ ကိုဍုကိုမျုပ်
ကြဲ့ညုံင်ဘိန်နွံဘွဝ် ။ ဟးထဝ်ကျုပဍုဘဆဝ် ။ နူတမ္ဂာဘာင်လဟိုလဝ်
ကောန်ဗြဲ့ဆတ္တဝ်ကိုတိတ်ဗဝ်ဘာ ။ ဆာန်ကောန်ဗြဲအွံကိုတိတ်ဆွံ
ပျု ။ ဆက်ဝွံလ္ဒာတ်ဂကွတ်ညးဘမ္ဂာ ။ ဟိုတ်ဂှ် ပိုရမိကိုမစာ ။ တိတ်ဗွံ
နွံကျာပ္ဍဲဘာရောင်ကောန် ။ ကောန်မိင်ရမ္သာင်ပါင်ပိကျာဝ်ဂန် ။ ယွံအံက်
ကျာဝ်ဂန်ဍုပညာ ။ ကိုဍုတိတ်ကတ်ဗ္ဒန်ပြတ်ညာ ။ ဂလာန်ဘံက်ဓါဟွံ
ခဆတာရ ။ ဘံက်စာဟိုဝတ်ကောန်ဍုကေတ်ခ ။ ဟွံဇးဗိုတ်မယိုဒုင်ရ
ဘ် ။ ပိကိုမပ္ဂန်မိင်ပါင်ကောန်ဍု ။ ပိပ်ဗိုတ်ကိုဗ္ဂိုညုံင်ဗိုဂဍာပ်ဂှ် ။ ဂလ္ဒာတ်
ဗ္ဂဲဘာညးစာဟိုဘ် ။ ဟိုဝတ်ဗ္ဒန်ကောန်လ္ဒာဂှ် ။ ဟးထဝ်ကမုဍုက
ဆဝ်ဂှ် ။ ဟးထဝ်ဗ္ဂိုန်ဒတိုန်ဗ္ဂဲဘ် ။ ဟးဒကောင်ဗိုတ်ဗျှံကိုတ်မိဂှ် ။
ဟးဒကောင်ရဘ်မဍုခတ်ဗြဲ ။ နွံတိတ်ဘာဘ်မံင်ဝ်ဘစာ ။ ဂလ္ဒာတ်ခပ်
ဆိနွံဆမ္ဂိကာ ။ အွ်ကွးညာတ်ကတ်ကိုဘစာ ။ ဂကျာန်ဥပ္ပကာဘစာ
ဒေ့ၚ်ပြ ။ ဂကျာန်ဗိုတ်ဝိဝတ်ပတ်ပိုင်ပဟ်တဲ ။ ဗြောင်ဘစာလ္ပာဘာဍေဲ ။
ဘိုလလုံဗ္ဂဲတဍဲ ။ လ္ဒုပ်ဂ္ဍဲဒဝ်ကြဲဗိုင်တဲ ။ ဗိဂရေင်ပဗိုတ်စရိုတ်ကိုပြ ။ က
ဂလာန်ဂကျွဆဗ္ဂဲမွဲ ။ လးပုန်အိုဗိုဗိုန်ကာင်ဗွဲ ။ ဂွံလဝ်ဝိုင်ဗေါတ်ဒှ်ဗိုင်
တဲ ။ ဂိုန်ပယိုက်ယိုက်ဒိုက်ရိုဟ်တဲ ။ ကဂရံဘစာလ္ပာဘာဆဲ ။ တဲဆဝ်ဍု
ဘာဘစာဘိတ်တဲ ။ ဗျုကျုပ်ပဝတ်ပတ်ပိုင်ပတ်တဲ ။ ဆက္ကဝ်ဂဒှ်တ်မွဲ
တိက်ဆက္ကဲညး ။ ဆိုတဲဂက်တိုန်ဘမ္ဂိုန်တပး ။ ကျာတဲဟွံယးကျာညးဟွံ
ဗ္ဒိ ။ လ္ပာဍဲဟောင်ဗရညးဘို ။ အွာဍုဟ်ရက္ကဒုင်ကို ။ ဗျုဗ္ဂုဆိုဒုင်ကိုညး
ညာတ် ။ ညးဒန်ဗြုရသ္ဍပုတ် ။ ဗိုတ်ကိုဆျင်ရလ္ပာကရောက် ။ ပဂထဲထုတ်
ဘိုဂဗ္ဒာဝ်စာကိုဂဒှ်ဘ် ။ သးတက်လပိဏ်ဗကိုတ်ပါင်ထဏ်ဃပိဏ်ယ

ချ့တ်ခဲ့ပထဲပ့တ် ။ ဧရင်ညးကျ့ာနၢဲဘၢကဘ်ကွတ် ။ ပုံဘဂိုကျ့ာဂွံ
လေပ်ဘၢဍာဘ် ။ ဝမ္ဗဝတ်ရောဆိုလောကဝဘ် ။ ချၢဒၢဝဘ်ဗျိုင်ခစညို
ဍတ် ။ ကောန်ဂွံတိဘၢဗွဲဘနၢဂဘ် ။ နၢဲဂွံပိကျးဂွံယးမုက်မဘ် ။ တိတ်
လဲါဘၢပျၢနၢဲဂွံပြၢကဘ် ။ တိုန်လတူဘၢပိဝါပဝတ် ။ ကွဒ်ဘၢချိုန်န်
လိုန်ပကိုထဘ် ။ ကြောဝ်စာကိုချၢတ်လစောဘ်ဟိုဂး ။ ဘစၢပကိုတ်
စိုဘ်ကိုလွဲလး ။ လ္ဘဒုဒ္ဒၢစောဒနၢညး ။ ပိက္ခပါဘ်ပွန်ဆန့်ကိုဒးရေး ။ ကို
ဆၢန်ဍုံအွးကွးပံင်ပွဲဘၢ ။ ကိုညိကိုဘၢဘဟၢစ္ ။ ညံင်ဘောန်ပွဲပိညို
ငပ်ဝ်ည္ဘ ။ ပရံစန်ဆဗ္ဘ်ဗွတ် ။ ပိုဘ်ကိုတိဗ္ဘ်ဍဘ်ည္ဘကၢ ။ စိရေင်ဂိုဟ်
တွဲပွဲဝဘ်ဘစၢ ။ စတဲ့ဒ္ဂကျ့ာပွဲဘၢလဂ် ။ ပ္ပါန်ပုင်ဆ္ဘဗ္ဗလဝ် ။ ဘြိတဲ့ဒ်
ဆွံရပ်ဂွံသမ့် ။ ပြးပြုတ်တံဂ်တွံထိုဘ်ညံင်အွး ။ လပိနေဂ်ယံကဲလးဗဂ်
ပြးဒး ။ လပ်တပ်တင်ပမင်ဘဲညး ။ လပရေချၢစန်စၢဟိုဂး ။ ဟန်ဗန်
ချ့ၢဲကိုပြးပြုဘ်ဆိုဖျး ။ ရပ်ဂွံလမ့်တွံထောံညံင်အွး ။ ပံင်ကိုဒးရေးနၢဲဒ်
ကွးဘၢ ။ ဟုံချဂ်ဟုံပိတ်သ္တိဘ်ဟွံဗြၢ ။ ပံင်ဖဘစၢလ္ဘဆၢရှဲ ။ ဘစၢမ္ဂ်ပွဲ
ယိုဘဲလျှောဝ် ။ လစောဘ်လျှောဝ်ဘ္ဂၢဝ်ဂွံင်ကိုတိ ။ ပံင်ကိုဆိရိလ္ဘဘြိ
ကြုင် ။ ပကျိုင်တသိုင်တံပိုင်ဘွ္ၢ ။ ဒိုပ်ဂဏ္တပွန်ပွဲဂိမ္ဂန္တာ ။ ပြၢဝ်လုပ်ဒိဒိဆိ
ကျိဘစၢ ။ ပို့က်ထဝ်ဇမွိင်ပိုက်ဆွိင်ညွ္ၢညွ္ၢ ။ ပယံကျဲဘဝ်သးဍုဝ်ဆ္ၢ
လ္ဘချၢချၢကွးဘၢဍောင်ဍုံဟ် ။ ဘစၢကိုရဆဗ္ဗချ္ဂန်ပွဟ် ။ ဆြိုက်ကိုဂ္ဂ
ဆိုဍ္တိုကိုပြဘ် ။ ဘရၢဇ္ဂၢပ်ကွဘ်ဇ္ဗၢတ်ဂ္ဂၢဲဗ့် ။ ကရံဘစၢဒ္ဂဲဘၢ
ကျ့ုင်ဂ့် ။ လ္ဘလျှုဟ်ဂ့်ဘ္ဂၢလွိ ။ ဖျဝ်ဆူစရိဘ်ကျောန်မိုတ်သိကျိ ။ တံဇိုင်ဘ
ရိနၢဲဍတ်လွိကွတ် ။ ဘွ္ၢဟိုဂးပစးစိုတ်ဍတ် ။ ကွးပွဲညးဆၢန်ဂလၢန်
ဟုံခတ် ။ ဆၢန်ဟွံဂိုဇိုဟ်ဗကိုဘ်ပါင်ထဘ် ။ ကွးဆင်ဂ့်ဆွံမဂွံလေပ်
ကွ္ဘ ။ ဂ္ဂုဟးဂ္ဂုယၢဲနၢဲဂချၢင်မဘ် ။ ဆမ္တိလဝ်ညိလဟိုပိဍတ် ။ ပုံဒဲ
တဘ္ဂၢပိပပြၢကတ် ။ နွံမင်ဗ္ဂၢဲဓၢဍိုက်ဘၢဘတ်ကွတ် ။ ပွဲကောန်ဍိုပွန်
ပွဲကောန်ဒိုက်ဂဘ် ။ ပိကိုပညတ်ကိုကတ်ပြုတ်ညၢ ။ ကောန်ဍိမွဲပွန်နွံ
ထဝ်ဘြန်ကျ့ာ ။ ထဝ်လ္ဂိတုန်ဘိုပိမကိုကၢ ။ ထဝ်သ္ဂိဂ့်ဘ်ပူဇ်ဘစၢ ။
ကောန်ဒိုက်ဂဘ်ပွဲတဲလ္လုဘၢ ။ ပိုန်ဟၢန်ဟွံပွဲထဝ်ဘြန်ဗွဲဘ္ဂၢ ။ တဲညး
ကျ့ာမဒးဘၢရ ။ ဆိုညးဓၢပိထောံဆိုဒိမ ။ ဘၢပိုင်ဘစၢပါတိမုက္ခ ။ ဘ
စၢညၢတ်ဗိုန်ဍၢန်ဟိုန်ထဒ္ဘ ။ ယွံမမင်ဗ္ဂၢဲနၢဲဘၢရေၢပ ။ မူဘြိကျ့ုင်န္န
ချုင်မူလ ။ ထောံပိမဂ့်မူဖုံကောဗ္ဗ ။ ဆန္တာန်ကြုပ်ဂွံဒေဝ်ဆဘြုဆ္ ။ မ္ဂးတံ

ကြိုင်ကျုင်ထေံချိုင်မိပ ။ ပမိက်ကေတ်ဂွံဟိုရပညာ ။ မင်ဗွဲမိင်ပါင်ရမ္သာင် ဘစာ ။ ယိုဒက်ဂှ်တဲနဲဍောဝ်စပ္ဍာ ။ ဟိုဟိုန်ဍိုန်နှ်ဟွံဂွံဗြိုန်ညာ ။ ယွံလေဘ စာပါဘိသောကွ ။ ပိုညးဓာဟောင်ဒကောဝ်ဟွံမွဲရ ။ ညိက်ဂွံလွပ်ဗွာင် ကွယ်ဘဇ္ဇ ။ ကွယ်ကြိုဗြိုဗံဂှ်ဒဝံဂျ ။ ပိုညိက်ကတ်ဗောင်ဇရေင်တီလ ပါန်မုက်ပါန်ဗိဗိပျုးရှုဂ္ဂ ။ ဖွးကြိုင်ကျုင်ထေံချိုင်မိပ ။ ညိက်လေင်ကွယ်ရ မိုဂ်ဟိလချောင် ။ ဘစာမိင်ကိုဟိုဟိုန်ပွဲတောင် ။ ဟွံဂွံခြာယောင်ပွဲ တောင်ဟိုဘာ ။ ယွံမပင်ဗွဲနဲတံညးဓာ ။ ဟိုဘ်ညိက်လေပ်ကွတ် ညတ်ကျုင်ဒောင်ဟာ ။ တကဲ့ဇတံဟွံလလံခြာ ။ ဘဲက္ကဘ်ကိုဘိုညိုကိုညး ဓာ ။ ညးဓာမိင်ပါင်ရမ္သာင်ဘစာ ။ ကောန်ညိပွဲဘ်ပူဇ်က္ကာ ။ ထင်ညိဂ္ဂဘုန် ဘ်ပူဇ်ဒောင်တာ ။ ဘောန်ဒိုက်ဂဘ်ဂှ်ပဒှ်ဘာဂ်လွာ ။ ဟွံမွဲဗြဲပွန်ထဝ် ဗြုန်ဗွဲဒွာ ။ တဲလ္လုဟောင်ဘဲဂွံဒောင်ဟာ ။ ဘဲဘဲပပ္ဍါင်ပါင်ပဍောင်ဘွာ ။ ဂဍောင်မဘ်ရက္ကဟ်ကျာ ။ ကျောင်ဒလောင်ထဝ်ဘဲလဝ်ပ္ဍါ ။ ဘဲပူဇ်ကျာ ဘစာရဘ် ။ ညိညးဓာညာက်ပဝဘ်ရုဂ် ။ ပါဟိမုက္ကဘလန္နာ ။ ဘယာပ် မေတ္တာညိညးဓာဘ် ။ ကောန်ညိပွဲရဒုံပဝ်ပ် ။ ယူဘလာ်မံင်ဘရံင်ဘရ် ဟိုဘ်ဒ်ညိရမနသျှုင်တ် ။ မိုန်ဘစာဘ်ဝေတ်တဒုံရ ။ မိုန်ဘစာဆဘ်ဒုံ ဟွံကေဂ္ဂ ။ ဒ်င်ယူဘလာ်ညိသြဘ်ကြိုကြ ။ ယံတက်ဂုတ်ရဒေဘဘုံင် ဒုံဘာန်တွာန်က္ကိုပာန်စံင် ။ ပ်ကွာကဲ့ညိဒုံဟွံရုင် ။ မိုန်ညးကော်ပံင်ညိ မှုညံဝ်စ် ။ ဒုံဟိုဟိုန်ရပ္ပဝ်ပ် ။ ဂျုဘဝ်ဘဲစ်ရဂွံဟိုဘာ ။ ဒုံဟွံညိက်ဗောင် ခြိဝ်ဘစာ ။ ဟွံဥပ္ပကာအာကေပွဲ ။ ဒင်ပေံလဟိုင်လယ်ဗိုဝ်တဲ ။ ဘစာ ဟိုဝဘ်ဟွံကောဘ်လေဲလေဲ ။ တက်ဝင်ဓနံဒေံဝင်ကရေဲ ။ ဗဘံ တကဲ့ဒုံပွဲဝေင်မံင် ။ ဓလိုဘကံင်ဒုံဝင်မံင်ကျာ ။ သျှုင်လဝ်မနပမံင်ပွံင် ကျာ ။ ဘစာဝဘ်ဟောင်ဟွံမာန်ဒောင်ဟာ ။ ဘစာဘိုဘ်စိုတ်စရိဘ်ငုး ဘာ ။ ဒုံဟွံကေတ်ညာဘ်ဇ္ဇာင်ကွတ်ဒောင်ဟာ ။ ယွံကဘ်ဒ္ဒာန်ဝလို လောန်ဘာ ။ လိက်ပဘ်ခပ်ဘိဟွံတိဒောင်ဟာ ။ မင်ဗွဲ[illegible]ခန်လွာပိ မ ။ ညိမဒုံကွေဂးကိုဒုံရ ။ ယွံလဝ်ကောန်ဗွဲနဲဘ[illegible]ဘ်စ ။ ကွတ် နဲမှုးဘွဲစညိမ ။ ကောန်ညိဂှ်ရလျှုင်လွဒေန်ကျပ် ။ ညံင်[illegible]ပ်ဒေန်ကျပ် ကြာညး ။ ကွတ်ပွဲပွဲဘုံဘွံးဟွံဒး ။ ကျပ်မံင်ညံင်ကျိုင်ဒ[illegible]ကြး ။ ညံင် ဇိုကဲ့ဂျုဂြဲသုဘွး ။ ညိမိမဓာဒးဂွကြာညး ။ ကွတ်ပွဲ[illegible]ဒးမိုပ်ချင်ဒးဂွ ဒ်ဘာန်ညိက္ကာသျှုင်လဝ်မာန ။ ဘစာဟိုဝေတ်ဒုံယွံ[illegible] ။ ဒေဘလ

ဟိုၺ်သြိုၼ်ၵြႃႇၵြၢ ။ ၵတ်ႉၸွၼ်ႈဝၼႆႈဢွႆႇပၵႃ ။ ဒႄး...ၵိုသိုဝ်ၿၶႃ
ပုံႈၶပ်ပြႃတ်ႇသုတ်ႇဒႃတ်ႇတမွႃ ။ ဟႃးထဝ်ႇဝႃႇလႃႇ... ၊ ၺႂ်ႇၵေႃၼ်ႇ
သြိုၵ်ႈပၶ်ၺိုႆႇ ။ ဗႃပ်ၵွႆးသိုတ်ႇသိုၼ်ၵိုဝလႆ ။ ငူၼ်...သ်ၸွႆႇပသြႆ
ႏႄႈဘႃ ။ ၵေႃၼ်ႈဒိုၵ်ႇဂတ်ႇၵ်ႇ ပိုဟိုတွႆႇၵႃ ။ သူဝ်...ႁႂ်ဝတ်ႇဘဝႃ
ၵေႃၼ်ႇမိုဟ်မိုဝ်တႆဝပိုတ်ႇပြိုဝႃ ။ ဟွႆႇဂွံရေႃရႃတွးဘႃ...ၵြႃႇ ။ ဝၵု
ပွႆႇသိုၵ်ႇၵ်ႇရွၵ်ႇပြတ်ႇ ။ ဝႃဝ်ပြိုၼ်ႇသြိုၵ်ႇဘူၼ်ႇဥၵ်ႇတွ်...ႆႁွႆႇဘႃၵ်ႇ
ၺႃးဟွံႁုပ်ႇ ။ သၵိုလႃႆသွ်ၸွႆႇငူၼ်ႇပူတ်ႇ ။ ၶြိုဝ်ဘဝ...ႁမုၵ်ႇၵ်ႇ ။ ဒုပ်
တၵ်ႇသပိုတ်ႇဝိုတ်ႇဟုံလႏႄႈ ။ ဝိုၺ်ႇၺႃးရိုဝ်တၵ်ႇလတ်ႇ...ဝ်ႇၵြတ်ႇ ။ ပုၵ်ႇ
ၺႂ်ႇၶႃဝ်ပွၵ်ဝိုတ်ႇရဝၵွဝ်ႇသွ်ႇ ။ ဟွႆႇဂွံလွဟ်ဝိုတ်ႇဒၶ်...ၵြႃၼ်ႇမိုဟ်ဒိ
လွတ်ႇပေႃတ်ႇထမႃႆတႆ ။ ပဘႆပရွႆႇဝတ်ႇဘဝႃ ။ ၺႃးၵေႃ...ဝၵုဒႄးဘႃ
ၵေႃၼ်ႇၺႃးသွႃဝ်ၵြိုဝ်တိုဝ်ဝၵုဘႃ ။ သွႃပိသွၼ်ႇသိုၵ်ႇရ... ။ ဝိဝရိုပ်ဟွႆႇ
သြိုၵ်ႇဟွႆႇပလုတ်ႇၶြႃ ။ မဝ်ဗွႆႇၵ်ႇၵြႃၵတ်ႇဘႃဒိုဒို ။ ...ဘႃၼ်ႇဒိုၵ်ႇဂတ်ႇ
ၵတ်ႇၵွႆးပၢၼ်ႇသိ ။ ပုၵ်ႇၵ်ႇၶပ်ႇသိဝၼႆႈၵွ်ႆတိဗိ ။ သုတ်ႇ...တ်ႇဝၼၼ်ႇပၢၼ်ႇ
ၶဝ်ႇတမိ ။ ဝသပ်ဝိုပ်ဒတႆပြိုလွႆႇၵြႃၼ်ႇသြိ ။ ပြိုပ်ပိဘွႃ...ဝပဝ်ဘႃဘၼိ
ပဝ်ဗွႆႇၵ်ႇပသြိုဒိုဒိုဟိုပွၼ်ႇ ။ ယွႆႇဘဝႃတႆမပြိုလၵ်ႇဘၼ်ႇ ။ ၸုဝ်...ၵြႃၼ်ႇဂၼ်ႇပွႆႇတၼ်ႇ
သြိုၵ်ႇဝ ။ ဘဝႃပိုဝ်ဘဟိုတ်ႇဟွႆႇၶွၼ်ႇ ။ ယွႆႇမပဝ်ဗွႆႇမသႆလၵ်ႇဘၼ်ႇ ။ ၸုဝ်ပိ
ၵြႃၼ်ႇဂၼ်ႇပွႆႇဘၼ်ႇသြိုၵ်ႇဝ ။ ဘပွံဝ်ရသဘၼ်ႇပြို ။ ဝုတ်ႇၵိုဝ်...သြႃၵ်ႇဂွႆႇဝၵြိ
တႆႇဘဝႃသပလႆဝ်ဖျၵႃ ။ ပဝ်ဗွႆႇၵ်ႇရွႆႇပတွၼ်ႇဘႃ ။ ဝဟ...ပိုၵ်ႇဂွံပြိုပ်ဝထႃ
ပြိုပ်ဂွံဝိ ။ ဗွတ်ႇၵွၼ်ႇဘႃဒႃဘႃလၵ်ႇၵြႃ ။ ဘႃဝိုပ်ၸုဝ်ပွႆႇ...သြိ ။ လွႆႇလး
ဝလႃၼ်ႇဟေႃဝ်ၸုဝ်ၵ်ႇသေဝ်ဟႃ ။ ဂိုဝ်ဗိုလဗးသြွံသွးဝရဝ်...ၵိုဖျႃဝိဘ
ပႃၼ်ႇဝႃဝသြုဝ် ။ ဂိုဝ်သွံသူဘဒိုၵ်ႇသြုံၵ်ႇပြိုဝ် ။ ပဝ်ဗွႆႇၵ်ႇၵြႃပိုပ်ဘႃပွႆႇ
ဝယဝ် ။ လုပ်ဗူဒိုပွၼ်ႇသႏႃၼ်ႇဝြိုႆ ။ ပဒတ်ႇဝသေဝ်ထႃၼ်ႇဝြိုဝ်ဘႃ ။ သိုၸုဝ်ၵ်ႇ
ရပၶ်ႇသွ်ႇလွႃ ။ ႏွံဝၵေႃၼ်ႈပြိုႆႇႏွႆတိုၵ်ႇဝပွႃ ။ ရုပ်ပြိုၵၺႃမူပမႃဝိ ။ ၺႂ်ႇလ
လိယုးသြိုသြိ ။ ဘဝဲသိုတ်ႇသိုၵ်ႇဟိုဟွႆႇသိုတ်ႇ ။ ပိမဝ်ပွႆႇလဝ်ထဝ်ႇဥလၵိုတ်ႇ
ပွႆႇပြိုဘႃဘတ်ႇဒိုတ်ႇဟိုၼ်ႇဝိုတ်ႇဂွံလဝ်ႇ ။ ဝၵေႃၼ်ႇသြိုၵ်ႇႁွႆႇဝၵ်ႇတွႆႇဒဝ်သြိုၵ်ႇ
လးဝလဝ်ပွၼ်ႇဝၵေႃၼ်ႇသြိုဝ ။ ၵြုဝ်ပသြႃၼ်ႇဂသႃၼ်ႇသဘွပ် ။ ၵြုဝ်ပဘြႆ
ၵြုဝ်ၵွႆသၼ်ႇသဝ် ။ ဝၵေႃၼ်ႇသြိုၵ်ႇရဘဝသဟွႆႇလဝ် ။ ပြိုပြိုသဘွပ်ဟွံပိ
ၵ်ႇဝဒွႃဝ်ဘွႃတ်ႇ ။ သရုပ်ပြိုရသြိုဟွံမိၵ်ႇၺႃတ်ႇ ။ ယၢၺႃတ်ႇပြိုရဂဘ
ဝ်ႏရႃတ်ႇ ။ ပုဟ်ပြိုဟ်သွသွႃဘ်ၶပ်ပြႃတ်ႇဝဒၼ်ႇၶွ်ႇ ။